

Social- og Boligministeriet
Center for Jura og Internationale Opgaver
J.nr. 2025-4790
LOFI/ANBMO

Version af 30. januar 2026

Vejledning om socialtilsynets økonomiske tilsyn med sociale tilbud

Indholdsfortegnelse

1.	INDLEDNING OG GENERELT OM DET ØKONOMISKE TILSYN	5
1.1	Baggrund	5
1.2	Begreber anvendt i vejledningen	6
1.3	Tilbud, som socialtilsynet fører økonomisk tilsyn med	6
1.4	Generelt om socialtilsynets tilsyn, herunder socialtilsynets økonomiske tilsyn	7
1.4.1	Økonomisk kvalitet	8
1.4.2	Oplysninger som vurderingen af den økonomiske kvalitet skal tage udgangspunkt i	10
1.4.3	Særlige forhold i årsbudget og årsregnskab som socialtilsynet skal sikre sig	11
1.4.4	Særligt om udgifter til løn til ledelse	11
1.5	Oplysningspligter i forhold til socialtilsynet	11
1.6	Socialtilsynets tilsyn og tilsynskompetencer	13
1.6.1	Socialtilsynets driftsorienterede tilsyn	13
1.6.2	Tilsynsrapport	15
1.6.3	Socialtilsynets afgørelser	15
1.6.4	Socialtilsynets orientering af kommuner	20
1.6.5	Forvaltningsretlige regler og grundsætninger	20
1.6.6	Socialtilsynets vejledningspligt	23
1.6.7	Påklage af socialtilsynets afgørelser	23
2.	ÅRSBUDGETTER	25
2.1	Sociale tilbud der skal udarbejde årsbudget	25
2.2	Krav til indhold af årsbudget	26
2.2.1	Generelt	26
2.2.2	Årsbudgetter og delbudgetter	26
2.2.3	Poster i årsbudgettet	27
2.3	Krav om indberetning af årsbudget samt tidsfrister herfor	27
2.4	Socialtilsynets godkendelse af årsbudgetter	28
2.4.1	Generelt om socialtilsynets vurdering og godkendelse af årsbudgetter	28
2.4.2	Særligt om udgifter til leje, vederlag til bestyrelsen og goodwill	29
2.5	Manglende indsendelse eller godkendelse af årsbudget	30
2.5.1	Indsendelses- og godkendelsesfrister	30
2.5.2	Dialog og vejledning ved mangelfulde årsbudgetter	30
2.5.3	Manglende indsendelse eller godkendelse af årsbudget	31
3.	ÅRSREGNSKABER OG REVISION	31
3.1	Krav til aflæggelse af årsregnskab	31
3.1.1	Generelt	31
3.1.2	Sociale tilbud, der skal aflægge årsregnskab	32
3.1.3	Krav til indhold af årsregnskab	32
3.1.4	Regnskabsperioden	33
3.2	Revision af årsregnskabet	34
3.2.1	Generelt	34
3.2.2	Revisors revision i løbet af året	35
3.2.3	Revisors revision af årsregnskabet	36

3.3	Indberetnings- og oplysningspligter	38
3.3.1	Tilbuddets oplysningspligt over for revisor i forbindelse med aflæggelse af årsregnskab	38
3.3.2	Revisors indsendelse af revideret årsregnskab mv.	38
3.3.3	Revisors indberetningspligt ved væsentlige uregelmæssigheder, væsentlige lovovertrædelser eller usikkerhed i forhold til fortsat drift	39
3.3.4	Revisors oplysningspligt i øvrigt over for socialtilsynet	39
3.4	Socialtilsynets behandling af årsregnskabet	39
3.4.1	Generelt	39
3.4.2	Særligt vedrørende revisionspåtegningen	39
3.4.3	Særligt vedrørende behandling af forbehold og væsentlige supplerende oplysninger fra revisor samt tilbuddets soliditetsgrad	40
3.5	Manglende eller forsinket indsendelse af revideret årsregnskab samt indsendelse af mangelfuldt revideret årsregnskab	41
3.5.1	Manglende eller forsinket indsendelse af revideret årsregnskab	41
3.5.2	Dialog og vejledning mv. ved mangelfulde reviderede årsregnskaber	41
3.5.3	Udpegning af anden revisor	42
3.5.4	Generelt om socialtilsynets afgørelser	42
4.	ÅRLIGE RAPPORTER	43
4.1	Krav om aflæggelse af årlig rapport	43
4.1.1	Generelt	43
4.1.2	Sociale tilbud der skal aflægge årlig rapport	43
4.1.3	Krav om aflæggelse af én årlig rapport	44
4.1.4	Krav til indhold af årlig rapport	44
4.2	Krav om indberetning af årlig rapport samt tidsfrister herfor	49
4.3	Socialtilsynets behandling af den årlige rapport	49
4.3.1	Manglende indberetning af den årlige rapport inden for tidsfristen	50
4.3.2	Dialog og vejledning ved mangelfulde årlige rapporter	50
4.3.3	Generelt om socialtilsynets afgørelser	51
5.	SÆRLIGE REGLER FOR KONCERNER OG KONCERNLIGNENDE KONSTRUKTIONER	51
5.1	Generelt	51
5.2	Begreber	51
5.2.1	Definition af koncern	51
5.2.2	Definition af koncernlignende konstruktion	52
5.3	Socialtilsynets vurdering af om der foreligger en koncernlignende konstruktion	53
5.4	Tilsyn fra det ansvarlige socialtilsyn	53
5.5	Særlige krav til årsbudgetter – koncernnote	54
5.6	Særlige krav til årsregnskaber – koncernnote	56
5.7	Særlige krav til revision	56
6.	SÆRLIGE REGLER FOR FONDE	57
6.1	Generelt	57
6.2	Definition af fonde samt tilsynet med fonde	57
6.3	Krav om godkendelse af ekstraordinære økonomiske dispositioner	58
6.3.1	Definition af ekstraordinære dispositioner	58
6.3.2	Socialtilsynets godkendelse	59

6.4	Krav om overensstemmelse med vedtægterne og grundlaget for godkendelsen	60
6.5	Socialtilsynets afgørelser	61
7.	SÆRLIGE REGLER FOR PLEJEFAMILIER	61
7.1	Generelt	61
7.2	Begreber	61
7.3	Særlige krav til plejefamiliers økonomiske forhold	61
7.4	Konsekvenser ved manglende overholdelse af krav	62

1. INDLEDNING OG GENERELT OM DET ØKONOMISKE TILSYN

1.1 Baggrund

Denne vejledning omhandler det økonomiske tilsyn, som socialtilsynet fører i henhold til lov om socialtilsyn. Denne vejledning erstatter herved kapitel 7 i vejledning nr. 9300 af 30. april 2015 om socialtilsyn.

Vejledningen er udarbejdet på baggrund af lov om socialtilsyn, forarbejder samt relevante bekendtgørelser udstedt i henhold til lov om socialtilsyn. Det drejer sig om følgende lov:

- **Socialtilsynsloven** (lovbekendtgørelse nr. 236 af 25. februar 2025 om socialtilsyn)

Det drejer sig desuden om følgende bekendtgørelser:

- **Bekendtgørelse om Tilbudsportalen** (bekendtgørelse nr. 1560 af 5. december 2025 om Tilbudsportalen)
- **Finansieringsbekendtgørelsen** (bekendtgørelse nr. 864 af 19. juni 2025 om bekendtgørelse om finansiering af visse ydelser og tilbud efter lov om social service og barnets lov m.v.)
- **Revisionsbekendtgørelsen** (bekendtgørelse nr. 2664 af 28. december 2021 om revision af regnskaber for private tilbud, foreninger og private virksomheder omfattet af lov om socialtilsyn)
- **Socialtilsynsbekendtgørelsen** (bekendtgørelse nr. 1559 af 5. december 2025 om socialtilsyn)

Vejledningen beskriver gældende regler pr. 1. januar 2026.

Vejledningen er således baseret på forarbejderne til lov om socialtilsyn frem til og med dette tidspunkt samt de fem socialtilsyns praksis og Ankestyrelsens praksis som rekursinstans frem til dette tidspunkt.

Der er tillige – hvor relevant – henvist til bestemmelser i følgende lovgivning og bekendtgørelser:

- **Barnets lov** (lovbekendtgørelse nr. 282 af 17. marts 2025 af barnets lov)
- **Revisorloven** (lovbekendtgørelse nr. 206 af 20. februar 2025 om godkendte revisorer og revisionsvirksomheder)
- **Bekendtgørelse om godkendte revisorer og revisionsvirksomheders uafhængighed** (bekendtgørelse nr. 520 af 24. maj 2024)
- **Erhvervsfundsloven** (lovbekendtgørelse nr. 321 af 20. marts 2025 om erhvervsdrivende fonde)
- **Fondsloven** (lovbekendtgørelse nr. 2020 af 12. november 2020 om fonde og visse foreninger)
- **Forvaltningsloven** (lovbekendtgørelse nr. 433 af 22. april 2014 af forvaltningsloven) og **forvaltningsretlige grundsætninger**
- **Retssikkerhedsloven** (lovbekendtgørelse nr. 354 af 2. april 2025 om retssikkerhed og administration på det sociale område)
- **Rigsrevisorloven** (lovbekendtgørelse nr. 101 af 19. januar 2012 om revisionen af statens regnskaber m.m.)
- **Selskabsloven** (lovbekendtgørelse nr. 331 af 20. marts 2025 om aktie- og anpartsselskaber)
- **Serviceoven** (lovbekendtgørelse nr. 1129 af 22. september 2025 om social service)
- **Sundhedsloven** (lovbekendtgørelse nr. 275 af 12. marts 2025 om sundhedsloven)
- **Årsregnskabsloven** (lovbekendtgørelse nr. 1057 af 23. september 2024 om årsregnskaber)

1.2 Begreber anvendt i vejledningen

I vejledningen er følgende begreber anvendt:

Sociale tilbud: Tilbud som nævnt i socialtilsynslovens § 4, stk. 1, nr. 1-4. Gennem vejledningen skrives oftest ”tilbud”.

Offentlige sociale tilbud: Kommunale og regionale sociale tilbud som nævnt i socialtilsynslovens § 4, stk. 1, nr. 2-4. Gennem vejledningen skrives oftest ”offentlige tilbud”.

Private sociale tilbud: Sociale tilbud som nævnt i socialtilsynslovens § 4, stk. 1, nr. 2-4, når det sociale tilbud er oprettet som selvejende institution, forening, aktieselskab, anpartsselskab, partnerselskab eller virksomhed med begrænset ansvar omfattet af lov om visse erhvervsdrivende virksomheder, jf. socialtilsynslovens § 12 b. Gennem vejledningen skrives oftest ”private tilbud”.

Plejefamilier: Tilbud som nævnt i socialtilsynslovens § 4, stk. 1, nr. 1. Som oftest, når der skrives ”tilbud”, omfatter dette også plejefamilier.

Årlige rapporter: Rapporter, som visse sociale tilbud skal udarbejde om tilbuddets virksomhed én gang årligt i henhold til socialtilsynslovens § 12, stk. 5. I socialtilsynsloven og på Tilbudsportalen kaldes rapporterne også ”årsrapporter”. Gennem vejledningen omtales rapporterne som ”årlige rapporter”.

Årsbudgetter: Årsbudgetter som visse sociale tilbud skal udarbejde i henhold til socialtilsynslovens § 16, stk. 1.

Årsregnskaber: Årsregnskaber som visse private sociale tilbud skal aflægge én gang årligt i henhold til socialtilsynslovens § 17, stk. 1, og reglerne i årsregnskabsloven.

1.3 Tilbud, som socialtilsynet fører økonomisk tilsyn med

Socialtilsynet fører i henhold til socialtilsynslovens § 7, stk. 1, driftsorienteret tilsyn med tilbud, herunder plejefamilier, der er nævnt i socialtilsynslovens § 4, stk. 1, for at sikre, at tilbuddene har den fornødne kvalitet, jf. socialtilsynslovens § 6, og opfylder betingelserne for godkendelse, jf. socialtilsynslovens § 5, stk. 1.

Krav om, at tilbuddet skal have den fornødne kvalitet, omfatter følgende tilbud:

- Almene plejefamilier, forstærkede plejefamilier og specialiserede plejefamilier efter barnets lovs § 43, stk. 1, nr. 1-3, (socialtilsynslovens § 4, stk. 1, nr. 1).
- Døgntilbud på børne- og ungehjem efter barnets lovs § 43, stk. 1, nr. 6, og stk. 3 (socialtilsynslovens § 4, stk. 1, nr. 2).
- Døgntilbud efter servicelovens §§ 107-110 (socialtilsynslovens § 4, stk. 1, nr. 2).
- Stofmisbrugsbehandlingstilbud efter servicelovens §§ 101 og 101 a (socialtilsynslovens § 4, stk. 1, nr. 2).
- Tilbud i form af hjælp og støtte efter servicelovens §§ 83-87, 97, 98 og 102, når:
 - a) tilbuddet leveres til beboere i boligformer efter andre bestemmelser end nævnt i nr. 2, dog ikke friplejeboliger,
 - b) hjælpen udgår fra servicearealer knyttet til boligerne og ydes af et fast ansat personale,
 - c) tilbuddet til beboerne i væsentligt omfang omfatter støtte efter servicelovens § 85 og

d) tilbuddets målgruppe er personer, der har ophold i boligen på grund af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer (socialtilsynslovens § 4, stk. 1, nr. 3).

- Alkoholbehandlingssteder efter sundhedslovens § 141 (socialtilsynslovens § 4, stk. 1, nr. 4).

Hvis tilbuddet er omfattet af barnets lovs § 43, stk. 1, nr. 7, dvs. der er tale om pladser på efterskoler, frie fagskoler og frie grundskoler med kostafdeling, fører socialtilsynet ikke tilsyn med tilbuddets økonomi, jf. socialtilsynslovens § 6, stk. 3.

1.4 Generelt om socialtilsynets tilsyn, herunder socialtilsynets økonomiske tilsyn

Socialtilsynets økonomiske tilsyn er en del af og skal ses i sammenhæng med socialtilsynets generelle driftsorienterede tilsyn, jf. herom nærmere pkt. 1.6.1.

Socialtilsynets viden fra det økonomiske tilsyn med tilbuddene, som skal foretages hvert år, og som denne vejledning indeholder en vejledning til, kan bruges i det generelle driftsorienterede tilsyn i forbindelse med tilsynsbesøg, jf. herom nærmere pkt. 1.6.1.

Socialtilsynet vurderer i forbindelse med sit tilsyn tilbuddets kvalitet inden for følgende overordnede temaer, jf. socialtilsynslovens § 6, stk. 2:

1. Målgrupper, metoder og resultater.
2. Sundhed og trivsel.
3. Organisation og ledelse.
4. Kompetencer
5. Økonomi
6. Fysiske rammer

Det betyder, at et tilbud som udgangspunkt ikke kan blive godkendt eller beholde sin godkendelse, hvis socialtilsynet vurderer, at et tilbud ikke opfylder kvaliteten inden for alle temaer.

Som det fremgår ovenfor, indgår vurderingen af den økonomiske kvalitet som ét ud af i alt seks kvalitetstemaer, som socialtilsynet i sin kvalitetsmodel lægger vægt på ved vurderingen af, om tilbuddet har den fornødne kvalitet, jf. socialtilsynslovens § 6, stk. 1, og stk. 2, nr. 5. Det økonomiske tilsyn – vurdering af økonomien – er således kun en del af det driftsorienterede tilsyn.

Der er tale om en model, som anvendes af socialtilsynet i forbindelse med vurderingen af alle tilbud omfattet af loven, jf. pkt. 1.3.

Kvalitetstemaerne, som er angivet ovenfor, har imidlertid en forskelligartet karakter i forhold til forskellige typer af tilbud. For eksempel har kvalitetstemaet ”organisation og ledelse” en særlig karakter i forhold til plejefamilier, hvor temaets fokus er plejefamiliens familiestruktur og familiedynamik. For nærmere oplysninger henvises der til socialtilsynsbekendtgørelsens § 10, stk. 1, hvorefter det følger, at der inden for de enkelte kvalitetstemaer anvendes forskellige kvalitetskriterier for

1. tilbud omfattet af socialtilsynslovens § 4, stk. 1, nr. 2-4, jf. pkt. 1.3 ovenfor, hvor kvalitetskriterierne i socialtilsynsbekendtgørelsens bilag 1 finder anvendelse, og
2. plejefamilier, jf. socialtilsynslovens § 4, stk. 1, nr. 1, jf. pkt. 1.3 ovenfor, hvor kvalitetskriterierne i socialtilsynsbekendtgørelsens bilag 2 finder anvendelse.

Kvalitetstemaet ”økonomi” indgår ikke i kvalitetskriterierne opregnet i socialtilsynsbekendtgørelsens bilag 1 og bilag 2. Der er dog også i relation til kvalitetstemaet ”økonomi” forskelle på, hvorledes det økonomiske tilsyn tilrettelægges med forskellige typer af tilbud, herunder plejefamilier.

Der henvises til pkt. 7.3 for en nærmere beskrivelse af, hvorledes den økonomiske kvalitet for en plejefamilie vurderes.

Det overordnede formål med det økonomiske tilsyn er at sikre, at offentlige midler anvendes forsvarligt og i overensstemmelse med lovgivningen, herunder at tilbuddene ikke anvender midler til uvedkommende formål, og at der er sammenhæng mellem pris og kvalitet. Socialtilsynet vurderer i den forbindelse, om tilbuddene på både kort og lang sigt har de nødvendige økonomiske rammer til at levere den fornødne økonomiske kvalitet og opfylde sine forpligtelser over for tredjemand.

Hensigten er i øvrigt at sikre, at tilbud ikke lukker alene på grund af manglende økonomisk bæredygtighed med den usikkerhed, det medfører for borgere og kommuner, at de kommuner, der afholder udgifter til tilbuddet, har mulighed for at styre deres udgifter, og at tilbuddene får mulighed for at træffe fornuftige økonomiske dispositioner, udvikle tilbuddene og agere som de private virksomheder, de for nogles vedkommende er.

1.4.1 Økonomisk kvalitet

Ved vurderingen af, om et tilbud har den fornødne økonomiske kvalitet, jf. socialtilsynslovens § 6, stk. 2, nr. 5, skal socialtilsynet tage stilling til følgende forhold, jf. socialtilsynslovens § 11 a, stk. 1:

- 1) Om tilbuddet er økonomisk bæredygtigt.
- 2) Om tilbuddets økonomi giver mulighed for den fornødne kvalitet i tilbuddet i forhold til prisen og i forhold til tilbuddets målgruppe.
- 3) Om der er gennemsigtighed i tilbuddets økonomi.

Socialtilsynslovens § 11 a, stk. 1, henviser kun til de tilbud, som der nævnt i § 4, stk. 1, nr. 2-4, hvilket betyder, at plejefamilier efter § 4, stk. 1, nr. 1, ikke er omfattet af bestemmelsen.

Socialtilsynet anfører sin vurdering af det enkelte tilbuds økonomiske kvalitet i tilsynsrapporten, jf. socialtilsynslovens § 7, stk. 5, jf. herom nærmere pkt. 1.6.2.

1.4.1.1 Økonomisk bæredygtighed

Ved vurderingen af tilbuddets økonomiske kvalitet lægger socialtilsynet, som det første ud af tre kriterier, vægt på tilbuddets økonomiske bæredygtighed, jf. socialtilsynslovens § 11 a, stk. 1, nr. 1.

At tilbuddet er økonomisk bæredygtigt betyder, at tilbuddet også på sigt generelt vurderes at have økonomiske rammer for at kunne levere ydelser af den kvalitet, der er aftalt i forhold til den enkelte borger, og at kunne opfylde økonomiske krav fra tredjemand.

I forhold til private tilbud med undtagelse af private tilbud, der har en driftsaftale med en kommunalbestyrelse eller et regionsråd, som betyder, at kommunalbestyrelsen eller regionsrådet har betydelig indflydelse på tilbuddets drift, indgår følgende forhold i socialtilsynets vurdering af, om tilbuddet er økonomisk bæredygtigt:

- Revisors vurdering af *going concern* i det reviderede årsregnskab og revisionsprotokollatet, jf. herom også pkt. 3.2.3.
- Tilbuddets soliditetsgrad, jf. herom også pkt. 3.4.3.
- Tilbuddets likviditetsgrad. Tilbuddets likviditetsgrad beregnes som følger: $(\text{Omsætningsaktiver} \times 100) / \text{kortfristet gæld} = \text{likviditetsgrad}$

Eksempel: Hvis et tilbud har omsætningsaktiver på 4.000.000 kr. og en kortfristet gæld på 2.500.000 kr., har tilbuddet en likviditetsgrad på 160.
- Om der er et rimeligt forhold mellem indtægter og omkostninger (budgetteret og realiseret over-/underskud), jf. herom også pkt. 2.4.1.

Der henvises herved også til, at der for ovennævnte private tilbud, der ikke er økonomisk bæredygtige, er en risiko for konkurs og lukning. Dette er ikke i samme grad en risiko for offentlige tilbud, hvor der er mulighed for at understøtte tilbuddene med tillægsbevillinger.

Ved offentlige tilbud og private tilbud, der har en driftsaftale med en kommunalbestyrelse eller et regionsråd, som betyder, at kommunalbestyrelsen eller regionsrådet har betydelig indflydelse på det sociale tilbuds drift, indgår således blot i vurderingen af økonomisk bæredygtighed, om der er et rimeligt forhold mellem indtægter og omkostninger (budgetteret og realiseret over-/underskud).

1.4.1.2 Kvalitet i tilbud i forhold til pris og målgruppe,

Ved vurderingen af tilbuddets økonomiske kvalitet lægger socialtilsynet, som det andet ud af tre kriterier, vægt på, om tilbuddets økonomiske kvalitet giver mulighed for den fornødne kvalitet i tilbuddet i forhold til prisen og i forhold til tilbuddets målgruppe, jf. socialtilsynslovens § 11 a, stk. 1, nr. 2.

Dette indebærer, at der skal være en sammenhæng mellem den faglige indsats og de afsatte økonomiske ressourcer, og at godkendelsen af metoder, målgrupper m.v. i tilbuddet og godkendelsen af økonomien skal ses i sammenhæng.

Hvis socialtilsynet, i forbindelse med sin stillingtagen til, om tilbuddets økonomiske kvalitet giver mulighed for den fornødne kvalitet i tilbuddet i forhold til prisen og i forhold til tilbuddets målgruppe, vurderer, at et tilbud er uforholdsmæssigt dyrt sammenlignet med andre tilbud af samme type og til samme målgruppe og sammenholdt med kvaliteten af tilbuddets indsats, skal socialtilsynet bemærke dette i tilsynsrapporten, jf. socialtilsynslovens § 7, stk. 5, og på Tilbudsportalen, jf. socialtilsynslovens § 22, stk. 2. Dette følger af socialtilsynslovens § 11 a, stk. 5.

Vurderingen af om det enkelte tilbud er uforholdsmæssigt dyrt foretages op imod socialtilsynets viden om andre tilbud af samme type og til samme målgruppe sammenholdt med kvaliteten i tilbuddene. Det betyder, at socialtilsynet ved vurderingen bl.a. kan tage udgangspunkt i følgende parametre: Oplysninger og viden om det enkelte tilbuds personaleomkostninger, overskud og udbytte, medarbejdersammensætning, borgerrettede normering, kompetenceniveau, takstniveau og kvaliteten af den pædagogiske praksis.

Et tilbud kan eksempelvis vurderes som uforholdsmæssigt dyrt, hvis de samme ydelser og samme kvalitet kunne være leveret med en væsentligt lavere takst. Dette gør sig eksempelvis gældende, hvis en eller flere omkostninger vurderes væsentligt over niveauerne i sammenlignelige tilbud.

Socialtilsynet kan eksempelvis vurdere, at et tilbud er uforholdsmæssigt dyrt, hvis tilbuddet skiller sig negativt ud på flere af de ovenfor anførte parametre, eller hvis tilbuddet skiller sig væsentligt negativt ud på enkelte af de ovenfor anførte parametre sammenholdt med det gennemsnitlige niveau på tværs af sammenlignelige tilbud.

Også tilbud som, sammenholdt med tilbuddets socialfaglige kvalitet, har væsentlige afvigelser på realiserede omkostninger i forhold til de budgetgodkendte omkostninger på ét eller flere økonomiske nøgletal, som ikke af revisor vurderes at være legitime afvigelser, kan anses som uforholdsmæssigt dyre.

Det bør indgå i vurderingen af, hvorvidt et tilbud er uforholdsmæssigt dyrt, om tilbuddets omsætning står i rimeligt forhold til administrationsomkostninger, ejendomsomkostninger, overskud og eventuel udlodning af udbytte.

Socialtilsynet skal ved vurderingen indrømme det konkrete tilbud en vis margin og tilstræbe en så objektiv vurdering som mulig. Markeringen på Tilbudsportalen skal fjernes så hurtigt som muligt, når det ikke længere er socialtilsynets vurdering, at tilbuddet er uforholdsmæssigt dyrt.

Der vil for tilbuddet ikke være nogen umiddelbar retsvirkning forbundet med socialtilsynets vurdering og markering af, at tilbuddet er uforholdsmæssigt dyrt. Der er alene tale om en oplysning til visiterende kommuner, som vil kunne anvende oplysningen, når de skal vælge tilbud, og som kan søge yderligere oplysninger på Tilbudsportalen om socialtilsynets vurdering af tilbuddets kvalitet og om tilbuddets omkostningssammensætning via tilbuddets regnskabsnøgletal.

1.4.1.3 Gennemsigtighed i tilbuddets økonomi

Ved vurderingen af tilbuddets økonomiske kvalitet lægger socialtilsynet, som det tredje ud af tre kriterier, vægt på, om der er gennemsigtighed i tilbuddets økonomi, jf. socialtilsynslovens § 11 a, stk. 1, nr. 3.

Det indebærer, at økonomien skal være gennemskuelig, så socialtilsynet kan foretage en kvalificeret vurdering af økonomien, og således at kommunerne har mulighed for at gennemskue oplysningerne om tilbuddets økonomi, når der skal vælges tilbud til den enkelte borger.

Kravet skal endvidere understøtte, at de offentlige midler, som tilbuddet modtager, først og fremmest går til indsatsen i tilbuddene.

1.4.2 Oplysninger som vurderingen af den økonomiske kvalitet skal tage udgangspunkt i

Socialtilsynet skal som led i sit driftsorienterede tilsyn og ved sin vurdering af, om et tilbud har den fornødne økonomiske kvalitet tage udgangspunkt i følgende, jf. socialtilsynslovens § 11 a, stk. 4, 1. pkt.:

- Årsbudgettet, jf. socialtilsynslovens § 16. Se herom nærmere pkt. 2.
- Det private tilbuds årsregnskab, jf. socialtilsynslovens § 17. Se herom nærmere pkt. 3.
- Revisionspåtegningen på årsregnskabet, jf. socialtilsynslovens § 18. Se herom nærmere pkt. 3.2.3.2.
- Oplysninger der fremgår af de økonomiske nøgletal i den årlige rapport, jf. socialtilsynslovens § 12, stk. 5. Se herom nærmere pkt. 4.1.4.1.

Hvis disse oplysninger vurderes ikke at være tilstrækkelige, kan socialtilsynet efter en konkret vurdering indhente supplerende oplysninger hos tilbuddet, driftsherren og revisor, jf. socialtilsynslovens § 11 a, stk. 4, 2. pkt. Dette kan omfatte detaljerede oplysninger om regnskabsaflæggelsen, koncerninterne handler og andre økonomiske forhold, der kan have betydning for vurderingen af tilbuddets økonomiske kvalitet.

1.4.3 *Særlige forhold i årsbudget og årsregnskab som socialtilsynet skal sikre sig*

Som led i vurderingen af tilbuddets økonomiske kvalitet, jf. socialtilsynslovens § 11 a, stk. 1 skal socialtilsynet sikre sig følgende, jf. socialtilsynslovens § 11 a, stk. 2:

- 1) At revisor ikke har anført forbehold eller væsentlige supplerende oplysninger til årsregnskabet. Se herom nærmere pkt. 3.4.3.
- 2) At der ifølge tilbuddets årsbudget er et rimeligt forhold mellem den forventede omsætning og omkostningerne. Se herom nærmere pkt. 2.4.1.
- 3) At tilbuddets årsbudget afspejler tilbuddets målgruppe og metoder og tilbuddets planer for faglig udvikling og større ændringer. Se herom nærmere pkt. 2.4.1.
- 4) At det private tilbuds soliditetsgrad er rimelig set i forhold til tilbuddets alder og specialiseringsgrad. Se herom nærmere pkt. 3.4.3.

Der er tale om konkrete forhold, som socialtilsynet skal sikre sig er til stede, fordi alle fire forhold hver især er indikatorer for, at tilbuddet kan levere en tilstrækkelig økonomisk kvalitet.

1.4.4 *Særligt om udgifter til løn til ledelse*

Som led i vurderingen af, om tilbuddet har den fornødne økonomiske kvalitet, jf. socialtilsynslovens § 11 a, stk. 1 og 2, skal socialtilsynet bl.a. vurdere tilbuddets udgifter til løn til ledelsen. Denne vurdering skal offentliggøres på Tilbudsportalen, jf. socialtilsynslovens § 11 a, stk. 3.

Dette indebærer, at socialtilsynet både skal se på selve lønnen, men også på pension og andre goder til det private tilbuds ledelse.

Formålet er, at kommunerne kan anvende oplysningen i deres beslutningsgrundlag, når de skal vælge tilbud til den enkelte borger og således f.eks. i disse overvejelser kan inddrage og overveje lønpakkers betydning og relevans set i forhold til tilbuddets ydelser i øvrigt, herunder kompetencer hos personalet.

Socialtilsynet skal ved vurderingen indrømme det konkrete tilbud en vis margin og tilstræbe en så forsigtig og objektiv vurdering som muligt, samt at den offentliggjorte vurdering på Tilbudsportalen opdateres, så den er aktuel og retvisende.

1.5 Oplysningspligter i forhold til socialtilsynet

Det følger af socialtilsynslovens § 12, stk. 1, at tilbud, herunder plejefamilier, der søger om godkendelse eller er godkendt, er forpligtet til at give socialtilsynet de økonomiske oplysninger m.v., som socialtilsynet anmoder om til brug for socialtilsynets behandling af ansøgningen.

Af socialtilsynslovens § 12, stk. 2, følger en række yderligere oplysningspligter for tilbud, der er godkendt. Af relevans for socialtilsynets økonomiske tilsyn kan nævnes følgende:

- Tilbuddene skal af egen drift straks give socialtilsynet oplysninger om væsentlige ændringer i forhold til godkendelsen, jf. socialtilsynslovens § 12, stk. 2, nr. 1. Det fremgår ikke af socialtilsynsloven, hvilke forhold som udgør en væsentlig ændring. Det følger dog af praksis, at der skal være tale om ændringer i tilbuddet, som er så omfattende, at det kræver en ændring af tilbuddets godkendelse. Som eksempel herpå kan f.eks. nævnes væsentlige ændringer i tilbuddets økonomi.
- Tilbuddene skal efter anmodning give socialtilsynet de oplysninger, som er nødvendige for, at socialtilsynet kan udføre sit driftsorienterede tilsyn, jf. socialtilsynslovens § 12, stk. 2, nr. 4.
- Tilbuddene skal af egen drift og uden unødigt ophold give socialtilsynet oplysninger om bekymrende forhold og hændelser i tilbuddet og om, hvorvidt andre tilsynsyndigheder har foretaget tilsynsmæssige skridt over for tilbuddet, jf. socialtilsynslovens § 12, stk. 2, nr. 5. Forpligtelsen til at orientere socialtilsynet uden unødigt ophold indebærer, at orienteringen skal ske så hurtigt, som det er praktisk muligt. Oplysningspligten omfatter kun oplysninger, som vedrører bekymrende forhold eller hændelser i det enkelte tilbud, som er omfattet af socialtilsynsloven, og oplysninger om andre tilsynsmyndigheders tilsynsmæssige skridt. Bekymrende forhold eller hændelser kan bl.a. være oplysninger om, at der ikke er de rette kompetencer til stede i tilbuddet, at der opleves en stigning i vikarforbruget i tilbuddet, at der opleves en stigning i magtanvendelser, at ledelsen anvender økonomiske midler uforvarsligt, overgreb m.v. Oplysninger om andre tilsynsmyndigheders tilsynsmæssige skridt omfatter bl.a. iværksatte sanktioner samt oplysninger om intensiveret tilsyn med forhold, som den anden tilsynsmyndighed er bekymret for.

Tilbud efter socialtilsynslovens § 4, stk. 1, nr. 2-4, jf. pkt. 1.3, samt tilbuddenes revisorer og driftsherrer skal endelig af egen drift give socialtilsynet relevante og nødvendige oplysninger om tilbuddets samt koncerners og koncernlignende konstruktioners økonomi, jf. socialtilsynslovens § 12, stk. 3, nr. 1. Tilsvarende skal disse efter anmodning give socialtilsynet supplerende økonomioplysninger for tilbud og koncerner og koncernlignende konstruktioner, hvis socialtilsynet vurderer, at de indberettede oplysninger ikke er fyldestgørende, eller er i tvivl om, hvorvidt oplysningerne er i overensstemmelse med de faktiske forhold i tilbuddet, jf. socialtilsynslovens § 12, stk. 3, nr. 2.

Revisor for private tilbud som nævnt i socialtilsynslovens § 4, stk. 1, nr. 2-4, har desuden en række yderligere oplysningspligter over for socialtilsynet i forbindelse med revision af private tilbuds årsregnskaber som er nærmere reguleret i socialtilsynslovens § 18, stk. 4 og 5. Der henvises til pkt. 3.3 for en nærmere redegørelse for disse regler.

Tilbuddets overholdelse af de oplysningspligter, som tilbuddet er underlagt i socialtilsynslovens § 12, jf. ovenfor, er en betingelse for, at tilbuddet kan godkendes og forblive godkendt, jf. henvisningen i socialtilsynslovens § 5, stk. 1, til socialtilsynslovens § 12. Hvis oplysningspligterne ikke overholdes, vil det på baggrund af en konkret vurdering af de økonomiske forhold i det enkelte tilbud kunne medføre, at der iværksættes sanktioner over for tilbuddet. Dette kan f.eks. være i tilfælde af, at socialtilsynet vurderer, at der er en grundlæggende tvivl om de økonomiske forhold i det enkelte tilbud.

1.6 Socialtilsynets tilsyn og tilsynskompetencer

1.6.1 *Socialtilsynets driftsorienterede tilsyn*

Som anført ovenfor fører socialtilsynet driftsorienteret tilsyn, herunder økonomisk tilsyn, med tilbud, herunder plejefamilier, for at sikre, at tilbuddene har den fornødne kvalitet, jf. socialtilsynslovens § 6, og opfylder betingelserne for godkendelse, jf. socialtilsynslovens § 7, stk. 1.

Socialtilsynet skal som led i tilsynet føre kontrol med forholdene i tilbuddet og indgå i dialog med tilbuddet. Dialogen skal bidrage til, at tilbuddet fortsat har den nødvendige kvalitet. Dialogen skal indgå som led i det løbende driftsorienterede tilsyn, og i forbindelse med, at socialtilsynet træffer afgørelser, jf. socialtilsynslovens § 7, stk. 2. Socialtilsynet er dermed i forbindelse med dialogen med det enkelte tilbud forpligtet til at bidrage til den fortsatte kvalitet i tilbuddet, men ikke til at udvikle kvaliteten ud over hvad der er nødvendigt for godkendelsen.

Socialtilsynet skal ved varetagelsen af tilsynsopgaven indhente relevant information som nærmere anført i socialtilsynslovens § 7, stk. 3. Socialtilsynet skal i den forbindelse aflægge uanmeldte tilsynsbesøg i tilbud, medmindre særlige forhold nødvendiggør, at tilsynsbesøg foretages anmeldt. Dette indebærer, at tilsynsbesøg som udgangspunkt skal være uanmeldte.

Hvis særlige forhold nødvendiggør det, kan tilsynsbesøg undtagelsesvist gennemføres anmeldt. Det beror på en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde, om der er tale om sådanne særlige forhold, som nødvendiggør, at tilsynsbesøget vil skulle foretages efter anmeldelse.

Der tænkes her særligt på, at det kan være nødvendigt at sikre, at de rette personer er til stede under tilsynsbesøget eller er i stand til at deltage i en samtale i forbindelse med tilsynsbesøget. I tilbud kan der f.eks. være behov for at tale med særligt sårbare borgere, som kan have behov for at kende til tilsynsbesøget på forhånd for at kunne indstille sig herpå, ligesom der i plejefamilier kan være behov for at sikre, at plejeforældrene og barnet/den unge er til stede. Tilsyn kan således gennemføres som anmeldte tilsyn, hvis det er af hensyn til formålet med tilsynsbesøget eller af hensyn til borgere i tilbud, herunder plejefamilier.

Socialtilsynet kan umiddelbart inden et uanmeldt tilsynsbesøg i en plejefamilie eller et tilbud med meget sårbare borgere tage kontakt og oplyse, at socialtilsynet kommer på tilsynsbesøg. Det kan ske, hvis det efter en konkret vurdering skønnes nødvendigt for f.eks. at sikre, at begge plejeforældre er hjemme, eller at den borger i et tilbud, som socialtilsynet ønsker at tale med, kan være klar til tilsynsbesøget. Der er således alene tale om, at der gives en melding umiddelbart inden socialtilsynet kommer, mens der må anmeldes et tilsynsbesøg, hvis der af hensyn til f.eks. borgere er behov for et længere varsel.

Socialtilsynet skal i forbindelse med et tilsynsbesøg alene indhente materiale og oplysninger, som tilsynsbesøget har givet konkret anledning til. Dette følger af det grundlæggende princip i forvaltningsretten ”officialprincippet”, som er beskrevet nærmere i pkt. 1.6.5.3, og som bl.a. forudsætter, at en sag skal undersøges af myndigheden netop så langt, som det er nødvendigt i det enkelte tilfælde for at træffe en materielt rigtig afgørelse, og dermed hverken mere eller mindre. Dette gælder, uanset om tilsynsbesøget gennemføres uanmeldt eller anmeldt.

Anmeldelse af tilsynsbesøg må maksimalt ske med 4 ugers varsel, jf. socialtilsynslovens § 7, stk. 4. Dette indebærer, at hvis det undtagelsesvist vurderes, at et tilsynsbesøg skal foretages uanmeldt, må varslet om tilsynsbesøg maksimalt være på 4 uger.

Socialtilsynet skal tilrettelægge tilsynsbesøgene ud fra en risikobaseret tilgang, hvor vurderingen af behov for tilsynsbesøg i det konkrete tilbud foretages på baggrund af risikoen for, at der ikke er eller ikke vil være den nødvendige kvalitet i tilbuddet. Socialtilsynene fastlægger en fælles risikomodel med opstilling af relevante risikofaktorer på baggrund af aktuelt bedste viden om risiko, jf. socialtilsynslovens § 7, stk. 5.

Dette medfører, at socialtilsynet ikke har pligt til at aflægge tilsynsbesøg i tilbud, herunder plejefamilier, mindst en gang om året, men i stedet vil skulle tilrettelægge tilsynsbesøgene ud fra en vurdering af behovet for tilsynsbesøg i tilbuddene, herunder plejefamilierne, som bygger på risikoen for problemer med kvaliteten i det enkelte tilbud eller den enkelte plejefamilie. Socialtilsynene har fastlagt en fælles risikomodel med opstilling af relevante risikofaktorer, som opdateres løbende.

Socialtilsynet skal tage udgangspunkt i de oplysninger, som socialtilsynet allerede er i besiddelse af om tilbuddet eller plejefamilien, herunder fra Tilbudsportalen, fra tidligere tilsynsbesøg, oplysninger fra tilbuddet eller plejefamilien selv eller oplysninger fra borgere eller andre f.eks. i form af henvendelser til whistleblowerordningen samt modtagne indberetninger om magtanvendelse.

Det skal i risikovurderingen indgå med særlig vægt, om tilbuddet har en eller flere målgrupper af borgere, som grundet deres sociale problemer eller nedsat fysisk og/eller psykisk funktionsevne vurderes ikke selv at kunne henvende sig til socialtilsynets whistleblowerordning, jf. socialtilsynslovens § 11, eller om plejefamilien har et lille barn eller et særligt sårbart barn eller ung anbragt, som ikke vurderes selv at kunne henvende sig til whistleblowerordningen. Både i forhold til tilbud og plejefamilier kan et sådant forhold indgå i den samlede vurdering, som socialtilsynet skal foretage ud fra risikofaktorerne og den konkrete viden om tilbuddet eller plejefamilien.

Hvis det vurderes, at der er risiko for kvalitetsmangler i et tilbud eller en plejefamilie, tilrettelægges tilsynet i form af et individuelt forløb på baggrund af en konkret tilsynsfaglig vurdering og beslutning om tilsynsintensitet.

Socialtilsynet har løbende pligt til at reagere og iværksætte tilsynsmæssige handlinger, hvis der på baggrund af specifikke hændelser eller bekymrende oplysninger, f.eks. henvendelser til whistleblowerordningen, vurderes at være risiko for kvalitetsmangler.

Socialtilsynet skal desuden som minimum aflægge tilsynsbesøg som følger, jf. socialtilsynslovens § 7, stk. 6.:

- I plejefamilier, jf. socialtilsynslovens § 4, stk. 1, nr. 1, jf. pkt. 1.3 ovenfor: Hvert 2. år.
- I tilbud omfattet af socialtilsynslovens § 4, stk. 1, nr. 2-4, jf. pkt. 1.3 ovenfor: Hvert 3. år.

Kravet om tilsynsbesøg henholdsvis hvert 2. eller 3. år gælder, selvom der *ikke* ud fra en risikovurdering har været eller er grundlag for at foretage tilsynsbesøg i tilbuddet eller plejefamilien. I forhold til tilbud og plejefamilier, hvor der vurderes at være risiko for kvalitetsmangler, vil der modsat ikke være en øvre grænse for antallet af tilsynsbesøg, der kan foretages henholdsvis over en 2-årig og en 3-årig periode.

Baggrunden for, at plejefamilier skal have tilsynsbesøg hver 2. år og ikke hvert 3. år som andre tilbud er, at der i forhold til plejefamilier er tale om en noget snævre personkreds med kendskab til plejefamilien, der kan rette henvendelse til socialtilsynet, herunder via henvendelser til whistleblowerordningen, hvis der opleves eller opnås kendskab til problematiske forhold. Der er således en større risiko for, at kvalitetsmangler i plejefamilier ikke opdages, hvis der går en længere periode uden tilsynsbesøg.

1.6.2 *Tilsynsrapport*

Socialtilsynet udarbejder en tilsynsrapport efter hvert gennemført tilsyn. I tilsynsrapporterne fokuseres der på forhold af betydning for tilbuddets mulighed for at opretholde tilbuddets godkendelse, jf. socialtilsynslovens § 7, stk. 7.

Et ”tilsyn” kan f.eks. omfatte den situation, hvor socialtilsynet har aflagt ét tilsynsbesøg, og hvor socialtilsynet ud fra en samlet konkret vurdering af tilbuddets eller plejefamiliens kvalitet finder, at dette er tilstrækkeligt.

Et ”tilsyn” vil også kunne omfatte den situation, hvor socialtilsynet vurderer, at der er behov for at fokusere på et enkelt tema i kvalitetsmodellen, jf. pkt. 1.4, i forhold til det enkelte tilbud eller den enkelte plejefamilie, og hvor dette ikke fordrer et fysisk tilsynsbesøg.

Derudover kan et ”tilsyn” f.eks. også omfatte den situation, hvor socialtilsynet aflægger flere på hinanden følgende og sammenhængende tilsynsbesøg eller har iværksat et intensiveret tilsyn over en længere periode, hvorefter tilsynsforløbet vil skulle afsluttes med en tilsynsrapport.

Tilsynsrapporten er, sammen med eventuelle afgørelser, socialtilsynets tilbagemelding til tilbuddet eller plejefamilien efter et tilsyn. Tilsynsrapporten skal først og fremmest gøre tilbuddet eller plejefamilien i stand til at vurdere, om der er behov for at foretage ændringer, hvis de vil beholde godkendelsen, og tilsynsrapporten skal beskrive aktuelle og væsentlige forhold.

Tilsynsrapporterne, i forhold til den del der gøres offentligt tilgængelig på Tilbudsportalen, skal imidlertid fortsat have et indhold, så de er anvendelige for kommunernes visitation til konkrete tilbud og plejefamilier.

Tilsynsrapporten skal sendes i faktuel høring i det enkelte tilbud eller plejefamilie. Såfremt tilbuddet eller plejefamilien har bemærkninger til tilsynsrapporten i den faglige høring, skal socialtilsynet vurdere, om det giver anledning til ændringer i tilsynsrapporten og i givet fald foretage disse. Hvis tilbuddet eller plejefamilien gør opmærksom på faktuelle fejl i tilsynsrapporten, skal disse også ændres, inden den samlede vurdering samt temavurderingerne i tilsynsrapporten herefter indberettes og offentliggøres på Tilbudsportalen, jf. bekendtgørelse om Tilbudsportalens § 9, stk. 2, og § 12, stk. 1, hvoraf det vil fremgå, at tilbuddet har modtaget tilsyn fra socialtilsynet.

1.6.3 *Socialtilsynets afgørelser*

Socialtilsynet har i socialtilsynsloven en række tilsynskompetencer, som kan anvendes, hvis et tilbuds eller en plejefamilies kvalitet, herunder et tilbuds eller en plejefamilies økonomiske kvalitet, vurderes at være utilstrækkelig.

Hvis socialtilsynet vurderer, at et tilbuds eller en plejefamilies kvalitet ikke er tilstrækkelig, kan socialtilsynet således træffe afgørelse om skærpet tilsyn, jf. socialtilsynslovens § 8, stk. 1, og påbud, jf. socialtilsynslovens § 8, stk. 2, samt ændring og ophør af godkendelsen, jf. socialtilsynslovens § 5, stk. 9 og 10, hvis forholdene i det enkelte tilbud eller i den enkelte plejefamilie tilsiger det, og betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt.

Vurderingen af, hvorvidt en utilstrækkelig kvalitet skal føre til skærpet tilsyn, påbud eller ændring eller ophør af godkendelsen, afhænger af tilbuddets eller plejefamiliens karakter og målgrupperne i tilbuddet og i plejefamilien. Der er således et skøn forbundet dermed, idet skønnet dog skal udøves i overensstemmelse med de rammer, der er beskrevet i de følgende pkt. 1.6.3.1-1.6.3.4.

1.6.3.1 Skærpet tilsyn

Socialtilsynet kan træffe afgørelse om skærpet tilsyn, hvis konkrete forhold i et tilbud eller i en plejefamilie skaber bekymring for tilbuddets økonomiske kvalitet, eller hvis socialtilsynet ud fra en samlet vurdering af tilbuddet eller plejefamilien, jf. socialtilsynslovens § 6, finder, at tilbuddet eller plejefamilien ikke længere har den fornødne økonomiske kvalitet. Afgørelse om skærpet tilsyn træffes for en periode på højst 6 måneder ad gangen og oplyses på Tilbudsportalen, jf. socialtilsynslovens § 8, stk. 1.

Socialtilsynet kan træffe afgørelse om at iværksætte skærpet tilsyn, uden at der som led heri skal træffes afgørelse om udstedelse af ét eller flere påbud. Socialtilsynet kan dog også sætte et tilbud eller en plejefamilie under skærpet tilsyn samtidig med, at der træffes afgørelse om udstedelse af ét eller flere påbud, jf. socialtilsynslovens § 8, stk. 2, jf. nærmere herom pkt. 1.6.3.2.

Afgørelser om skærpet tilsyn kan f.eks. skyldes, at socialtilsynet i forbindelse med vurderingen af tilbuddets eller plejefamiliens økonomiske kvalitet vurderer, at kvaliteten er så lav, at tilbuddet eller plejefamilien ikke længere opfylder kravet til økonomisk kvalitet. I det sidste tilfælde vil socialtilsynet skulle foretage en vurdering af, om det er sandsynligt, at tilbuddet eller plejefamilien inden for en rimelig periode på som udgangspunkt maksimalt 6 måneder vil kunne opfylde kravet til økonomisk kvalitet, eller om den umiddelbare reaktion på forholdene i stedet må være, at der indledes en proces hen imod at trække godkendelsen tilbage.

Socialtilsynet skal forud for en afgørelse om skærpet tilsyn have været i dialog med tilbuddet eller plejefamilien om de forhold, der begrunder overvejelserne om skærpet tilsyn. Afgørelse om skærpet tilsyn kan dog træffes straks, hvis særlige forhold gør dette påkrævet, herunder hvor der er tale om pludselig opstået viden eller begrundet mistanke om strafbare forhold eller akut risiko for borgernes sikkerhed og sundhed, jf. socialtilsynsbekendtgørelsens § 8, stk. 1. Der kan således forud for en afgørelse om skærpet tilsyn have været en længere periode med dialog med tilbuddet eller plejefamilien og et intensiveret tilsynsforløb med adskillige tilsynsbesøg.

Dialogen skal have fokus på, om og hvordan tilbud og plejefamilier får og fastholder den fornødne økonomiske kvalitet, og har særlig betydning der, hvor der er risiko for, at der ikke længere er den nødvendige økonomiske kvalitet, og hvor tilbuddet derfor er i risiko for at miste godkendelsen. Dialogen med tilbud og plejefamilier må dog aldrig stille sig i vejen for, at socialtilsynet træffer en afgørelse om skærpet tilsyn, som socialtilsynet finder nødvendig, på det tidspunkt, hvor det vurderes nødvendigt.

Afgørelse om iværksættelse af skærpet tilsyn kan kun træffes, når socialtilsynet har en forventning om, at tilbuddet inden for en kortere periode kan og vil rette op på de forhold, der ligger til grund for afgørelsen, jf. socialtilsynsbekendtgørelsen § 8, stk. 2, 1. pkt.

Det skærpede tilsyn skal således tage afsæt i forhold, som det enkelte tilbud eller den enkelte plejefamilie har mulighed for at rette op på, og dette skal fremgå af begrundelsen for afgørelsen, så det er tydeligt for tilbuddet eller plejefamilien, hvad der kræves, for, at det skærpede tilsyn kan bortfalde.

En afgørelse om iværksættelse af skærpet tilsyn kan som anført ovenfor træffes for en periode på højst seks måneder ad gangen. Perioden for det skærpede tilsyn fastsættes på baggrund af en konkret og individuel vurdering af det/de konkrete forholds karakter, og perioden må ikke vare længere, end hvad der skønnes nødvendigt for at rette op på forholdene og under alle omstændigheder ikke vare længere end seks måneder ad gangen. Dette er særligt af hensyn til retssikkerheden for borgerne samt tilbuddene og plejefamilierne.

Afgørelser om skærpet tilsyn bortfalder dermed automatisk, hvis ikke der forinden udløbet af det skærpede tilsyn er truffet afgørelse om forlængelse.

Socialtilsynet kan træffe afgørelse om at forlænge det skærpede tilsyn, hvis forholdene i det enkelte tilbud eller i den enkelte plejefamilie fortsat gør det nødvendigt.

Såfremt et tilbud eller en plejefamilie ikke kan opfylde de forhold, som har begrundet iværksættelsen af det skærpede tilsyn, vil dette dog ikke nødvendigvis have konsekvenser for tilbuddets eller plejefamiliens mulighed for at bevare godkendelsen. Dette vil være en konkret og individuel vurdering af det/de konkrete forholds karakter i det enkelte tilbud eller den enkelte plejefamilie.

Ligesom tilsynet generelt skal tilrettelægges efter forholdene, skal det skærpede tilsyn tilrettelægges efter de konkrete forhold og efter de forhold, der førte til afgørelsen om skærpet tilsyn. Skærpet tilsyn er dog under alle omstændigheder udtryk for et mere intensivt tilsyn, og vil alt andet lige medføre gennemførelse af flere tilsynsbesøg og indhentelse af flere oplysninger.

En afgørelse om skærpet tilsyn over for et tilbud eller en plejefamilie skal, samtidig med at afgørelsen træffes, indberettes på Tilbudsportalen, jf. bekendtgørelsen om Tilbudsportalens § 9, stk. 2, og § 12, stk. 1. For andre tilbud end plejefamilier sker der samtidig offentliggørelse deraf, så der skabes gennemsigtighed, og det hermed synliggøres for bl.a. de kommuner, at socialtilsynet har et skærpet fokus på det konkrete tilbuds generelle kvalitet.

1.6.3.2 Påbud

Socialtilsynet kan, når det er nødvendigt for at sikre, at tilbuddet eller plejefamilien fortsat opfylder betingelserne for godkendelse, træffe afgørelse om påbud, hvis overholdelse kan gøres til en betingelse for fortsat godkendelse. Der skal sættes en frist for overholdelse af påbuddet, så det er klart for tilbuddet, hvornår det risikerer at miste godkendelsen på grund af manglende overholdelse af påbuddet. Fristen kan under særlige omstændigheder forlænges efter anmodning fra tilbuddet eller plejefamilien, jf. socialtilsynslovens § 8, stk. 2.

Påbud kan udstedes i forbindelse med en afgørelse om skærpet tilsyn, jf. pkt. 1.6.3.1 ovenfor, men kan også udstedes uden en afgørelse om skærpet tilsyn.

Når socialtilsynet træffer afgørelse om påbud, skal der i afgørelsen anføres de forhold, der begrunder påbuddet, og som tilbuddet pålægges at rette op på som en forudsætning for fortsat godkendelse, jf. socialtilsynsbekendtgørelsens § 7.

Udstedelse af påbud relateret til den økonomiske kvalitet i tilbuddet eller plejefamilien forudsætter således, at der kan identificeres tiltag i tilbuddet eller i plejefamilien, som, hvis de gennemføres, kan gøre det acceptabelt, at tilbuddet eller plejefamilien fortsat er godkendt til målgruppen.

Det indebærer, at det/de forhold relateret til den økonomiske kvalitet, som er årsag til påbuddet, skal have betydning for godkendelsen af tilbuddet eller plejefamilien.

Socialtilsynet kan således ikke træffe afgørelse om forhold, der ikke er nødvendige for at sikre, at tilbuddet eller plejefamilien fortsat har den fornødne økonomisk kvalitet, som er en betingelse for godkendelse.

For eksempel kan socialtilsynet i almindelighed ikke træffe afgørelse om lønmæssige forhold for et tilbuds medarbejdere.

At socialtilsynet kun kan udstede påbud, der er nødvendigt for at sikre, at tilbuddet eller plejefamilien fortsat opfylder betingelsen om at have den fornødne økonomisk kvalitet, medfører desuden, at socialtilsynet ikke kan udstede påbud om forhold af bagatelagtig karakter. I sådanne tilfælde kan en tilsynskonsulent eksempelvis som alternativ gå i dialog med tilbuddet eller plejefamilien i forbindelse med et tilsynsbesøg.

Det må forudsættes, at et påbud har en karakter, som giver tilbuddet eller plejefamilien mulighed for at efterkomme det. Det skal således være helt klart, hvad tilbuddet eller plejefamilien skal gøre for at overholde påbuddet.

Afgørelser om påbud kan som udgangspunkt kun træffes efter forudgående dialog med tilbuddet eller plejefamilien om de forhold, der begrunder overvejelserne om påbud. Afgørelse om påbud kan dog træffes straks, hvis særlige forhold gør dette påkrævet, herunder pludselig opstået begrundet mistanke om strafbare forhold eller akut risiko for borgernes sikkerhed og sundhed, jf. socialtilsynsbekendtgørelsens § 8, stk. 2.

Dialogen skal have fokus på, om og hvordan tilbud og plejefamilier får og fastholder den fornødne økonomiske kvalitet, og har særlig betydning der, hvor der er risiko for, at der ikke længere er den nødvendige økonomiske kvalitet. Dialogen med tilbud og plejefamilier må dog aldrig stille sig i vejen for, at socialtilsynet træffer en afgørelse om påbud, som socialtilsynet finder nødvendig på det tidspunkt, hvor det vurderes nødvendigt.

Afgørelse om påbud kan kun træffes, når socialtilsynet har en forventning om, at tilbuddet inden for en kortere periode kan og vil rette op på de forhold, der ligger til grund for afgørelsen, jf. socialtilsynsbekendtgørelsen § 8, stk. 2, 1. pkt.

Hvis det ikke forventes, at tilbuddet eller plejefamilien kan eller vil rette op på de bekymrende forhold, eller hvis særlige forhold gør dette påkrævet, herunder pludselig opstået begrundet mistanke om strafbare forhold eller akut risiko for borgernes sikkerhed og sundhed, kan socialtilsynet i stedet for træffe afgørelse om ændring eller ophør af godkendelsen, jf. socialtilsynslovens § 5, stk. 9 og 10.

Længden af en eventuel frist for at efterleve et påbud fastsættes ud fra de konkrete forhold, som har givet anledning til påbuddet.

Et påbud over for et tilbud eller en plejefamilie skal, samtidig med at afgørelsen træffes, indberettes på Tilbudsportalen, jf. bekendtgørelse om Tilbudsportalens § 9, stk. 2, og § 12, stk. 1. For andre tilbud end plejefamilier, jf. bekendtgørelse om Tilbudsportalens § 12, stk. 2, sker der samtidig offentliggørelse deraf, så der skabes gennemsigtighed, og det hermed synliggøres for bl.a. de anbringende og visiterende kommuner, at der er udstedt et påbud.

Så snart socialtilsynet er blevet opmærksomt på, at tilbuddet eller plejefamilien har opfyldt påbuddet, skal socialtilsynet fjerne påbuddet fra Tilbudsportalen. Det følger af socialtilsynslovens § 22, stk. 2, nr. 2, om, at socialtilsynet skal registrere tilbuddets eller plejefamiliens aktuelle status i forhold til blandt andet påbud på Tilbudsportalen. Det er ikke nødvendigt, at socialtilsynet træffer en ny afgørelse om ophør af påbuddet.

Manglende overholdelse af et påbud kan enten føre til, at godkendelse af tilbuddet tilbagekaldes, eller at godkendelsen af tilbuddet, for eksempel mht. målgruppe, ændres i overensstemmelse med, hvad de faktiske forhold i tilbuddet tilsiger, jf. socialtilsynslovens § 5, stk. 9 og 10.

1.6.3.3 *Ændring af godkendelse*

Socialtilsynet kan træffe afgørelse om ændring af et tilbuds eller en plejefamilies godkendelse, når der er sket væsentlige ændringer i forhold til tilbuddets eller plejefamiliens eksisterende godkendelse eller efter ansøgning fra tilbuddet, jf. socialtilsynslovens § 5, stk. 9.

Bestemmelsen indebærer, at socialtilsynet kan træffe afgørelse om ændring af en allerede opnået godkendelse (delvis nygodkendelse) i de tilfælde, hvor en ændring i tilbuddet eller plejefamilien er væsentlig og derfor giver anledning hertil, eller i det tilfælde hvor det enkelte tilbud eller plejefamilie ansøger socialtilsynet om en ændring af godkendelsen.

En væsentlig ændring i forhold til tilbuddets eller plejefamiliens godkendelse kan f.eks. vedrøre ændringer i de økonomiske forhold. Fælles for ændringerne gælder, at de skal være grundlæggende eller omfattende i forhold til den allerede opnåede godkendelse og af permanent karakter, og socialtilsynet vil derfor skulle vurdere ændringen i forhold til tilbuddets henholdsvis plejefamiliens generelle økonomiske kvalitet samt mulighed for en ændring af godkendelsen eller muligheden for fortsat at bevare den allerede opnåede godkendelse.

Ændring af godkendelsen anvendes i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet som udgangspunkt først, når andre tiltag, såsom skærpet tilsyn eller påbud, ikke har haft eller ikke vurderes at ville have den ønskede effekt.

I det tilfælde, hvor socialtilsynet observerer, at de faktiske økonomiske forhold i tilbuddet eller i plejefamilien ikke stemmer overens med den meddelte godkendelse, men der *ikke* er tale om en væsentlig ændring, kan socialtilsynet ikke af egen drift træffe afgørelse om ændring eller fravigelse af et tilbuds eller en plejefamilies godkendelse, men vil i stedet skulle gå i dialog med tilbuddet eller plejefamilien herom med henblik på at afklare, om tilbuddet ønsker en sådan ændring eller fravigelse af godkendelsen. Hvis tilbuddet ikke ønsker en sådan ændring eller fravigelse af godkendelsen, vil socialtilsynet gå i dialog med tilbuddet eller plejefamilien om at bringe de faktiske forhold i tilbuddet eller plejefamilien i overensstemmelse med godkendelsen og overveje, om det giver anledning til andre tilsynsmæssige skridt f.eks. i form af skærpet tilsyn eller udstedelse af påbud, jf. socialtilsynslovens § 8, stk. 1 og 2.

1.6.3.4 *Ophør af godkendelse*

Socialtilsynet kan træffe afgørelse om ophør af godkendelsen af et tilbud eller en plejefamilie, hvis tilbuddet eller plejefamilien ikke længere opfylder betingelserne for godkendelse, f.eks. pga. tilbuddets eller plejefamiliens manglende opfyldelse af kravene til den fornødne økonomiske kvalitet eller øvrige krav i socialtilsynslovens § 6 og §§ 11 a-18, jf. socialtilsynslovens § 5, stk. 10.

Det vil f.eks. efter en konkret vurdering kunne være tilfældet, hvis forholdene, der ligger til grund for godkendelsen, har ændret sig væsentligt, og tilbuddet eller plejefamilien dermed ikke længere opfylder betingelserne for at være godkendt, eller hvis et tilbud eller en plejefamilie ikke har efterkommet et påbud.

Ophør af en godkendelse medfører, at tilbuddet eller plejefamilien ikke længere kan indgå i den kommunale forsyning.

Forud for en afgørelse om ophør af en godkendelse forudsættes det, at der har været en dialog mellem socialtilsynet og tilbuddet eller plejefamilien om de forhold, der begrunder overvejelserne om ophør af godkendelsen, jf. socialtilsynsbekendtgørelsen § 6, stk. 1, 1. pkt., herunder at tilbuddet eller plejefamilien efter omstændighederne har fået mulighed for at rette op på de forhold, der ligger til grund herfor.

Dialogen skal have fokus på, om og hvordan tilbud og plejefamilier får og fastholder den fornødne økonomiske kvalitet, og har særlig betydning der, hvor der er risiko for, at der ikke længere er den nødvendige økonomiske kvalitet. Dialogen med tilbud og plejefamilier må dog aldrig stille sig i vejen for, at socialtilsynet træffer en afgørelse om ophør af godkendelsen, som socialtilsynet finder nødvendig på det tidspunkt, hvor det vurderes nødvendigt.

Socialtilsynets afgørelse om ophør kan dog træffes straks, hvis særlige forhold gør dette påkrævet, herunder pludselig opstået begrundet mistanke om strafbare forhold eller akut risiko for borgernes sikkerhed og sundhed, jf. socialtilsynsbekendtgørelsens § 6, stk. 1, 2. pkt.

Socialtilsynet skal, når socialtilsynet træffer afgørelse om ophør af godkendelsen, fastsætte en rimelig frist for ophøret. Fristen skal fastsættes på baggrund af en vurdering af de forhold, der har ført til, at der træffes afgørelse om ophør, jf. socialtilsynsbekendtgørelsens § 6, stk. 2.

Ophør af en godkendelse har den virkning, at tilbuddet eller plejefamilien skal tages af Tilbudsportalen, jf. bekendtgørelse om Tilbudsportalen § 7, stk. 2-3, og § 14, og at tilbuddet eller plejefamilien ikke længere kan indgå i den kommunale forsyning.

1.6.4 Socialtilsynets orientering af kommuner

Når socialtilsynet har truffet afgørelse om skærpet tilsyn, om påbud, eller om ændring eller ophør af en godkendelse, orienterer tilsynet de kommuner, som har ansvar for de enkelte borgeres ophold i tilbuddet eller i plejefamilien, jf. retssikkerhedslovens §§ 9 og 9 a, eller som har visiteret borgere til tilbuddet efter sundhedslovens § 141, stk. 1, jf. socialtilsynsbekendtgørelsens § 6, stk. 3, og § 9.

1.6.5 Forvaltningsretlige regler og grundsætninger

Socialtilsynet skal, i forbindelse med at socialtilsynet træffer afgørelse over for et tilbud eller en plejefamilie, iagttage gældende forvaltningsretlige regler og grundsætninger. Det betyder bl.a., at socialtilsynet skal sikre, at sagen er tilstrækkeligt oplyst (officialprincippet), og at de berørte parter får mulighed for at udtale sig, inden afgørelsen træffes (partshøring og retten til at afgive udtalelse). Afgørelsen skal desuden være begrundet (begrundelseskrav), baseret på saglige hensyn (saglighed), stå i rimeligt forhold til formålet (proportionalitet) og være i overensstemmelse med ligebehandlingsprincippet.

1.6.5.1 Partshøring

Socialtilsynet er i visse tilfælde efter forvaltningslovens § 19, stk. 1, forpligtet til at foretage partshøring af et tilbud og en plejefamilie, inden der træffes en forvaltningsretlig afgørelse. Det er ikke alle oplysninger mv., som socialtilsynet efter forvaltningslovens § 19, stk. 1, har pligt til at partshøre over. Følgende tre betingelser skal være opfyldt, før pligten til at partshøre indtræder:

- Tilbuddet eller plejefamilien kan ikke antages at være bekendt med, at socialtilsynet er i besiddelse af bestemte oplysninger om en sags faktiske grundlag eller eksterne faglige vurderinger.
- Oplysningerne eller vurderingerne er til ugunst for tilbuddet eller plejefamilien.
- Oplysningerne eller vurderingerne er af væsentlig betydning for afgørelsen af sagen.

Der er eksempelvis pligt til at partshøre, selv om tilbuddet eller plejefamilien kender en bestemt oplysning, hvis tilbuddet eller plejefamilien ikke ved, at oplysningen vil blive brugt i forbindelse med en konkret sag. Der kan være tale om

oplysninger fra tidligere sager af betydning for den nu foreliggende sag vedrørende samme part, eller oplysninger, som Socialtilsynet løbende indsamler som led i tilsynsvirksomheden.

Parhøring skal efter forvaltningslovens § 19, stk. 2, ikke foretages, hvis

1. det efter oplysningernes eller vurderingernes karakter og sagens beskaffenhed må anses for ubetænkeligt at træffe afgørelse i sagen på det foreliggende grundlag,
2. udsættelse vil medføre overskridelse af en lovbestemt frist for sagens afgørelse,
3. partens interesse i, at sagens afgørelse udsættes, findes at burde vige for væsentlige hensyn til offentlige eller private interesser, der taler imod en sådan udsættelse,
4. parten ikke har ret til aktindsigt efter reglerne i forvaltningslovens kapitel 4 med hensyn til de pågældende oplysninger,
5. den påtænkte afgørelse vil berøre en videre, ubestemt kreds af personer, virksomheder m.v., eller hvis forelægelsen af oplysningerne eller vurderingerne for parten i øvrigt vil være forbundet med væsentlige vanskeligheder, eller
6. der ved lov er fastsat særlige bestemmelser, der sikrer parten adgang til at gøre sig bekendt med grundlaget for den påtænkte afgørelse og til at afgive en udtalelse til sagen, inden afgørelsen træffes.

Hvis der efter betingelserne i forvaltningsloven er pligt til at partshøre, sender Socialtilsynet et partshøringsbrev med de relevante sagsakter til tilbuddet eller plejefamilien, der skal høres. Der fastsættes en rimelig frist for tilbuddet eller plejefamilien til at afgive en udtalelse, f.eks. 14 dage.

Desuden indeholder forvaltningslovens § 21 en bestemmelse, hvorefter tilbuddet eller plejefamilien på eget initiativ som udgangspunkt kan forlange, at afgørelsen af en sag udsættes, indtil tilbuddet eller plejefamilien har afgivet en udtalelse til sagen. Socialtilsynet kan fastsætte en frist for afgivelsen af udtalelsen.

Retten til at afgive en udtalelse gælder dog ikke i følgende tilfælde:

- 1) udsættelse vil medføre overskridelse af en lovbestemt frist for sagens afgørelse,
- 2) partens interesse i, at sagens afgørelse udsættes, findes at burde vige for væsentlige hensyn til offentlige eller private interesser, der taler imod en sådan udsættelse, eller
- 3) der ved lov er fastsat særlige bestemmelser, der sikrer parten adgang til at afgive en udtalelse til sagen, inden afgørelsen træffes

1.6.5.2 Begrundelseskrav

Socialtilsynets afgørelser skal efter forvaltningslovens § 22 være ledsaget af en begrundelse, hvis de meddeles skriftligt, medmindre tilbuddet eller plejefamilien får fuldt ud medhold.

En begrundelse for en afgørelse skal indeholde en henvisning til de retsregler, i henhold til hvilke afgørelsen er truffet. I det omfang, afgørelsen efter disse regler beror på et administrativt skøn, skal begrundelsen tillige angive de hovedhensyn, der har været bestemmende for skønsudøvelsen.

Kravet er afgørende for, at tilliden til socialtilsynets arbejde kan opretholdes, og skal dertil sikre, at alle tilbud og plejefamilier i mødet med socialtilsynet bliver vurderet ud fra objektive og saglige kriterier.

1.6.5.3 *Officialprincippet*

Officialprincippet, også kendt som undersøgelsesprincippet, forpligter myndigheder til at sikre, at sager er tilstrækkeligt oplyst, før der træffes afgørelse. Dette princip er centralt for bl.a. socialtilsynets økonomiske tilsyn med tilbud og plejefamilier, da det pålægger socialtilsynet ansvaret for at indhente de nødvendige og tilstrækkelige oplysninger om tilbuddenes og plejefamiliernes økonomiske forhold.

Det er endvidere socialtilsynets pligt at sørge for, at de fornødne oplysninger tilvejebringes på den hurtigste og mest hensigtsmæssige måde. En sag skal således undersøges af socialtilsynet så langt, som det er nødvendigt i det enkelte tilfælde for at træffe en korrekt afgørelse. Ved vurderingen af, hvor omfattende undersøgelser, der bør foretages, indgår en række hensyn. Det er væsentligt at nå frem til den materielt rigtige afgørelse, samtidig med at der kan træffes afgørelse uden unødigt forsinkelse.

Officialprincippet skal medvirke til at sikre, at afgørelser træffes på et korrekt og velunderbygget grundlag og uden af sagerne bliver overoplyst. Officialprincippet er ikke generelt lovfæstet i forvaltningsretten, men er udtryk for en almindelig retsgrundsætning, der kun kan fraviges ved lov.

1.6.5.4 *Saglighedsprincippet*

Socialtilsynet er underlagt princippet om saglig forvaltning. Princippet indebærer både, at socialtilsynet ikke må varetage usaglige eller uvedkommende hensyn, og at alle saglige hensyn skal inddrages.

Grundsætningen har især relevans, fordi visse bestemmelser i lovgivningen forudsætter, at myndigheden ved sin forvaltning udøver et skøn. Skønsmæssige bestemmelser kendetegnes ved at have ingen eller kun en ganske upræcis beskrivelse af betingelserne for at udstede afgørelsen (retsfaktum) og/eller af afgørelsens indhold (retsfølgen).

1.6.5.5 *Lighedsprincippet*

Det følger af lighedsprincippet, at det som udgangspunkt ikke er sagligt, hvis tilbuddene eller plejefamilierne ikke behandles ligeværdigt, og socialtilsynet er forpligtet til at behandle ensartede tilfælde lige og sikre, at der ikke sker forskelsbehandling. Inden for socialtilsynets økonomiske tilsyn betyder dette, at alle tilbud og plejefamilier skal vurderes ud fra de samme kriterier, som er fastsat i socialtilsynsloven og dens forarbejder.

Socialtilsynet skal som en del heraf sikre, at vurderingen af tilbuddenes og plejefamiliernes økonomiske kvalitet sker på en ensartet og systematisk måde, og at der ikke tages usaglige hensyn, som kan føre til forskelsbehandling.

1.6.5.6 *Proportionalitet*

Socialtilsynets virksomhed er omfattet af det forvaltningsretlige proportionalitetsprincip. Det medfører, at socialtilsynets handlinger ikke må være mere vidtgående, end nødvendigt for at opnå det tilsigtede formål. Hvis et forhold ville kunne bringes i orden ved et mindre indgribende tiltag end et påbud – eksempelvis et skærpet tilsyn – kan socialtilsynet først udstede et påbud, når det er konstateret, at det mindre indgribende tiltag ikke er tilstrækkelig. Tilsvarende gælder, at hvis en påbud er tilstrækkeligt til at sikre formålets opfyldelse, kan socialtilsynet ikke træffe afgørelse om ophør.

Se nærmere om socialtilsynets forpligtelse til at gå i dialog med tilbuddet og plejefamilier i pkt. 1.6.1.

Proportionalitetsprincippet indebærer, at socialtilsynets indgreb skal være nødvendige og rimelige i forhold til det mål, der forfølges. Inden for socialtilsynets økonomiske tilsyn betyder dette, at tilsynet skal udvise proportionalitet i sine krav om oplysninger og i sine afgørelser, således at socialtilsynet ikke anmoder om flere eller mere omfattende oplysninger end nødvendigt for at foretage en kvalificeret vurdering af tilbuddets eller plejefamiliens økonomi. Socialtilsynet har nemlig et betydeligt skøn i vurderingen af, om et tilbuds eller en plejefamilies økonomi lever op til kravene.

Proportionalitetsprincippet sikrer, at socialtilsynets indgreb ikke er mere indgribende end nødvendigt, og at der er en rimelig balance mellem de anvendte midler og det ønskede mål.

1.6.6 *Socialtilsynets vejledningspligt*

Socialtilsynet skal i fornødent omfang yde vejledning og bistand til de enkelte tilbud, herunder plejefamilier, efter forvaltningslovens § 7.

Denne generelle vejledningspligt skal ses i sammenhæng med socialtilsynets forpligtelse til at gå i dialog med tilbuddet og plejefamilier som nærmere redegjort for i pkt. 1.6.1.

Socialtilsynet er i den dialog, der foregår mellem socialtilsynet og det enkelte tilbud og den enkelte plejefamilie, berettiget til at fremkomme med uformelle tilkendegivelser om, hvilke forhold det vil være hensigtsmæssigt at ændre ved tilbuddets eller plejefamiliens drift. Sådanne tilkendegivelser kan også vedrøre forhold, der ikke i sig selv vil kunne føre til, at der træffes afgørelse over for tilbuddet eller plejefamilien. Sådanne uformelle tilkendegivelser er ikke bindende for det enkelte tilbud og den enkelte plejefamilie og er ikke en afgørelse i forvaltningslovens forstand.

1.6.7 *Påklage af socialtilsynets afgørelser*

Socialtilsynets afgørelser kan påklages til Ankestyrelsen af de personer, tilbud, myndigheder, foreninger eller private virksomheder, der er adressater for socialtilsynets afgørelser efter reglerne i retssikkerhedslovens kapitel 10, jf. socialtilsynslovens § 19, stk. 1.

Socialtilsynets afgørelser skal indeholde klagevejledning herom, hvis afgørelsen ikke giver tilbuddet eller plejefamilien fuldt ud medhold, jf. forvaltningslovens § 25. Klagevejledningen skal indeholde en angivelse af klageinstans og oplysning om fremgangsmåden ved indgivelse af klage, herunder om eventuel tidsfrist.

Klage til Ankestyrelsen skal ske inden for 4 uger efter, at klageren har fået meddelelse om afgørelsen, jf. retssikkerhedslovens § 67, stk. 1, medmindre Ankestyrelsen træffer afgørelse om dispensation fra klagefristen, jf. retssikkerhedslovens § 67, stk. 2.

Det er som udgangspunkt kun de personer, tilbud, myndigheder, foreninger eller private virksomheder, der er adressater for socialtilsynets afgørelser, der kan klage til Ankestyrelsen over socialtilsynets afgørelse. Se hertil Ankestyrelsens Principmeddelelse 17-17 og Principmeddelelse 74-15 om andres eventuelle partsstatus.

Klage over socialtilsynets afgørelser om ophør af godkendelsen af et tilbud, jf. socialtilsynslovens § 5, stk. 10, har opsættende virkning, jf. socialtilsynslovens § 19, stk. 2, 1. pkt.

Den omstændighed, at en klage over socialtilsynets afgørelse om ophør af godkendelse af tilbud i udgangspunktet har opsættende virkning, bevirker, at klagen automatisk tillægges opsættende virkning, dvs. uden at socialtilsynet først skal træffe afgørelse om at tillægge klagen opsættende virkning.

Det forhold, at klagen over socialtilsynets afgørelse har opsættende virkning, indebærer, at afgørelsen om ophør af godkendelse af et tilbud først får retsvirkning fra det tidspunkt, hvor klagefristen er udløbet, uden at der er indgivet en klage. Dette er gældende uanset, at tilbuddet eventuelt har tilkendegivet, at det ikke vil benytte sig af klageadgangen.

Opsættende virkning medfører, at tilbuddet kan fortsætte sin virksomhed, således at de tilknyttede borgere ikke skal revideres til et nyt tilbud, og at kommunerne fortsat kan visitere nye borgere til tilbuddet, indtil Ankestyrelsen har truffet endelig afgørelse.

I visse situationer kan der imidlertid være særlige forhold, der gør det påkrævet, at socialtilsynet eller Ankestyrelsen træffer afgørelse om at ophæve den opsættende virkning af klagen, så tilbuddets godkendelse ophører straks i medfør af socialtilsynslovens § 19, stk. 2, 2. pkt.

Både Ankestyrelsen og socialtilsynet kan – hvis der foreligger sådanne særlige forhold – træffe afgørelse om at iværksætte socialtilsynets afgørelse om ophør af godkendelse straks, jf. socialtilsynslovens § 19, stk. 2, 2. pkt. Hver af disse myndigheder kan således uafhængigt af den anden myndighed træffe afgørelse om at iværksætte socialtilsynets afgørelse om ophør af godkendelse straks. Det er forudsat, at begge myndigheder orienterer hinanden, såfremt den ene har truffet afgørelse om at iværksætte socialtilsynets afgørelse om ophør af godkendelse straks.

Da der er tale om helt særlige forhold, som gør det påkrævet, at tilbuddets godkendelse bringes til ophør med det samme, kan en klage over socialtilsynets afgørelse om at ophæve den opsættende virkning ikke indbringes for Ankestyrelsen, jf. socialtilsynslovens § 19, stk. 2, 3. pkt.

Socialtilsynets afvejning af, hvorvidt den opsættende virkning skal ophæves, skal være konkret og individuel i forhold til de konkrete omstændigheder ved det pågældende tilbud. Der indgår flere forskellige momenter i afvejningen, og der kan ikke opstilles en udtømmende liste af faktorer, som skal indgå. Dog vil begrundelsen for afgørelsen om ophør af godkendelsen indgå i vurderingen, ligesom hensynet til tilbuddets drift skal sammenholdes med de tilknyttede borgeres trivsel.

Hvis det for eksempel fremgår, at de borgere, som er tilknyttet tilbuddet, er i fare, vil hensynet til borgernes sikkerhed tale for, at der skal træffes afgørelse om, at afgørelsen om ophør af godkendelse ikke skal tillægges opsættende virkning.

Det kan eksempelvis være tilfældet, hvor tilbuddets økonomi er så uforsvarligt administreret, at der ikke er råd til borgerens basale fornødenheder.

Hvis det i sådanne situationer vurderes at være nødvendigt, at afgørelsen om ophør af godkendelsen straks får retsvirkning, skal socialtilsynet, samtidig med, at socialtilsynet træffer selve afgørelsen om ophør, også træffe en afgørelse om, at en klage ikke medfører, at afgørelsens virkning udsættes. Det vil sige, at socialtilsynet kan beslutte, at der ikke er opsættende virkning, og tilbuddet dermed ikke kan forsætte driften i perioden, indtil Ankestyrelsen har truffet afgørelse i sagen.

Socialtilsynets afgørelse om at iværksætte afgørelsen straks, dvs. om at ophæve den opsættende virkning af en klage, kan træffes samtidig med selve afgørelsen om ophør af godkendelsen af et tilbud. Socialtilsynet og Ankestyrelsen kan også efter selve afgørelsen om ophør af godkendelsen af et tilbud træffe afgørelse om at iværksætte afgørelsen straks.

Bestemmelsen giver efter forarbejderne ikke mulighed for at træffe afgørelser om delvis opsættende virkning, således at tilbuddet alene kan fortsætte sin virksomhed, for så vidt angår de beboere, der på tidspunktet for socialtilsynets afgørelse om ophør af godkendelsen var optaget på tilbuddet.

Socialtilsynet skal registrere på Tilbudsportalen, hvis socialtilsynet har truffet afgørelse om ophør af et tilbuds godkendelse, jf. socialtilsynslovens § 22, stk. 2, nr. 3. Dette gælder, uanset at socialtilsynets afgørelse er indbragt for Ankestyrelsen, og uanset om klagen har opsættende virkning. Tilbuddet vil ved registrering af ophørt godkendelse ikke længere være offentliggjort på Tilbudsportalen, jf. bekendtgørelse om Tilbudsportalen § 7.

Bestemmelse om opsættende virkning gælder kun for klager til Ankestyrelsen over socialtilsynets afgørelser om ophør af en godkendelse efter socialtilsynslovens § 5, stk. 10. Klager over socialtilsynenes øvrige afgørelser efter socialtilsynsloven har derimod ikke opsættende virkning, men følger den almindelige hovedregel i § 72 i retssikkerhedsloven, hvorefter klager ikke tillægges opsættende virkning.

2. ÅRSBUDGETTER

2.1 Sociale tilbud der skal udarbejde årsbudget

Det fremgår af socialtilsynslovens § 16, stk. 1, at sociale tilbud, som søger om godkendelse hos socialtilsynet, eller som allerede er godkendt af socialtilsynet, med en enkelt undtagelse, jf. herom nærmere nedenfor, skal udarbejde et årsbudget som grundlag for socialtilsynets godkendelse af tilbuddet og socialtilsynets løbende driftsorienterede tilsyn.

Årsbudgettet skal godkendes af socialtilsynet, jf. socialtilsynslovens § 11 b.

Ansvar for udarbejdelsen af årsbudgetter påhviler de sociale tilbud, som nævnt i socialtilsynslovens § 4, stk. 1, nr. 2-4, med undtagelse af tilbud efter § 43, stk. 1, nr. 7, i barnets lov. Det vil sige, at ansvaret påhviler følgende sociale tilbud:

- Døgntilbud efter § 43, stk. 1, nr. 6, i barnets lov, hvilket vil sige børne- og ungehjem, jf. stk. 3 (socialtilsynslovens § 4, stk. 1, nr. 2).
- Døgntilbud efter servicelovens §§ 107-110 (socialtilsynslovens § 4, stk. 1, nr. 2).
- Stofmisbrugsbehandlingstilbud efter servicelovens §§ 101 og 101 a (socialtilsynslovens § 4, stk. 1, nr. 2).
- Tilbud i form af hjælp og støtte efter servicelovens §§ 83-87, 97, 98 og 102 når:
 - a) tilbuddet leveres til beboere i boligformer efter andre bestemmelser end nævnt i nr. 2, dog ikke friplejeboliger,
 - b) hjælpen udgår fra servicearealer knyttet til boligerne og ydes af et fast ansat personale,
 - c) tilbuddet til beboerne i væsentligt omfang omfatter støtte efter servicelovens § 85 og
 - d) tilbuddets målgruppe er personer, der har ophold i boligen på grund af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer (socialtilsynslovens § 4, stk. 1, nr. 3), og
- Alkoholbehandlingssteder efter sundhedslovens § 141 (socialtilsynslovens § 4, stk. 1, nr. 4).

Plejefamilier, der er omfattet af socialtilsynets tilsyn, er ikke omfattet af forpligtelsen til at udarbejde årsbudget, jf. herom nærmere pkt. 7.3.

Efterskoler, frie fagskoler og frie grundskoler med kostafdeling, som er godkendt af socialtilsynet som anbringelsessteder, jf. herved barnets lov § 43, stk. 1, nr. 7, er heller ikke omfattet af forpligtelsen til at udarbejde årsbudget, jf. ovenfor. Det skyldes, at socialtilsynet ikke fører tilsyn med disse tilbuds organisation og økonomi, jf. socialtilsynslovens § 6, stk. 3.

Tilbuddets årsbudget skal omfatte samtlige de opgaver, som tilbuddet varetager efter serviceloven og barnets lov, jf. lov om socialtilsyn § 16, stk. 1.

Det betyder, at hvis et tilbud leverer andre opgaver efter serviceloven eller barnets lov end de opgaver, der følger af bestemmelserne ovenfor, skal indtægter og omkostninger relateret til varetagelsen af disse opgaver også indgå i årsbudgettet.

Som eksempel kan nævnes, at et døgntilbud, der er omfattet af servicelovens §§ 107-110, og som også driver dagbehandlingstilbud efter servicelovens § 103, i årsbudgettet også skal medtage indtægter og omkostninger relateret til dagbehandlingstilbuddet.

Modsat betyder det også, at årsbudgettet *ikke* skal omfatte opgaver, som tilbuddet varetager efter anden lovgivning end serviceloven og barnets lov.

Som eksempel på opgaver, som et tilbud kan varetage efter anden lovgivning, og som dermed ikke skal indgå i årsbudgettet, kan nævnes opgaver bestående af specialundervisning/anden specialpædagogisk bistand efter folkeskoleloven.

2.2 Krav til indhold af årsbudget

2.2.1 Generelt

Årsbudgettet udarbejdes med udgangspunkt i grundlaget for beregning af tilbuddets takster. Årsbudgettet har dermed betydning for den pris, som de visiterende kommuner skal betale, når de visiterer borgere til tilbuddet.

Takstberegningsgrundlaget er dog ikke fuldstændigt identisk med årsbudgettet. Det standardbudgetskema, som tilbuddene skal indberette deres årsbudgetter på, indeholder f.eks. mulighed for, at årsbudgettet kan udvise overskud, mens forventet overskud ikke kan indregnes i taksterne.

Når der alligevel er en sammenhæng, skyldes det, at alle omkostninger ved drift af tilbuddet skal indgå i både årsbudget og takstberegningsgrundlaget, mens omkostninger, der er uvedkommende for tilbuddets virksomhed, ikke kan indgå i hverken beregningsgrundlag eller årsbudget.

Socialtilsynet godkender således indirekte grundlaget for takstberegningen, men godkender ikke tilbuddets takster.

2.2.2 Årsbudgetter og delbudgetter

For store tilbud bestående af flere afdelinger skal der som minimum udarbejdes ét årsbudget for det samlede tilbud. Herudover kan der udarbejdes delbudgetter for de enkelte afdelinger, hvis tilbuddet skønner det nødvendigt af hensyn til takstberegningen eller den økonomiske styring. Socialtilsynet kan også anmode tilbuddet om at udarbejde delbudgetter, hvis socialtilsynet vurderer, at det er hensigtsmæssigt for at sikre gennemsigtighed i tilbuddets økonomi.

2.2.3 *Poster i årsbudgettet*

I henhold til blandt andet servicelovens § 174, stk. 3, er finansieringsbekendtgørelsen udstedt. Finansieringsbekendtgørelsen regulerer beregningsgrundlaget for taksterne og danner således grundlag for tilbuddets udarbejdelse af årsbudgettet.

Af finansieringsbekendtgørelsens § 2, stk. 1, fremgår det, at de samlede langsigtede gennemsnitsindtægter og -omkostninger ved levering af ydelser efter serviceloven og barnets lov eller drift af tilbud efter serviceloven og barnets lov skal anvendes. I finansieringsbekendtgørelsen er der fastlagt nærmere regler for, hvilke indtægts- og omkostningstyper, der indgår i beregningsgrundlaget, samt hvorledes taksterne beregnes. Der henvises til finansieringsbekendtgørelsen for nærmere oplysninger herom.

Årsbudgettet skal være realistisk og skal indeholde samtlige forventede direkte og indirekte omkostninger og indtægter, der er relevante for tilbuddets drift efter serviceloven eller barnets lov.

Årsbudgettet skal udarbejdes på et budgetschema, der findes på Tilbudsportalen. Der findes to budgetschemer på Tilbudsportalen; et for private tilbud og et for offentlige tilbud. De to budgetschemer er bygget over samme model og er identiske i forhold til langt hovedparten af posterne, da disse skal udfyldes både af de private og offentlige tilbud.

Budgetskemaet indeholder en række poster, som tilbuddene er forpligtet til at udfylde. Eksempelvis skal tilbuddene oplyse, hvilke omkostninger der forventes til personale, administrationsudgifter og huslejeudgifter.

Der er i tilknytning til budgetschemerne udarbejdet en guide indeholdende nærmere vejledning om, hvorledes budgetschemerne udfyldes, herunder hvad der indgår under de enkelte poster i årsbudgettet som f.eks. indtægter, personaleomkostninger, borgerrelaterede omkostninger, administrationsomkostninger, omkostninger til kompetenceudvikling og ejendomsomkostninger. Guiden indeholder desuden henvisninger til reglerne i finansieringsbekendtgørelsen, som danner baggrund for udfyldning af posterne i budgetschemaet.

Der henvises til denne guide for nærmere vejledning om, hvorledes budgetschemerne udfyldes. Guiden, som er tilgængelig på Tilbudsportalen sammen med budgetschemerne, er optrykt som **bilag 1** til denne vejledning.

Hvis et tilbud har udarbejdet delbudgetter for et tilbuds enkelte afdelinger, jf. herved også pkt. 2.2.2 ovenfor, udarbejdes både det samlede årsbudget og de enkelte delbudgetter på budgetschemerne.

2.3 **Krav om indberetning af årsbudget samt tidsfrister herfor**

I medfør af blandt andet socialtilsynslovens § 16, stk. 4, er socialtilsynsbekendtgørelsen udstedt.

Af socialtilsynsbekendtgørelsens § 11, stk. 1, følger det, at tilbuddets årsbudget skal indberettes til socialtilsynet på et skema via Tilbudsportalen med de oplysninger, der er anført i budgetschemaet. Hvis der er udarbejdet delbudgetter for et tilbuds enkelte afdelinger, indberettes det samlede årsbudget og de enkelte delbudgetter til socialtilsynet.

Årsbudgettet skal hvert år indberettes til socialtilsynet.

De relevante tidsfrister for indberetning af årsbudgetterne er som følger, jf. socialtilsynsbekendtgørelsens § 11, stk. 3 og 4:

- Årsbudgetter for private tilbud, med undtagelse af private tilbud, som har en driftsaftale med en kommunalbestyrelse eller et regionsråd, som betyder, at kommunalbestyrelsen eller regionsrådet har betydelig indflydelse på det sociale tilbuds drift, skal indberettes senest den 1. oktober i året før det kalenderår, som årsbudgettet vedrører. Disse årsbudgetter skal være godkendt af socialtilsynet senest den 1. januar, medmindre konkrete forhold gør, at dette ikke er muligt.
- Årsbudgetter for offentlige tilbud samt private tilbud, som har en driftsaftale med en kommunalbestyrelse eller et regionsråd, som betyder, at kommunalbestyrelsen eller regionsrådet har betydelig indflydelse på det sociale tilbuds drift, skal indberettes senest den 15. november før det kalenderår, som årsbudgettet vedrører. Disse årsbudgetter skal være godkendt af socialtilsynet senest den 1. april, medmindre konkrete forhold gør, at dette ikke er muligt.

2.4 Socialtilsynets godkendelse af årsbudgetter

2.4.1 *Generelt om socialtilsynets vurdering og godkendelse af årsbudgetter*

Socialtilsynet foretager på baggrund af det af tilbuddet indsendte årsbudget en samlet vurdering af, om årsbudgettet opfylder kravene til gennemsigtighed, økonomisk bæredygtighed og sammenhæng mellem økonomi og faglig indsats, som gennemgået ovenfor i pkt. 1.4.1, jf. socialtilsynslovens § 11 a, stk. 1.

Godkendelsen af tilbuddets årsbudget skal ses i lyset af, at socialtilsynets godkendelse af og tilsyn med tilbuddets økonomi har til formål at sikre, at tilbuddet er økonomisk bæredygtigt, herunder at der er den nødvendige sammenhæng mellem den faglige indsats i tilbuddet og de af tilbuddet afsatte økonomiske ressourcer, og at tilbuddet har en gennemskuelig og sammenlignelig økonomi, så det bliver muligt for kommunerne som købere at sammenligne tilbuddene og deres ydelser også i forhold til de økonomiske aspekter.

Socialtilsynet foretager til brug derfor en konkret vurdering af følgende forhold, jf. lov om socialtilsyn § 11 a, stk. 2, nr. 2-3:

- 1) om der i årsbudgettet er et rimeligt forhold mellem den forventede omsætning og omkostningerne, og
- 2) om årsbudgettet afspejler tilbuddets målgruppe og metoder og tilbuddets planer for faglig udvikling og større ændringer.

Der er tale om konkrete forhold, som socialtilsynet skal sikre sig, er til stede, idet forholdene hver især er indikatorer for, at tilbuddet kan levere en tilstrækkelig økonomisk kvalitet som redegjort nærmere for i pkt. 1.4.1.

Efter socialtilsynslovens § 11 b, stk. 1, godkender socialtilsynet tilbuddets årsbudget, hvis alle følgende betingelser er opfyldt:

- 1) Årsbudgettet sikrer den nødvendige sammenhæng mellem den faglige indsats og de afsatte økonomiske ressourcer.
- 2) Årsbudgettet indeholder ikke udgifter uvedkommende for tilbuddets virksomhed.
- 3) Årsbudgettet giver mulighed for ansvarlig forvaltning af offentlige midler.

Det er et krav, at årsbudgettet opfylder alle tre betingelser samtidig, for at årsbudgettet kan godkendes. Betingelserne gælder både for private tilbud og offentlige tilbud.

Om posterne er uvedkommende for tilbuddets virksomhed, jf. nr. 2 ovenfor, skal bl.a. holdes op imod, at socialtilsynet også skal vurdere kvaliteten af tilbuddets fysiske rammer, tilbuddets kompetenceniveau og kvaliteten i den pædagogiske indsats.

På baggrund af årsbudgettet foretager socialtilsynet en vurdering af, om tilbuddet lever op til de krav, der er for økonomien for sociale tilbud, herunder gennemsigtighed og økonomisk bæredygtighed.

Hvis det er tilfældet, godkender socialtilsynet årsbudgettet.

Se nærmere i pkt. 2.5 vedrørende situationer, hvor årsbudgettet ikke godkendes.

2.4.2 Særligt om udgifter til leje, vederlag til bestyrelsen og goodwill

Det fremgår af socialtilsynslovens § 11 b, stk. 2, nr. 1-3, at socialtilsynet som led i godkendelsen af årsbudgettet bl.a. skal påse følgende:

- 1) at udgifter til leje af fast ejendom ikke overstiger, hvad der anses for normale lejeudgifter for tilsvarende ejendom, der anvendes til tilsvarende formål (markedslejen),
- 2) at vederlag til bestyrelsesmedlemmer ikke overstiger, hvad der anses for sædvanligt efter hvervets art og arbejdets omfang, og
- 3) at goodwill ikke medregnes.

Ovennævnte bestemmelser har til hensigt at sikre, at tilbuddets udgifter først og fremmest anvendes til brug for indsatsen over for tilbuddets brugere.

Særligt vedrørende markedslejen – socialtilsynslovens § 11 b, stk. 2, nr. 1

Hvis socialtilsynet vurderer, at den husleje, som tilbuddet betaler, er højere end markedslejen, kan socialtilsynet pålægge tilbuddet at få lejen nedreguleret til markedslejen efter reglerne i erhvervslejeloven.

Til brug for vurderingen af, om et tilbuds udgifter til leje af den faste ejendom overstiger markedslejen, kan socialtilsynet vælge at indhente uafhængige valuarvurderinger, så socialtilsynet har et bedre grundlag for at vurdere, om udgifterne overstiger markedslejen, jf. socialtilsynslovens § 11 b, stk. 3.

Den uafhængige valuarvurdering vil herefter kunne indgå i socialtilsynets samlede vurderingsgrundlag og vil kunne anvendes i forbindelse med vurderingen af markedsleje for at sikre overensstemmelse mellem de oplysninger, der skal indberettes i budgetskemaet og de regnskabsnøgletal, der skal indberettes på Tilbudsportalen, så de giver mulighed for at vurdere tilbuddets budgetoverholdelse.

Vederlag til bestyrelsesmedlemmer – socialtilsynslovens § 11 b, stk. 2, nr. 2

Betingelsen om, at vederlag til bestyrelsesmedlemmer ikke må overstige, hvad der anses for sædvanligt efter hvervets art og arbejdets omfang, har til formål at sikre, at bestyrelseshonoraret står i rimeligt forhold til det ansvar og det tidsforbrug, der er forbundet med hvervet, dvs. at honoraret er rimeligt og sagligt begrundet.

Særligt vedrørende goodwill – socialtilsynslovens § 11 b, stk. 2, nr. 3

Goodwill kan ikke indregnes i årsbudgettet, da goodwill betragtes som en udgift, der er uvedkommende for tilbuddets virksomhed.

2.5 Manglende indsendelse eller godkendelse af årsbudget

2.5.1 Indsendelses- og godkendelsesfrister

Private tilbud med undtagelse af private tilbud, som har en driftsaftale med en kommunalbestyrelse eller et regionsråd, som betyder, at kommunalbestyrelsen eller regionsrådet har betydelig indflydelse på det sociale tilbuds drift, skal indsende årsbudgetter til socialtilsynet senest den 1. oktober i året før det kalenderår, årsbudgettet vedrører. Årsbudgetter skal som udgangspunkt være godkendt af socialtilsynet senest den 1. januar i det kalenderår, årsbudgettet vedrører, medmindre konkrete forhold gør, at dette ikke er muligt.

Offentlige tilbud samt private tilbud, som har en driftsaftale med en kommunalbestyrelse eller et regionsråd, som betyder, at kommunalbestyrelsen eller regionsrådet har betydelig indflydelse på det sociale tilbuds drift, skal indsende årsbudgetter til socialtilsynet senest den 15. november før det kalenderår, årsbudgettet vedrører. Årsbudgetter, der er indberettet til socialtilsynet mellem den 1. oktober og den 15. november, skal være godkendt af socialtilsynet senest den 1. april i det kalenderår, årsbudgettet vedrører, medmindre konkrete forhold gør, at dette ikke er muligt.

Tilbuddets indsendelse af årsbudgettet inden for fristen og socialtilsynets godkendelse af årsbudgettet er en betingelse for tilbuddets godkendelse eller fortsatte godkendelse, jf. herved henvisningen i socialtilsynslovens § 5, stk. 1, til lovens § 16.

2.5.2 Dialog og vejledning ved mangelfulde årsbudgetter

Socialtilsynet skal i forbindelse med gennemgangen af årsbudgettets enkeltposter vurdere disse op imod tilbuddets godkendelse, herunder de målgrupper, som tilbuddet er godkendt til, tilbuddets metoder og indsats m.v., og om de enkelte poster skaber tvivl om årsbudgettets legitimitet.

Socialtilsynet skal tage stilling til det samlede årsbudget, hvilket betyder, at socialtilsynet alene skal tage stilling til de enkelte budgetposter, hvis sammenhængen mellem årsbudgettet og beskrivelsen af målgruppe og metoder giver grundlag for det. Som eksempel kan nævnes, hvis årsbudgettet indeholder afholdelse af udgifter til (efter)uddannelse, som ikke synes relevante for tilbuddets virksomhed, eller hvis årsbudgettet ikke indeholder udgifter til efteruddannelse, og der er konstateret et behov for (efter)uddannelse, hvis godkendelsesgrundlaget skal opretholdes.

Hvis socialtilsynet i forbindelse med gennemgangen af årsbudgettet vurderer, at årsbudgettet er mangelfuldt, ufuldstændigt, eller kræver yderligere oplysninger, vil tilsynet i overensstemmelse med det forvaltningsretlige undersøgelsesprincip rette henvendelse til tilbuddet og anmode om supplerende oplysninger. Det kan f.eks. være oplysninger om, hvorfor tilbuddet forventer et særligt højt eller lavt niveau af administrationsudgifter.

Socialtilsynet skal i den forbindelse vejlede tilbuddet om, hvilke oplysninger eller dokumentation, der mangler, og fastsætte en rimelig frist for tilbuddets fremsendelse af disse oplysninger eller et revideret årsbudget. Fristen bør fastsættes under hensyntagen til omfanget af manglerne, men vil som udgangspunkt kunne fastsættes til 2-4 uger.

Socialtilsynet kan ikke pålægge et tilbud at afsætte bestemte beløb til specifikke forhold, f.eks. kompetenceudvikling. Hvis tilbuddet efter socialtilsynets vurdering ikke har afsat tilstrækkelige midler til f.eks. den påkrævede kompetenceudvikling,

vil socialtilsynet i stedet for kunne træffe afgørelse om ændring eller ophør af godkendelsen, jf. socialtilsynslovens § 5, stk. 9 og 10.

Socialtilsynet kan også tilbyde undervisning i, hvordan et tilbud udarbejder et retvisende årsbudget.

2.5.3 *Manglende indsendelse eller godkendelse af årsbudget*

Godkendelse af årsbudgettet inden for de fastsatte frister er en betingelse for tilbuddets fortsatte godkendelse.

Hvis et tilbud ikke indsender årsbudgettet rettidigt, kan socialtilsynet træffe afgørelse om ændring eller ophør af godkendelsen, jf. socialtilsynslovens § 5, stk. 9 og 10.

Inden en sådan afgørelse træffes, skal socialtilsynet som udgangspunkt anmode tilbuddet om at indsende årsbudgettet inden for en ny frist samt redegøre for årsagen til den manglende rettidige indsendelse. Socialtilsynet vurderer herefter, om de modtagne oplysninger giver grundlag for at foretage godkendelse af tilbuddet eller iværksætte yderligere foranstaltninger, herunder ændring eller ophør af godkendelsen.

En væsentlig forsinkelse af fremsendelse af årsbudget eller dokumentation samt manglende reaktion eller utilstrækkelig dialog vil også kunne medføre, at socialtilsynet iværksætter et skærpet tilsyn med tilbuddet eller meddeler påbud, jf. socialtilsynslovens § 8.

Hvis socialtilsynet ikke kan godkende årsbudgettet med henvisning til, at årsbudgettet, herunder enkelte poster i årsbudgettet, ikke opfylder et eller flere krav som redegjort for i pkt. 2.4.1 og 2.4.2, kan socialtilsynet efter dialog med og vejledning af tilbuddet træffe afgørelse om afvisning af årsbudgettet, jf. socialtilsynslovens § 11 b, stk. 4.

Socialtilsynet skal i forbindelse med, at socialtilsynet træffer afgørelse over for tilbuddet, f.eks. om afvisning af årsbudgettet, jf. socialtilsynslovens § 11 b, stk. 4, iagttage gældende forvaltningsretlige regler og grundsætninger. Det betyder bl.a., at socialtilsynet skal sikre, at sagen er tilstrækkeligt oplyst (officialprincippet), og at de berørte parter får mulighed for at udtale sig, inden afgørelsen træffes (partshøring og retten til at afgive en udtalelse). Afgørelsen skal desuden være begrundet (begrundelseskrav), baseret på saglige hensyn (saglighed og lighed) og stå i rimeligt forhold til formålet (proportionalitet). Der henvises i øvrigt til pkt. 1.6.5 for en nærmere redegørelse for disse gældende forvaltningsretlige regler og grundsætninger.

Der henvises desuden til pkt. 1.6.7 for en nærmere redegørelse for mulighederne for at påklage socialtilsynets afgørelser.

3. ÅRSREGNSKABER OG REVISION

3.1 Krav til aflæggelse af årsregnskab

3.1.1 *Generelt*

Visse sociale tilbud, jf. herom nærmere pkt. 3.1.2, skal udarbejde og aflægge årsregnskab med revisionspåtegning, der herefter skal indleveres til socialtilsynet.

Formålet med udarbejdelsen og aflæggelsen af årsregnskabet er, at socialtilsynet kan anvende oplysningerne i forbindelse med det økonomiske tilsyn, herunder ved socialtilsynets vurdering af, om tilbuddet er økonomisk bæredygtigt, om

tilbuddets økonomi giver mulighed for den fornødne kvalitet i tilbuddet i forhold til prisen og i forhold til tilbuddets målgruppe, og om der er gennemsigthed i tilbuddets økonomi, jf. socialtilsynslovens § 11 a, stk. 1.

3.1.2 Sociale tilbud, der skal aflægge årsregnskab

Offentlige tilbud er *ikke* forpligtet til at aflægge årsregnskab i henhold til reglerne i socialtilsynsloven, jf. socialtilsynslovens § 17, stk. 1, modsætningsvist.

Tilsvarende er private tilbud, som har en driftsaftale med en kommunalbestyrelse eller et regionsråd, som betyder, at kommunalbestyrelsen eller regionsrådet har betydelig indflydelse på tilbuddets drift, *ikke* forpligtet til at aflægge årsregnskab til socialtilsynet, jf. socialtilsynsbekendtgørelsen § 12.

Årsagen til, at ovennævnte tilbud ikke skal aflægge årsregnskab til socialtilsynet, er, at udgifterne til disse tilbud optages i kommunens eller regionens årsbudget og årsregnskab. Kommunerne og regionerne er samtidig forpligtet til at indsende den kommunale eller regionale revisionsberetning om revisionen af kommunens eller regionens årsregnskab til socialtilsynet, jf. socialtilsynslovens § 18, stk. 8.

Øvrige private tilbud er derimod forpligtet til at aflægge årsregnskab i overensstemmelse med reglerne i årsregnskabsloven, jf. socialtilsynslovens § 17, stk. 1.

Nedenfor følger en redegørelse for krav til sådanne øvrige private tilbuds aflæggelse af årsregnskab.

3.1.3 Krav til indhold af årsregnskab

Det fremgår af socialtilsynslovens § 17, stk. 1, at private tilbud omfattet af forpligtelsen til at aflægge årsregnskab, jf. pkt. 3.1.2, skal aflægge årsregnskab efter følgende regler i årsregnskabsloven:

- Hvis det private tilbuds balancesum, nettoomsætning og gennemsnitlige antal medarbejdere overstiger grænser fastsat i årsregnskabslovens § 4, skal årsregnskabet aflægges i overensstemmelse med årsregnskabslovens pkt. III, dvs. regnskabsklasse B.

De pågældende grænser i årsregnskabslovens § 4 er følgende: En balancesum på 7 mio. kr., en nettoomsætning på 14 mio. kr. og et gennemsnitligt antal heltidsbeskæftigede i løbet af regnskabsåret på over 10. Samtlige tre grænser skal være oversteget på balancetidspunktet i tilbuddets årsregnskab.

- Hvis det private tilbud ikke overstiger alle tre grænser ovenfor, skal tilbuddet i stedet for aflægge årsregnskab i overensstemmelse med reglerne i årsregnskabslovens pkt. II, dvs. regnskabsklasse A, medmindre andet følger af særlige regler, som tilbuddet er omfattet af.

Socialtilsynslovens § 17, stk. 1, indeholder derved en fravigelse af de almindelige regler i årsregnskabsloven for, hvornår en virksomhed skal aflægge årsregnskab efter henholdsvis regnskabsklasse A og B.

Generelt for årsregnskaber efter regnskabsklasse A og B

Årsregnskabet skal udarbejdes i overensstemmelse med de grundlæggende krav til årsregnskaber, der fremgår af årsregnskabslovens §§ 1-14, herunder kravet om at årsregnskabet skal give et retvisende billede, kvalitetskrav og grundlæggende forudsætninger.

Årsregnskaber efter regnskabsklasse A

Årsregnskaber, der aflægges efter regnskabsklasse A i årsregnskabsloven, jf. ovenfor, skal som minimum bestå af en ledelsespåtegning, balance, resultatopgørelse og noter, herunder en redegørelse for anvendt regnskabspraksis, jf. årsregnskabslovens § 18, 1. pkt. Revisors påtegning af årsregnskabet efter socialtilsynslovens § 18, jf. herom nærmere pkt.3.2.3.2, skal desuden indgå i årsregnskabet, jf. årsregnskabslovens § 18, 2. pkt.

Bestemmelsen i årsregnskabslovens § 9a, stk. 1, indeholder dog mulighed for at fravige kravet om en ledelsespåtegning, hvis det ansvarlige ledelsesorgan kun består af ét medlem på tidspunktet for årsrapportens godkendelse.

Hvis tilbuddet varetager andre aktiviteter end efter serviceloven og barnets lov, skal der i resultatopgørelsen og balancen for tilbuddet være en tydelig adskillelse mellem 1) aktiviteter der varetages efter serviceloven og barnets lov og 2) sådanne andre aktiviteter. Kravet om en klar adskillelse mellem disse aktiviteter skyldes, at socialtilsynet fører tilsyn med, at offentlige midler anvendes forsvarligt, efter hensigten og ikke til uvedkommende formål, jf. herved nærmere pkt. 1.4.

Tilbuddet skal i overensstemmelse med årsregnskabslovens § 21, stk. 1, i årsregnskabet redegøre for de indregningsmetoder og målegrundlag (værdiansættelse), der er anvendt for posterne i alle årsregnskabets bestanddele. I den forbindelse skal tilbuddet bl.a. særskilt oplyse om, hvor meget der er uddelt eller udloddet til ejere eller andre virksomhedsdeltagere, jf. årsregnskabsloven § 21, stk. 2, nr. 4. Ved andre virksomhedsdeltagere forstås f.eks. medlemmer af en forening, deltagere i en virksomhed med begrænset ansvar omfattet af lov om visse erhvervsdrivende virksomheder og fuldt ansvarlige deltagere samt øvrige deltagere i et partnerselskab omfattet af selskabsloven, jf. herved også kravene til virksomhedsform i socialtilsynslovens § 12b,

Der henvises til årsregnskabslovens pkt. II for yderligere oplysninger.

Årsregnskaber efter regnskabsklasse B

Årsregnskaber, der aflægges efter regnskabsklasse B i årsregnskabsloven, jf. ovenfor, skal ud over at bestå af de dele, der er angivet ovenfor vedrørende årsregnskaber, der aflægges efter regnskabsklasse A, bestå af en ledelsesberetning, jf. årsregnskabslovens § 22.

Ledelsesberetningen skal beskrive virksomhedens væsentligste aktiviteter, redegøre for ændringer i virksomhedens aktiviteter og økonomiske forhold. Herudover skal ledelsesberetningen indeholde oplysninger om virksomhedens besiddelse af egne kapitalandele.

Der henvises til årsregnskabslovens pkt. III for yderligere oplysninger.

Yderligere krav

Socialtilsynet kan stille yderligere krav til det enkelte tilbuds regnskabsaflæggelse, hvis det i særlige tilfælde vurderes nødvendigt for at sikre tilstrækkelig gennemsigtighed i tilbuddets økonomi, jf. socialtilsynslovens § 17, stk. 3.

3.1.4 Regnskabsperioden

Aflæggelse af årsregnskab følger årsregnskabsloven, hvorefter der ikke er krav om, at årsregnskabsperioden skal følge kalenderåret.

Efter årsregnskabslovens § 15, stk. 1, gælder alene et krav om, at regnskabsåret omfatter 12 måneder, der altid skal begynde og slutte på en bestemt dato i året.

Et privat tilbud kan således godt have forskudt regnskabsår, hvor tilbuddet f.eks. aflægger årsregnskab for perioden fra den 1. juli til den 30. juni året efter eller for perioden fra den 1. oktober til den 30. september året efter.

Såfremt tilbuddet er en nyetableret virksomhed, kan første regnskabsperiode omfatte et kortere eller længere tidsrum end 12 måneder, dog højst 18 måneder, jf. årsregnskabslovens § 15, stk. 2.

Som eksempel kan nævnes, at hvis et tilbud etableres som en del af en ny virksomhed den 1. juli, kan første regnskabsperiode omfatte en periode på 18 måneder frem til den 31. december året efter.

Ændrer tilbuddet regnskabsåret, må omlægningsperioden som udgangspunkt ikke overstige 12 måneder. Omlægningsperioden kan dog omfatte op til 18 måneder, hvis det er nødvendigt at ændre regnskabsår for at opnå samme regnskabsår i flere virksomheder i tilfælde af følgende, jf. årsregnskabslovens § 15, stk. 3:

1. etablering af koncernforhold mellem tilbuddet og en/ flere andre virksomheder,
2. etablering af deltagelse i fælles ledelse over en anden virksomhed eller
3. fusion mellem tilbuddet og en eller flere andre virksomheder.

3.2 Revision af årsregnskabet

Nedenfor følger en redegørelse for krav til revision af årsregnskaber, der skal aflægges af visse private tilbud i henhold til socialtilsynslovens § 17, jf. pkt. 3.1.2.

3.2.1 Generelt

Socialtilsynslovens § 18, stk. 1, fastlægger, at private tilbud, der skal aflægge årsregnskab, jf. pkt. 3.1.2, skal have revideret årsregnskabet af en godkendt revisor.

Ved en *godkendt revisor* forstås følgende, jf. revisorlovens § 2, stk. 1, nr. 1-3:

- en person, der af Erhvervsstyrelsen er godkendt som registreret eller statsautoriseret revisor i henhold til revisorlovens § 3,
- en person, der af Erhvervsstyrelsen er godkendt som statsautoriseret revisor i henhold til revisorlovens § 10, stk. 1, og
- en person, der er udenlandsk revisor og har fået tilladelse af Erhvervsstyrelsen til at varetage konkrete hverv, der indebærer tilladelse til at fungere som revisor for tilbuddet, jf. revisorlovens § 10, stk. 5.

Personer, der midlertidigt og lejlighedsvist afgiver erklæringer, jf. revisorlovens § 11, stk. 2, vurderes ikke at opfylde betingelserne i socialtilsynslovens § 18, stk. 1, til at være godkendt revisor.

Erhvervsstyrelsens fører et register over godkendte revisorer, jf. herom nærmere i revisorlovens § 2, stk. 1.

En godkendt revisor er i arbejdet underlagt de pligter som fremgår af revisorloven. Nedenfor følger en redegørelse for et udpluk af disse pligter, idet der i øvrigt henvises til revisorloven.

En godkendt revisor er offentlighedens tillidsrepræsentant ved afgivelse af revisionspåtegninger på årsregnskaber, herunder revisors udtalelser om ledelsesberetninger i henhold til årsregnskabsloven, jf. revisorlovens § 16, stk. 1, 1. pkt., jf. revisorlovens § 1, stk. 2.

Revisor skal udføre opgaverne i overensstemmelse med god revisorskik, herunder udvise den nøjagtighed og hurtighed, som opgavernes beskaffenhed tillader. God revisorskik indebærer desuden, at revisor skal udvise professionel skepsis, integritet, objektivitet, fortrolighed, professionel adfærd, professionel kompetence og fornøden omhu ved udførelsen af opgaverne, jf. revisorlovens § 16, stk. 1, 2.-3. pkt.

Den godkendte revisor skal ved udførelse af opgaverne være uafhængig af det private tilbud, som opgaven vedrører, og må ikke være involveret i tilbuddets beslutningstagning. Uafhængighed kræves både i opgaveperioden og den periode, årsregnskabet eller det forhold, hvorom der skal afgives erklæring, dækker. Opgaveperioden begynder ved påbegyndelse af udførelse af erklæringsopgaven og ophører, når erklæringen er afgivet, jf. revisorlovens § 24, stk. 1.

En revisor er ikke uafhængig, hvis der foreligger en direkte eller indirekte økonomisk interesse eller et forretnings-, ansættelsesmæssigt eller andet forhold, herunder levering af ydelser, der ikke er omfattet af revisorlovens § 1, stk. 2, mellem revisor og det tilbud, opgaven vedrører, som for en velinformeret tredjemand kan vække tvivl om revisors uafhængighed. Det samme gælder, hvis forholdet foreligger mellem andre personer i revisionsvirksomheden, der er knyttet til opgaven eller kontrollerer dennes udførelse, revisionsvirksomheden eller revisionsvirksomhedens netværk, og den virksomhed, som opgaven vedrører, jf. revisorlovens § 24, stk. 2.

Erhvervsstyrelsen har ved bekendtgørelse om godkendte revisorer og revisionsvirksomheders uafhængighed fastsat nærmere redegøre om revisors uafhængighed, hvortil der henvises.

Revisionen af tilbuddenes årsregnskaber skal foretages i overensstemmelse med god offentlig revisionsskik. Revisor skal foretage både finansiell revision og forvaltningsrevision.

God offentlig revisionsskik er en fælles faglig norm, der har grundlag i rigsrevisorlovens § 3, som fastlægger, at revisionen af de virksomheder og andre aktiviteter, der falder inden for lovens område, skal omfatte tre aspekter, som betegnes finansiell revision, juridisk-kritisk revision og forvaltningsrevision.

Gennemgangen af kravene til revision af årsregnskaber i dette pkt. 3.2 tager udgangspunkt i særreglerne på området for revision af årsregnskaber for private tilbud omfattet af socialtilsynsloven og revisionsbekendtgørelsen.

3.2.2 *Revisors revision i løbet af året*

Der skal sædvanligvis foretages revision af revisor i årets løb. Som led i revisionen undersøger revisor de eksisterende forretningsgange med henblik på at påse, om den interne kontrol i det private tilbud er betryggende. Ud over systemrevision udfører revisor i nødvendigt omfang substansrevision. Revisionen udføres som udgangspunkt ved stikprøvevisse undersøgelser, jf. revisionsbekendtgørelsens § 4.

3.2.3 *Revisors revision af årsregnskabet*

3.2.3.1 *Generelt*

Ved revisors revision af årsregnskabet skal revisor efterprøve følgende, jf. socialtilsynslovens § 18, stk. 2 og revisionsbekendtgørelsens § 2, stk. 2:

- om årsregnskabet er rigtigt og retvisende,
- om de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter og med indgåede aftaler og sædvanlig praksis, samt
- om der er taget skyldige økonomiske hensyn ved forvaltningen af de midler og ved driften af de tilbud, der er omfattet af årsregnskabet.

Revisionens omfang afhænger af tilbuddets administrative struktur og forretningsgange, herunder den interne kontrol og andre forhold af betydning for regnskabsaflæggelsen, jf. revisionsbekendtgørelsens § 3.

Revisors revision skal udføres med udgangspunkt i gældende lovgivning og oplysningerne om tilbuddet på Tilbudsportalen, jf. revisionsbekendtgørelsens § 5, stk. 3.

3.2.3.2 *Krav til revisionspåtegning*

Det reviderede årsregnskab skal af revisor forsynes med en revisionspåtegning.

Af revisionspåtegningen skal det fremgå, at årsregnskabet er revideret i overensstemmelse med reglerne i revisionsbekendtgørelsen. Revisors eventuelle forbehold skal desuden fremgå af påtegningen, jf. revisionsbekendtgørelsens § 10.

3.2.3.3 *Krav til revisionsprotokol, herunder revisionsskema*

Revisor skal desuden føre en revisionsprotokol. I revisionsprotokollen skal der indføres oplysninger om følgende, jf. revisionsbekendtgørelsens § 11, stk. 1:

- 1) Hvilke revisionsarbejder der er udført og resultatet heraf.
- 2) Væsentlig usikkerhed, fejl eller mangler vedrørende tilbuddets bogholderi, regnskabsvæsen eller interne kontrol.
- 3) Hvorvidt revisor opfylder lovgivningens habilitetsbestemmelser.
- 4) Hvorvidt revisor under revisionen har modtaget alle de oplysninger, der er anmodet om.
- 5) Hvorvidt revisionen har givet anledning til bemærkninger med hensyn til, om statslige og kommunale betalinger og tilskud er anvendt og opgjort i overensstemmelse med det godkendte årsbudget samt de givne vilkår og regler.
- 6) Særlige rapporter eller erklæringer, afgivelse af særlige beretninger, rådgivning og assistance.

Revisor skal desuden i revisionsprotokollen redegøre for den udførte forvaltningsrevision. Revisor skal særligt oplyse om dennes undersøgelse af samt vurdering og konklusioner vedrørende sparsommelighed, produktivitet og effektivitet samt om dispositioner uden for tilbuddets formål, jf. revisionsbekendtgørelsens § 11, stk. 2.

Revisionsprotokollen skal forelægges ved ethvert bestyrelsesmøde, og enhver protokoltilførsel skal underskrives af samtlige bestyrelsesmedlemmer, jf. revisionsbekendtgørelsens § 11, stk. 3.

Revisor skal i medfør af revisionsbekendtgørelsen § 5, stk. 4, udfylde et revisionsskema i forbindelse med den afsluttende revision af årsregnskabet. Skemaet skal være en del af revisionsprotokollatet.

Revisionsskemaet fremgår af bilag 1 til revisionsbekendtgørelsen.

Revisionsskemaet skal indeholde oplysning om revisors vurdering af de i alt 12 punkter, hvoraf de 11 er oplistet i bilag 1 til revisionsbekendtgørelsen. Samtlige 12 punkter følger nedenfor.

Derved er det tydeliggjort for revisor, hvad revisor skal forholde sig til i forbindelse med revisionen af årsregnskabet, ligesom det er tydeligt for socialtilsynet, om dette også er sket.

Revisor skal ved udfyldelse af revisionsskemaet bl.a. påse følgende, jf. socialtilsynslovens § 18, stk. 3, og revisionsbekendtgørelsens § 5, stk. 1:

- 1) At årsregnskabet er opstillet i overensstemmelse med gældende regler.
- 2) At årsregnskabet ikke afviger væsentligt fra det af socialtilsynet godkendte årsbudget.
- 3) At årsregnskabet ikke indeholder udgifter uvedkommende for tilbuddets virksomhed.
- 4) At årsregnskabet ikke indeholder væsentlige fejl eller mangler.
- 5) At de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter og med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.
- 6) At de økonomiske nøgletal oplyst af tilbuddet i tilbuddets årlige rapport, jf. socialtilsynslovens § 12, stk. 5, er i overensstemmelse med tilbuddets årsregnskab.
- 7) At udgifter til leje af fast ejendom ikke overstiger, hvad der anses for normale lejeudgifter for tilsvarende ejendom, der anvendes til tilsvarende formål (markedslejen), jf. herom også pkt. 2.4.2.
- 8) At vederlag til bestyrelsesmedlemmer ikke overstiger, hvad der anses for sædvanligt efter hvervets art og arbejdets omfang.
- 9) At der ikke i årsregnskabet er medregnet goodwill.
- 10) At transaktioner mellem enkelte enheder i en koncern eller en koncernlignende konstruktion sker på markedsvilkår i overensstemmelse med, hvad der kunne være opnået, hvis transaktionerne var sket mellem uafhængige parter, jf. herom nærmere pkt. 5.5.

For tilbud efter servicelovens §§ 109 og 110 (midlertidige ophold på krisecentre og herberger) skal revisor, jf. revisionsbekendtgørelsens § 5, stk. 2, desuden efterprøve følgende:

- 1) At de regninger, tilbuddet sender til den kommune, som skal betale for borgerens ophold i tilbuddet, er beregnet efter de gældende bestemmelser om finansiering af tilbud og ydelser efter serviceloven.
- 2) At der i forbindelse med brugere af boformer efter servicelovens § 109 foreligger oplysninger (opgørelse) om, hvilken kommune brugerne kommer fra.

Ad. 2. At årsregnskabet ikke afviger væsentligt fra det af socialtilsynet godkendte årsbudget indebærer, for så vidt angår væsentlighedsaspektet, en konkret vurdering af det enkelte private tilbuds årsregnskab holdt op imod tilbuddets godkendte årsbudget, hvor afvigelsen er af et sådant omfang, at det f.eks. vurderes, at årsbudgettet ikke har været retvisende for tilbuddets økonomi. Hvis revisor på baggrund af denne vurdering kommer frem til, at tilbuddets årsregnskab afviger i væsentlig grad fra det godkendte årsbudget, skal revisor anføre det i revisionspåtegningen og i revisionsskemaet. Revisor skal som led i orienteringen til socialtilsynet oplyse, om revisor vurderer, at der er legitime forhold i tilbuddet, som kan begrunde den væsentlige afvigelse, samt om revisors vurdering af årsagen/årsagerne til den væsentlige afvigelse. Revisor skal på anmodning fra socialtilsynet oplyse om forhold, der er behandlet i forbindelse med revisionen, og som er af

betydning for socialtilsynets vurdering af, om betingelserne for godkendelsen er opfyldt. Revisor skal desuden give socialtilsynet besked, hvis revisor ved revisionen konstaterer forhold, der giver revisor anledning til tvivl om, hvorvidt betingelserne for godkendelsen er opfyldt, jf. socialtilsynslovens § 18, stk. 4.

Ad 8. At vederlag til bestyrelsesmedlemmer ikke overstiger, hvad der anses for sædvanligt efter hvervets art og arbejdets omfang har til formål at sikre, at bestyrelseshonoraret står i rimeligt forhold til det ansvar og det tidsforbrug, der er forbundet med hvervet, dvs. at honoraret er rimeligt og sagligt begrundet, jf. herom også pkt. 2.4.2.

Ad 9. At der ikke i årsregnskabet er medregnet goodwill.

Goodwill kan ikke indregnes i årsregnskabet, idet goodwill betragtes som en udgift, der er uvedkommende for tilbuddets virksomhed, jf. herom også pkt. 2.4.2.

Særligt om administration af tilbuddets økonomiske forhold

Hvis et tilbud administreres af en ekstern administrator, herunder for så vidt angår tilbuddets økonomiske forhold, skal revisor desuden vurdere, om administrationen sker under betryggende forhold. Vurderingen er ikke en del af skemaet, men skal medtages i revisionsprotokollatet, jf. revisionsbekendtgørelsens § 7.

3.3 Indberetnings- og oplysningspligter

3.3.1 Tilbuddets oplysningspligt over for revisor i forbindelse med aflæggelse af årsregnskab

Tilbuddet er forpligtet til at give revisor de oplysninger, som må anses af betydning for bedømmelsen af tilbuddets årsregnskab samt for revisors vurdering af forvaltningen, herunder at give revisor oplysninger om socialtilsynets vurdering af tilbuddets evne til at opnå mål og resultater.

Tilbuddet skal desuden give revisor adgang til at foretage de undersøgelser, som revisor finder nødvendige, og skal sørge for, at revisor får de oplysninger og den bistand, som revisor anser for nødvendig for udførelsen af sit hverv, jf. revisionsbekendtgørelsen § 8.

Hvis tilbuddet ikke overholder forpligtelsen ovenfor, kan revisor være forpligtet til at foretage indberetning til socialtilsynet, jf. herom nærmere pkt. 3.3.3 nedenfor.

3.3.2 Revisors indsendelse af revideret årsregnskab mv.

Revisor er forpligtet til at sende det reviderede årsregnskab med revisionspåtegning, samt revisionsprotokol, herunder revisionsskema, jf. pkt. 3.2.3, til socialtilsynet til orientering, jf. socialtilsynslovens § 18, stk. 1.

Fremsendelse skal ske umiddelbart efter færdiggørelsen af revisionen, hvilket vil sige så snart det endeligt reviderede årsregnskab m.v. foreligger. Såfremt tilbuddet er forpligtet til at indsende årsregnskabet til Erhvervsstyrelsen, skal årsregnskabet sendes til socialtilsynet senest samtidig med indsendelsen til Erhvervsstyrelsen, jf. årsregnskabslovens § 138, stk. 1.

Fremsendelse skal ske ved at sende materialet til socialtilsynets hovedpostkasse via det pågældende socialtilsyns kontakt-oplysninger på hjemmesiden.

3.3.3 *Revisors indberetningspligt ved væsentlige uregelmæssigheder, væsentlige lovovertrædelser eller usikkerhed i forhold til fortsat drift*

Revisor skal straks foretage indberetning til tilbuddets bestyrelse og socialtilsynet, hvis revisor konstaterer uregelmæssigheder af væsentlig betydning for tilbuddets økonomiske drift, eller hvis revisor bliver opmærksom på lovovertrædelser eller tilsidesættelser af forskrifter af væsentlig betydning, jf. revisionsbekendtgørelsens § 9, stk. 1.

Det samme gælder, hvis revisor under sin revision eller på anden måde bliver opmærksom på, at fortsættelse af driften er usikker af økonomiske eller andre grunde, jf. revisionsbekendtgørelsens § 9, stk. 2.

Socialtilsynet foretager på baggrund af indberetningen en vurdering af, om de indberettede forhold er korrekte, herunder om der er behov for at få problemstillingerne yderligere belyst ved dialog med revisor og/eller tilbuddet.

Såfremt socialtilsynet herefter vurderer, at forholdene er korrekte, kan socialtilsynet iværksætte tilsynsmæssige reaktioner. Der henvises til pkt. 3.5 for en nærmere redegørelse herfor.

3.3.4 *Revisors oplysningspligt i øvrigt over for socialtilsynet*

Ud over de oplysningspligter for revisor, der følger af pkt. 3.3.2 og 3.3.3 ovenfor, er revisor forpligtet til på anmodning fra socialtilsynet at oplyse om forhold, der er behandlet i forbindelse med revisionen, og som er af betydning for socialtilsynets vurdering af, om betingelserne for godkendelsen er opfyldt, jf. socialtilsynslovens § 18, stk. 4, 1. pkt.

Revisor er desuden forpligtet til at give socialtilsynet besked, hvis revisor ved revisionen konstaterer forhold, der giver revisor anledning til tvivl om, hvorvidt betingelserne for godkendelsen er opfyldt, jf. socialtilsynslovens § 18, stk. 4, 2. pkt.

Socialtilsynet kan desuden anmode revisor om supplerende oplysninger og vurderinger, hvis socialtilsynet efter en konkret vurdering finder det nødvendigt, f.eks. i det tilfælde, hvor revisorpåtegningen eller protokollen ikke opfylder kravene i socialtilsynsloven eller revisionsbekendtgørelsen, eller hvis socialtilsynet vurderer, at socialtilsynet mangler centrale oplysninger eller vurderinger fra revisors side. Revisor er herefter i medfør af socialtilsynslovens § 18, stk. 5, forpligtet til at give de adspurgte oplysninger og vurderinger til socialtilsynet.

3.4 Socialtilsynets behandling af årsregnskabet

3.4.1 *Generelt*

Socialtilsynet anvender oplysningerne i det reviderede årsregnskab med revisionspåtegning samt revisionsprotokol, herunder revisionsskema, til brug for den samlede vurdering af, om tilbuddet opfylder kravene til gennemsigtighed, økonomisk bæredygtighed og sammenhæng mellem økonomi og faglig indsats, som gennemgået ovenfor i pkt. 1.4.1, jf. socialtilsynslovens § 11 a, stk. 1.

Socialtilsynet skal således på baggrund af det indsendte årsregnskab med revisionspåtegning samt revisionsprotokol, herunder revisionsskema, vurdere, om der er grundlag for at foretage tilsynsmæssige skridt m.v.

3.4.2 *Særligt vedrørende revisionspåtegningen*

Socialtilsynet lægger som udgangspunkt revisionspåtegningen til grund, jf. socialtilsynslovens § 18, stk. 6, 1. led.

Hvis socialtilsynet bliver opmærksomt på konkrete forhold i revisionspåtegningen eller ved tilbuddets økonomiske forhold, der gør, at socialtilsynet ikke vurderer, at oplysningerne i revisionspåtegningen er retvisende for tilbuddets aktuelle økonomiske kvalitet, er socialtilsynet imidlertid berettiget og efter omstændighederne også forpligtet til *ikke* at lægge revisionspåtegningen til grund ved gennemgang af tilbuddets årsregnskab, jf. socialtilsynslovens § 18, stk. 6, 2. led.

Ovenstående tager f.eks. sigte på tilfælde, hvor det er åbenbart, at der er uoverensstemmelse mellem årsregnskabet og de forhold, som socialtilsynet ser i tilbuddet i forbindelse med socialtilsynets driftsorienterede tilsyn.

Hvis socialtilsynet herefter vurderer, at der er grundlag for at tilsidesætte revisionspåtegningen, kan socialtilsynet foretage egne undersøgelser og vurderinger af de forhold, som ellers er omfattet af revisionspåtegningen.

3.4.3 *Særligt vedrørende behandling af forbehold og væsentlige supplerende oplysninger fra revisor samt tilbuddets soliditetsgrad*

Som nærmere redegjort for i pkt. 1.4.1 skal socialtilsynet ved vurderingen af, om tilbuddet har den fornødne økonomiske kvalitet, jf. socialtilsynslovens § 6, stk. 2, nr. 5, tage stilling til følgende, jf. socialtilsynslovens § 11a, stk. 1:

- 1) Om tilbuddet er økonomisk bæredygtigt.
- 2) Om tilbuddets økonomi giver mulighed for den fornødne kvalitet i tilbuddet i forhold til prisen og i forhold til tilbuddets målgruppe.
- 3) Om der er gennemsigtighed i tilbuddets økonomi.

Som led i vurderingen af, om tilbuddet opfylder ovennævnte krav, skal socialtilsynet sikre sig følgende forhold relateret til tilbuddets årsregnskab, jf. socialtilsynslovens § 11 a, stk. 2, nr. 1 og 4:

- 4) At revisor ikke har anført forbehold eller væsentlige supplerende oplysninger i det aflagte årsregnskab, og
- 5) At tilbuddets soliditetsgrad er rimelig set i forhold til tilbuddets alder og specialiseringsgrad.

Der henvises til pkt. 2.4.1 vedrørende socialtilsynslovens § 11 a, stk. 2, nr. 2 og 3, idet disse bestemmelser regulerer krav til tilbuddets årsbudgetter.

Der er tale om konkrete forhold, som socialtilsynet skal sikre sig, er til stede, idet forholdene hver især er indikatorer på, om tilbuddet kan levere en tilstrækkelig økonomisk kvalitet som redegjort nærmere for i pkt. 1.4.1.

Ad 1. At revisor ikke har anført forbehold eller væsentlige supplerende oplysninger i det aflagte årsregnskab

Forbeholdene og de væsentlige supplerende oplysninger skal fremgå af revisionspåtegningen, jf. pkt. 3.2.3.2. Bestemmelsen ændrer ikke på, at socialtilsynet ved vurderingen af, om tilbuddet opfylder kravene til gennemsigtighed, økonomisk bæredygtighed og sammenhæng mellem økonomi og faglig indsats, jf. socialtilsynslovens § 11 a, stk. 1, tillige kan henholde sig til øvrige forhold om tilbuddets økonomi, herunder oplysninger som fremgår af revisionsprotokollatet, herunder revisionsskemaet, samt eventuelt øvrige oplysninger modtaget fra revisor.

Ad 2. At tilbuddets soliditetsgrad er rimelig set i forhold til tilbuddets alder og specialiseringsgrad

Ved soliditetsgrad forstås tilbuddets egenkapital divideret med de samlede aktiver, jf. herom tillige pkt. 4.1.4.1. Soliditetsgraden indikerer tilbuddets økonomiske bæredygtighed, idet soliditetsgraden i den sammenhæng skal ses i forhold til tilbuddets specialiseringsgrad såvel som tilbuddets alder.

3.5 Manglende eller forsinket indsendelse af revideret årsregnskab samt indsendelse af mangelfuldt revideret årsregnskab

En forudsætning for et privat tilbuds godkendelse og opretholdelse af godkendelsen, er, at tilbuddet opfylder betingelserne i socialtilsynslovens § 17 og § 18 om aflæggelse af et revideret årsregnskab.

Rettidig indsendelse af det reviderede årsregnskab, jf. pkt. 3.3.2, og at årsregnskabet er aflagt og revideret i overensstemmelse med de krav, der er til indholdet af årsregnskabet og revisionen, jf. pkt. 3.1 og 3.2, er således betingelser for tilbuddets godkendelse eller fortsatte godkendelse, jf. herved henvisningen i socialtilsynslovens § 5, stk. 1, til lovens § 17 og § 18.

3.5.1 *Manglende eller forsinket indsendelse af revideret årsregnskab*

Hvis det reviderede årsregnskab ikke indsendes rettidigt, kan socialtilsynet træffe afgørelse, f.eks. om skærpet tilsyn eller påbud over for tilbuddet, jf. socialtilsynslovens § 8, stk. 1 og 2. Dette kan f.eks. være i tilfælde af, at socialtilsynet vurderer, at der er en grundlæggende tvivl om de økonomiske forhold i det enkelte tilbud, og denne tvivl påhviler tilbuddet.

Socialtilsynet vil desuden kunne træffe afgørelse om udpegning af en anden revisor, jf. herom nærmere pkt. 3.5.3.

Inden en afgørelse om skærpet tilsyn eller påbud træffes, skal socialtilsynet som udgangspunkt anmode revisor/tilbuddet om at indsende det reviderede årsregnskab inden for en ny frist samt redegøre for årsagen til den manglende rettidige indsendelse. Fristen bør som udgangspunkt fastsættes til 2-4 uger. Socialtilsynet vurderer herefter, om de modtagne oplysninger giver grundlag for at iværksætte yderligere foranstaltninger, herunder skærpet tilsyn eller påbud, udpegning af en ny revisor, eller ændring eller ophør af godkendelsen.

3.5.2 *Dialog og vejledning mv. ved mangelfulde reviderede årsregnskaber*

Hvis socialtilsynet i forbindelse med gennemgangen af årsregnskabet vurderer, at årsregnskabet eller revisionen er mangelfuldt, ufuldstændigt, eller kræver yderligere oplysninger, f.eks. fordi årsregnskabet afviger væsentligt fra tilbuddets årsbudget, vil tilsynet i overensstemmelse med det forvaltningsretlige undersøgelsesprincip rette henvendelse til tilbuddet og/eller revisor og anmode om supplerende oplysninger, f.eks. om årsagerne til de væsentlige afvigelser.

Socialtilsynet skal i den forbindelse vejlede tilbuddet og/eller revisor om, hvilke oplysninger og/eller hvilken dokumentation, der mangler, og fastsætte en rimelig frist for fremsendelsen heraf. Fristen bør fastsættes under hensyntagen til omfanget af de konstaterede forhold, men vil som udgangspunkt kunne fastsættes til 2-4 uger.

Hvis socialtilsynet vurderer, at de konstaterede forhold er begrundet i legitime forhold, f.eks. at afvigelsen mellem årsregnskabet og tilbuddets årsbudget er begrundet i uforudsete men velbegrundede omkostninger, vil socialtilsynet kunne tage oplysningerne fra tilbuddet/revisor til efterretning uden at tage tilsynsmæssige skridt.

Hvis det i særlige tilfælde vurderes nødvendigt, for at sikre tilstrækkelig gennemsækelighed i økonomien for det enkelte tilbud, kan socialtilsynet stille yderligere krav til regnskabsaflæggelsen, jf. socialtilsynslovens § 17, stk. 3. Regnskabsaflæggelsen i overensstemmelse med årsregnskabsloven vil dog normalt være tilstrækkelig.

Der kan konkret vurderes at være nødvendigt med sådanne yderligere krav til regnskabsaflæggelsen, hvis socialtilsynet, efter modtagelse af yderligere oplysninger og/eller dokumentation fra tilbuddet og/eller revisor, jf. ovenfor, konkret

vurderer, at de indberettede oplysninger ikke er fyldestgørende, fordi oplysningerne fremstår uklare eller uforståelige, eller fordi socialtilsynet er i tvivl om, hvorvidt oplysningerne er i overensstemmelse med de faktiske forhold i tilbuddet.

Socialtilsynet kan f.eks. stille yderligere krav til beskrivelsen af, hvad de enkelte poster i regnskabsaflæggelsen indeholder. Socialtilsynet kan dog ikke anmode om flere eller mere omfattende oplysninger end nødvendigt, hvilket også følger af det forvaltningsretlige undersøgelsesprincip.

Hvis socialtilsynet derimod ud fra en samlet konkret vurdering kommer frem til, at de konstaterede forhold, f.eks. en væsentlig afvigelse mellem tilbuddets årsregnskab og årsbudget, indebærer, at tilbuddet ikke vurderes at have den fornødne økonomiske kvalitet, jf. socialtilsynslovens § 11 a, stk. 1, eller at socialtilsynet bliver bekymret for de økonomiske forhold i tilbuddet, vil socialtilsynet i stedet kunne træffe afgørelse om at iværksætte et skærpet tilsyn over for tilbuddet, jf. socialtilsynslovens § 8, eller i de mere alvorlige tilfælde ændring eller ophør af godkendelsen, jf. socialtilsynslovens § 5, stk. 9 og 10.

Endelig vil socialtilsynet kunne træffe afgørelse om udpegning af en anden revisor, jf. herom nærmere pkt. 3.5.3.

3.5.3 Udpegning af anden revisor

Hvis revisor gentagne gange ikke på en tilfredsstillende måde opfylder kravene til revisor og revisionen, herunder indholdet af revisionen, jf. punkt 3.2, eller til indsendelse af det reviderede årsregnskab og øvrige indberetningspligter og oplysningspligter, jf. punkt 3.3.2-3.3.4, eller hvis socialtilsynet af andre årsager generelt vurderer, at revisionspåtegningen ikke kan lægges til grund for socialtilsynets vurdering af tilbuddets økonomi, kan socialtilsynet træffe afgørelse om, at tilbuddet skal udpege en anden revisor, jf. socialtilsynslovens § 18, stk. 7.

Det kan f.eks. være relevant i tilfælde, hvor revisor tilsidesætter sine pligter som revisor, herunder god revisorskik, jf. revisorlovens § 16, stk. 1. Se herom nærmere pkt. 3.2.1.

Socialtilsynet vil – før en sådan afgørelse træffes – i overensstemmelse med det forvaltningsretlige undersøgelsesprincip skulle rette henvendelse til tilbuddet og/eller revisor med henblik på at afdække de nærmere forhold, jf. herom nærmere pkt. 3.5.2.

Tilsidesætter det private tilbud socialtilsynets afgørelse om at udpege en anden revisor, eller ønsker tilbuddet af andre årsager ikke at efterkomme socialtilsynets afgørelse om at udpege en anden revisor, vil socialtilsynet som udgangspunkt gå i dialog med tilbuddet herom samt foretage en konkret vurdering af, om den manglende udpegning af en anden revisor f.eks. indebærer, at tilbuddet ikke vurderes at have den fornødne økonomiske kvalitet, jf. socialtilsynslovens § 11 a, stk. 1, eller at socialtilsynet i særlig grad bliver bekymret for de økonomiske forhold i tilbuddet. Dette vil medføre, at socialtilsynet kan træffe afgørelse om at anvende de anførte sanktionsmuligheder i socialtilsynsloven, herunder skærpet tilsyn og påbud, jf. socialtilsynslovens § 8, stk. 1 og 2.

3.5.4 Generelt om socialtilsynets afgørelser

Socialtilsynet skal i forbindelse med, at socialtilsynet træffer afgørelse over for tilbuddet, jf. pkt. 3.5.1-3.5.3, f.eks. om skærpet tilsyn eller påbud, jf. socialtilsynslovens § 8, stk. 1 og 2, ændring eller ophør af godkendelsen, jf. socialtilsynslovens § 5, stk. 9 og 10, eller udpegning af en anden revisor, jf. socialtilsynslovens § 18, stk. 7, iagttage gældende forvaltningsretlige regler og grundsætninger. Det betyder bl.a., at socialtilsynet skal sikre, at sagen er tilstrækkeligt oplyst (officielprincipet), og at de berørte parter får mulighed for at udtale sig, inden afgørelsen træffes (partshøring og retten til at

afgive en udtalelse). Afgørelsen skal desuden være begrundet (begrundelseskrav), baseret på saglige hensyn (saglighed og lighed) og stå i rimeligt forhold til formålet (proportionalitet). Der henvises til pkt. 1.6.5 for en nærmere redegørelse for disse gældende forvaltningsretlige regler og grundsætninger.

Der henvises desuden til pkt. 1.6.7 for en nærmere redegørelse for mulighederne for at påklage socialtilsynets afgørelser.

4. ÅRLIGE RAPPORTER

4.1 Krav om aflæggelse af årlig rapport

4.1.1 Generelt

Visse sociale tilbud skal udarbejde og aflægge en årlig rapport til socialtilsynet.

Formålet med udarbejdelsen og aflæggelsen af den årlige rapport er hovedsageligt, at socialtilsynet kan anvende oplysningerne i forbindelse med det økonomiske tilsyn til brug for vurderingen af, om tilbuddet er økonomisk bæredygtigt, om tilbuddets økonomi giver mulighed for den fornødne kvalitet i tilbuddet i forhold til prisen og i forhold til tilbuddets målgruppe, og om der er gennemsigthed i tilbuddets økonomi, jf. socialtilsynslovens § 11 a, stk. 1.

Derudover kan kommuner, der overvejer at indgå aftaler med det enkelte tilbud, i den årlige rapport få relevante oplysninger om tilbuddets økonomiske forhold, personaleforhold mv., som kan styrke kommunernes beslutningsgrundlaget for valg af tilbud.

4.1.2 Sociale tilbud der skal aflægge årlig rapport

Det fremgår af socialtilsynslovens § 12, stk. 5, at sociale tilbud, som er omfattet af socialtilsynslovens § 4, stk. 1, nr. 2-4, og som er godkendt af socialtilsynet efter socialtilsynslovens § 5, stk. 1, skal udarbejde en årlig rapport om tilbuddets virksomhed.

Dvs., at ansvaret for at udarbejde en årlig rapport påhviler følgende sociale tilbud:

- Døgntilbud efter § 43, stk. 1, nr. 7, i barnets lov, hvilket vil sige pladser på efterskoler, frie fagskoler og frie grundskoler med kostafdeling (socialtilsynslovens § 4, stk. 1, nr. 2).
- Døgntilbud efter § 43, stk. 1, nr. 6, i barnets lov, hvilket vil sige børne- og ungehjem, jf. stk. 3 (socialtilsynslovens § 4, stk. 1, nr. 2).
- Døgntilbud efter servicelovens §§ 107-110 (socialtilsynslovens § 4, stk. 1, nr. 2).
- Stofmisbrugsbehandlingstilbud efter servicelovens §§ 101 og 101 a (socialtilsynslovens § 4, stk. 1, nr. 2).
- Tilbud i form af hjælp og støtte efter servicelovens §§ 83-87, 97, 98 og 102 når:
 - a) tilbuddet leveres til beboere i boligformer efter andre bestemmelser end nævnt i nr. 2, dog ikke friplejeboliger,
 - b) hjælpen udgår fra servicearealer knyttet til boligerne og ydes af et fast ansat personale,
 - c) tilbuddet til beboerne i væsentligt omfang omfatter støtte efter servicelovens § 85 og
 - d) tilbuddets målgruppe er personer, der har ophold i boligen på grund af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer (socialtilsynslovens § 4, stk. 1, nr. 3), og
- Alkoholbehandlingssteder efter sundhedslovens § 141 (socialtilsynslovens § 4, stk. 1, nr. 4)

4.1.3 *Krav om aflæggelse af én årlig rapport*

Der skal udarbejdes og aflægges én årlig rapport pr. tilbud. Hvis et tilbud er organiseret i flere afdelinger, skal der stadig kun udarbejdes én årlig rapport.

4.1.4 *Krav til indhold af årlig rapport*

Der er i socialtilsynslovens § 12, stk. 5, og socialtilsynsbekendtgørelsen § 14, stk. 1, fastsat nærmere regler om, hvad den årlige rapport skal indeholde.

Den årlige rapport skal både indeholde oplysninger om økonomiske nøgletal og oplysninger, der illustrerer den faglige udvikling, personaleudskiftning m.v.

For private tilbud beregnes nøgletallene på baggrund af det senest godkendte årsregnskab og er omfattet af revisors påtegning, jf. herom nærmere pkt. 3.2.3.2. For offentlige tilbud foretages der ikke revisorgodkendelse af det enkelte tilbuds årsregnskab. Nøgletallene for disse tilbud hentes således fra kommunens eller regionens samlede årsregnskab, der er underlagt den kommunale eller regionale revision.

Som nærmere redegjort for i pkt. 3.1.4 kan et tilbuds regnskabsperiode for årsregnskabet følge kalenderåret eller en anden regnskabsperiode, jf. herved også årsregnskabslovens § 15. Såfremt et tilbuds regnskabsperiode ikke følger kalenderåret, og regnskabsperioden dermed er forskudt, vil den årlige rapport således heller ikke følge kalenderåret, men derimod den forskudte regnskabsperiode, så der er parallelitet mellem perioden i den årlige rapport og regnskabsperioden i årsregnskabet.

Den årlige rapport skal omfatte samtlige af de opgaver, som tilbuddet varetager efter serviceloven eller barnets lov, og som er omfattet af socialtilsynets godkendelse og tilsyn, jf. socialtilsynslovens § 4, stk. 3. Der skal af det godkendte årsregnskab fremgå en fordeling af resultatopgørelsen, eventuelt i et bilag/specifikationer hertil, såfremt tilbuddet varetager såvel aktiviteter underlagt tilsyn fra socialtilsynet som eventuelt andre aktiviteter. Generelt skal nøgletallene således alene indeholde talmæssige oplysninger for den del af tilbuddets virksomhed, som socialtilsynet godkender og fører tilsyn med.

Som eksempel kan nævnes, at et døgntilbud, der er omfattet af servicelovens §§ 107-110, og som også leverer dagbehandlingstilbud efter servicelovens § 103, i den årlige rapport ikke skal medtage talmæssige oplysninger relateret til dagbehandlingstilbuddet, mens indtægter og omkostninger relateret til varetagelsen af denne opgave skal indgå i årsbudgettet og årsregnskabet.

4.1.4.1 *Økonomiske nøgletal*

Af socialtilsynsbekendtgørelsen § 14, stk. 1, nr. 1, litra a-t, fremgår det nærmere, hvilke økonomiske nøgletal der skal indgå i den årlige rapport.

Således fremgår det, at følgende økonomiske nøgletal skal medtages i den årlige rapport for alle sociale tilbud, der skal udarbejde og aflægge en årlig rapport om tilbuddets virksomhed, med undtagelse af døgntilbud efter § 43, stk. 1, nr. 7, i barnets lov, hvilket vil sige pladser på efterskoler, frie fagskoler og frie grundskoler med kostafdeling, jf. pkt. 4.1.2:

- 1) Økonomiske nøgletal:

- a) Omsætning.
- b) Overskud/underskud.
- c) Overskud/underskud opgjort i procent i forhold til omsætning.
- d) Udbetalt udbytte, hvis der er tale om et kommercielt, privat tilbud.
- e) Beløb, der er overført til andre enheder inden for en større selvejekonstruktion, hvis der er tale om et selvejende tilbud, en fond e.l.
- f) Beløb, der er hensat til senere brug, hvis der er tale om et offentligt tilbud.
- g) Udbetalt udbytte over de seneste 5 år, hvis der er tale om et kommercielt, privat tilbud.
- h) Samlet løn m.v. til øverste leder.
- i) Lønomkostninger til samlet ledelse.
- j) Omkostninger til bestyrelsesmedlemmer.
- k) Lønomkostninger til borgerrelateret personale.
- l) Lønomkostninger til administrativt og teknisk personale.
- m) Omkostninger til ikke-fastansat borgerrelateret personale.
- n) Samlede omkostninger til kompetenceudvikling.
- o) Samlede lønomkostninger opgjort i procent i forhold til omsætning.
- p) Omkostninger til kompetenceudvikling opgjort i procent i forhold til omsætning.
- q) Samlede administrationsomkostninger opgjort i procent i forhold til omsætningen.
- r) Samlede borgerrelaterede omkostninger opgjort i procent i forhold til omsætningen.
- s) Ejendomsomkostninger opgjort i procent i forhold til omsætning.
- t) Soliditetsgrad, hvis der er tale om et privat tilbud.

Årsagen til, at ovennævnte økonomiske nøgletal ikke skal medtages i den årlige rapport for døgntilbud efter § 43, stk. 1, nr. 7, i barnets lov, dvs. i forhold til pladser på efterskoler, frie fagskoler og frie grundskoler med kostafdeling, er, at socialtilsynet ikke fører tilsyn med disse tilbuds organisation og økonomi, jf. socialtilsynslovens § 6, stk. 3.

De økonomiske nøgletal er ens for private og offentlige tilbud, medmindre det specifikt er angivet nedenfor, at de enkelte nøgletal alene gælder for private eller offentlige tilbud, eller eksempelvis kun for visse private tilbud. F.eks. fremgår det af socialtilsynsbekendtgørelsens § 14, stk. 1, nr. 1, litra d) og g), jf. nedenfor, at oplysninger om udbetalt udbytte alene skal medtages i den årlige rapport, hvis der er tale om et kommercielt, privat tilbud. Med kommercielle private tilbud på det sociale område menes private tilbud, som ejes af et kapitalsekskab f.eks. anparts- eller aktieselskab.

En nærmere beskrivelse af, hvorledes de økonomiske nøgletal opgøres, følger nedenfor.

Ad a. Omsætning skal opgøres som tilbuddets samlede indtægter relateret til aktiviteter, som socialtilsynet godkender og fører tilsyn med. Omsætningen skal oplyses i hele tal.

Ad b. Overskud/underskud fremgår af tilbuddets resultatopgørelse i det godkendte årsregnskab, forudsat at tilbuddet aflægger årsregnskab, og opgøres i hele tal. Ved underskud angives et minus (-) foran tallet. Beløbet, der skal anføres, er resultatet før eventuel skat. Det er de faktiske realiserede indtægter fratrukket de faktisk realiserede omkostninger, der skal angives. Overskud/underskud for offentlige tilbud opgøres efter afholdelse af omkostninger, f.eks. omkostninger til forsikringer, ejendomme og central administration. Beløbet skal angives efter fradrag af eventuelle afskrivninger på andre anlæg, beregnet forrentning af kapitaludlæg for driftskapital m.v. samt renter.

Ad c. Overskud eller underskud opgjort i procent i forhold til omsætning udregnes på baggrund af det indberettede overskud/underskud og omsætning. Tallet opgøres i procent og udregnes automatisk.

Ad d. Udbetalt udbytte, hvis der er tale om et kommercielt, privat tilbud omfatter ordinært og ekstraordinært udbytte, som fremgår af det godkendte årsregnskab for det givne år, uanset om det er udbetalt eller ej. Kommercielle private tilbud vedrører tilbud på det sociale område, som ejes af et kapitalselskab f.eks. anparts- eller aktieselskab. Foreslået udlodning af ordinært udbytte fremgår som en særlig post i egenkapitalen. Ekstraordinært udbytte fremgår særskilt af resultatdisponeringen. Hvis der i et givent årsregnskab både fremgår ordinært udbytte og ekstraordinært udbytte, skal begge beløb medtages. Tallet opgøres i hele tal.

Ad e. Beløb, der er overført til andre enheder inden for en større selvejekonstruktion, hvis der er tale om et selvejende tilbud, en fond e.l. omfatter beløb, der i årets løb er overført, herunder foreslås overført fra et ikke-kommercielt tilbud til et andet ikke-kommercielt tilbud, såfremt enhederne indgår i en konstruktion sammen, f.eks. i en koncernlignende konstruktion. Tallet opgøres i hele tal.

Ad f. Beløb, der er hensat til senere brug, hvis der er tale om et offentligt tilbud kan findes i kommunens eller regionens samlede regnskab, der er underlagt den kommunale eller regionale revision. Der er tale om beløb, der i årets løb er hensat til senere brug, jf. finansieringsbekendtgørelsens § 4 ff. Tallet opgøres i hele tal.

Ad g. Udbetalt udbytte over de seneste 5 år, hvis der er tale om et kommercielt, privat tilbud omfatter summen af tilbuddets udbetalinger af udbytte (ordinært og ekstraordinært udbytte) de seneste fem år, inklusiv hvad der fremgår af det senest godkendte årsregnskab. Kommercielle private tilbud vedrører tilbud på det sociale område, som ejes af et kapitalselskab f.eks. anparts- eller aktieselskab. Ordinært udbytte fremgår som en særlig post i egenkapitalen. Ekstraordinært udbytte fremgår særskilt af resultatdisponeringen. Tallet opgøres i hele tal.

Ad h. Samlet løn m.v. til øverste leder skal omfatte den samlede lønpakke, hvilket bl.a. omfatter den rene løn, tillæg o.l., pension og andre personalegoder. Andre personalegoder kan f.eks. være bonus, overskudsdeling, resultatløn, firmabil og fri telefon. Sundhedsforsikring, fri avis, idrætstilbud o.l. er ligeledes elementer, som kan indgå som en del af lønpakken. Med tilbuddets øverste leder menes den øverste ansvarlige for den daglige drift af det samlede tilbud. For ledere der varetager den øverste ansvarlige ledelse i flere tilbud beregnes det enkelte tilbuds omkostning til lederens samlede lønpakke forholdsmæssigt for de enkelte tilbud. Tallet opgøres i hele tal.

Ad i. Lønomkostninger til samlet ledelse omfatter den gruppe af ledere, der varetager den daglige faglige, strategiske og økonomiske ledelse af tilbuddet, og hvor lønnen afholdes helt eller delvist af tilbuddet. Det kan være den øverste leder (herunder f.eks. centerledere i offentlige tilbud), souschef og afdelingsleder for det enkelte tilbud. For ledere der varetager den øverste ansvarlige ledelse i flere tilbud medtages kun lønomkostningen, som det enkelte tilbud har til den øverste leder i lønomkostninger til samlet ledelse. Kategorien omfatter endvidere barsels- og orlovsvikarer samt vikarer for langtidssygemeldte, der erstatter personale i denne gruppe. Tallet opgøres i hele tal.

Ad j. Omkostninger til bestyrelseshonorar dækker vederlag til bestyrelsesmedlemmer og omfatter bestyrelsesmedlemmernes samlede honorarer, diæter, kørselsgodtgørelse mv. Omkostninger til bestyrelseshonorar forudsættes at fremgå af en note til resultatopgørelsen i det godkendte årsregnskab, forudsat at tilbuddet aflægger årsregnskab, og opgøres i hele tal.

Ad k. Lønomkostninger til borgerrelateret personale omfatter medarbejdere, der er direkte involveret i levering af indsatser til borgere. Det gælder både faguddannet personale (pædagoger, fysioterapeuter, social- og sundhedsassistenter mv.) og ufaglært personale (pædagogmedhjælper mv.). Kategorien omfatter endvidere barsels- og orlovsvikarer samt vikarer for langtidssygemeldte, der erstatter personale i denne gruppe. Lønomkostninger forudsættes at fremgå af en note til resultatopgørelsen i det godkendte årsregnskab og opgøres i hele tal.

Ad l. Lønomkostninger til administrativt og teknisk personale omfatter medarbejdere, der ikke er direkte involveret i levering af indsatser til borgerne. Administrativt personale varetager de administrative funktioner, herunder løbende bogholderi og sekretærarbejde. Teknisk personale varetager funktioner som pedel, rengøring, tilknytning til værksted eller områder, hvor der er produktion i tilbuddet, køkken/økonoma. Kategorien omfatter endvidere vikarer, der varetager de oplyste funktioner. Lønomkostninger forudsættes at fremgå af en note til resultatopgørelsen i det godkendte årsregnskab, forudsat at tilbuddet aflægger årsregnskab, og opgøres i hele tal.

Ad m. Omkostninger til ikke-fastansat borgerrelateret personale omfatter personale med borgerrelaterede opgaver, der ikke er en fast del af det borgerrelaterede personale, men som erstatter eller supplerer de fastansatte medarbejdere. Ikke-fastansat borgerrelateret personale er typisk timelønnet og kan være tilknyttet et tilbud i kortere eller længere tid. Ikke-fastansat personale inkluderer personer, der er ansat i tilbuddet i et internt vikarkorps (fx et kommunalt korps) eller i et eksternt vikarbureau. Kategorien omfatter kun medarbejdere med borgerrelaterede opgaver og ikke tekniske eller administrative medarbejdere. Kategorien omfatter endvidere ikke barsels- og orlovsvikarer samt vikarer for langtidssygemeldte. Tallet opgøres i hele tal.

Ad n. Samlede omkostninger til kompetenceudvikling omfatter både kompetenceudvikling samt ekstern faglig supervision og sparring. Det omfatter eksterne såvel som interne omkostninger til kompetenceudvikling, der skal medvirke til at sikre, at personalet har de rette kompetencer i forhold til tilbuddets målgruppe. Eksterne omkostninger kan være honorarer til eksterne konsulenter samt udgifter til uddannelse, efteruddannelse o. lign. Interne lønomkostninger til kompetenceudvikling anvendes alene, såfremt tilbuddet har lønnet personale, der forestår den pågældende kompetenceudvikling og sparring. Omkostninger til ekstern faglig supervision og sparring omfatter de udgifter, som tilbuddet afsætter til at styrke den faglige udvikling og kompetencer i opgaveløsningen ved køb af eksterne ydelser. Samlede omkostninger til kompetenceudvikling forudsættes at fremgå af en note til resultatopgørelsen i det godkendte årsregnskab, forudsat at tilbuddet aflægger årsregnskab, og opgøres i hele tal.

Ad o. Samlede lønomkostninger opgjort i procent i forhold til omsætningen beregnes på baggrund af de indberettede oplysninger om tilbuddets omsætning og lønomkostninger til samlet ledelse, til borgerrelateret personale, til administrativt og teknisk personale, til ikke-fastansat borgerrelateret personale samt omkostninger til bestyrelshonorar. De samlede lønomkostninger beregnes i forhold til omsætningen. Tallet opgøres i procent og udregnes automatisk.

Ad p. Omkostninger til kompetenceudvikling opgjort i procent i forhold til omsætning beregnes i forhold til omsætningen og anføres som et procenttal med 2 decimaler.

Ad q. Samlede administrationsomkostninger opgjort i procent i forhold til omsætningen omfatter omkostninger til administration i form af f.eks. revisor- eller advokatrådgivning, kontorartikler, IT, kontingenter og annonce- og personaleudgifter. Forsikringer til personalet er desuden omfattet. For offentlige tilbud indeholder omkostningen endvidere overhead og ledelse/administration centralt i kommunen. De samlede administrationsomkostninger beregnes i forhold til omsætningen og anføres som et procenttal med 2 decimaler.

Ad r. Samlede borgerrelaterede omkostninger opgjort i procent i forhold til omsætningen omfatter omkostninger, der direkte vedrører borgerne, f.eks. omkostninger til tøj, lommepege, fritidsaktiviteter, gaver, medicin, ferierejser, husholdning (kost og rengøring), transport og tilkøb af eksterne ydelser i form af f.eks. psykolog til brug for behandling af borgerne i tilbuddet. Borgerrelaterede omkostninger omfatter endvidere beskæftigelses-/værkstedsomkostninger relateret til pladser godkendt efter servicelovens §§ 103-104. De samlede borgerrelaterede omkostninger beregnes i forhold til omsætningen og anføres som et procenttal med 2 decimaler.

Ad s. Ejendomsudgifter opgjort i procent i forhold til omsætning omfatter alle udgifter til husleje, skatter, forsikring, forbrugsafgifter, løbende vedligeholdelse og, hvis tilbuddet selv ejer bygningerne, renter til finansiering og afskrivninger på aktiverede anskaffelser og større bygningsarbejder. Offentlige tilbud, der lejer en bygning internt, vil ikke have bogført egne huslejudgifter, hvorfor der beregnes huslejudgifter på baggrund af en markedsleje. Ejendomsudgifter findes i resultatopgørelsen, og specificeres i noter til resultatopgørelsen i det godkendte årsregnskab, forudsat at tilbuddet aflægger årsregnskab. Ejendomsomkostninger beregnes i forhold til omsætningen og anføres som et procenttal med 2 decimaler.

Ad t. Soliditetsgrad, hvis der er tale om et privat tilbud omfatter alle aktiviteter/afdelinger uanset, om de er underlagt tilsyn fra socialtilsynet. Soliditetsgraden beregnes ved at dividere tilbuddets egenkapital med tilbuddets samlede aktiver. Egenkapital og samlede aktiver findes i balancen i det godkendte årsregnskab, forudsat at tilbuddet aflægger årsregnskab. Soliditetsgraden angives i procent.

4.1.4.2 Øvrige oplysninger

Af socialtilsynsbekendtgørelsen § 14, stk. 1, nr. 2-6, fremgår det nærmere, hvilke øvrige oplysninger der skal indgå i den årlige rapport.

Forpligtelsen til at medtage disse øvrige oplysninger gælder for alle sociale tilbud omfattet af pkt. 4.1.2, dvs. inkl. døgntilbud efter § 43, stk. 1, nr. 7, i barnets lov, dvs. pladser på efterskoler, frie fagskoler og frie grundskoler med kostafdeling.

De øvrige oplysninger er følgende, jf. socialtilsynsbekendtgørelsens § 14, stk. 1, nr. 2-6:

- 2) Oplysninger om sygefravær/fraværsdage pr. månedslønnet.
- 3) Personalegennemstrømning opgjort i procent.
- 4) Oplysninger om det seneste års faglige udvikling.
- 5) Oplysninger om det kommende års faglige udvikling.
- 6) Oplysninger om forventede større ændringer i det kommende år.

Ad 2. Oplysninger om sygefravær/fraværsdage pr. månedslønnet opgøres som det gennemsnitlige hele antal kalenderdage (inkl. søn- og helligdage), hvor tilbuddets månedslønnede ansatte har været fraværende på grund af egen sygdom eller barsel med udgangspunkt i de månedslønnedes samlede ansættelsesgrad. Alle tilbuddets månedslønnede skal indgå i den samlede opgørelse af sygefraværsdage – uanset om den enkelte medarbejder har borgerrettede eller ikke-borgerrettede arbejdsopgaver. Den enkelte persons daglige beskæftigelse (eller ugentlige timetal) indgår ikke i beregningen/optællingen. Dette medfører, at en kalenderdags fravær for en person ansat på deltid og en person ansat på fuld tid tæller lige meget. Det er kun fraværsdage i selve kalenderåret, der indgår i beregningen/optællingen. Søn- og helligdage tælles med i det gennemsnitlige antal sygefraværsdage, hvis den månedslønnede var fraværende op til samt første arbejdsdag efter søn- og helligdagene. Oplysninger om fravær oplyses som et samlet absolut tal.

Ad 3. Personalegennemstrømningen opgjort i procent oplyses som et samlet relativt tal og opgøres som antallet af månedslønnede stillinger, hvor der har været udskiftning i løbet af det pågældende kalenderår i forhold til det samlede antal månedslønnede stillinger. Personalegennemstrømningen udregnes som andelen af månedslønnede stillinger ved kalenderårets start, som er blevet genbesat i løbet af året med udgangspunkt i lønregisterets start- og slutdato, opgjort i procent.

Ad 4 og 5. Oplysninger om det seneste års og det kommende års faglige udvikling kan f.eks. omfatte anvendelse af nye metoder, kompetenceudvikling, eventuelt ændring af målgruppen samt ændringer af de fysiske rammer med betydning for tilbuddets faglige indhold.

Ad 6. Oplysninger om forventede større ændringer i det kommende år kan f.eks. være planer om udvidelse eller indskrænkning af de fysiske rammer, udskiftning af ledelse eller bestyrelsen, ændring af organisationsform eller lignende.

Der henvises i øvrigt til *Guide til beregning af årsrapportnøgletal til Tilbudsportalen for tilbud* for yderligere oplysninger om den årlige rapportes enkelte poster samt beregningsmetoder for disse, der vedlægges som **bilag 2** til denne vejledning.

4.2 Krav om indberetning af årlig rapport samt tidsfrister herfor

Det følger af socialtilsynsbekendtgørelsen § 14, stk. 2, at den årlige rapport skal udarbejdes som en særlig indberetning på Tilbudsportalen. Herved bliver tilbuddets årlige rapport tilgængelig og anvendelig dels for socialtilsynet til brug for socialtilsynets vurdering af tilbuddets økonomiske forhold dels for de kommuner og/eller regioner, der overvejer at indgå aftale med det enkelte tilbud om køb af ydelser.

Den årlige rapport skal indberettes hvert år på Tilbudsportalen, jf. bekendtgørelse om Tilbudsportalen § 4, stk. 2, jf. § 9, stk. 1, jf. bekendtgørelsens bilag 1. De økonomiske nøgletal offentliggøres på Tilbudsportalen.

De relevante tidsfrister for indberetning af den årlige rapport er som følger, jf. socialtilsynsbekendtgørelsens § 14, stk. 2:

- Den årlige rapport for private tilbud, med undtagelse af private tilbud, som har en driftsaftale med en kommunalbestyrelse eller et regionsråd, som betyder, at kommunalbestyrelsen eller regionsrådet har betydelig indflydelse på det sociale tilbuds drift, skal indberettes senest den 1. juli i året efter det kalenderår, som den årlige rapport vedrører.
- Den årlige rapport for offentlige tilbud samt private tilbud, som har en driftsaftale med en kommunalbestyrelse eller et regionsråd, som betyder, at kommunalbestyrelsen eller regionsrådet har betydelig indflydelse på det sociale tilbuds drift, skal indberettes senest den 1. maj i året efter det kalenderår, som den årlige rapport vedrører.

Tidsfristerne ovenfor gælder, uanset om det sociale tilbud ved aflæggelse af tilbuddets årsregnskab, jf. pkt. 3.1, følger kalenderåret eller har forskudt regnskabsår.

4.3 Socialtilsynets behandling af den årlige rapport

En forudsætning, for et tilbuds godkendelse og opretholdelse af godkendelsen, er bl.a., at tilbuddet opfylder betingelserne i socialtilsynslovens § 12, stk. 5, om aflæggelse af en årlig rapport. Tilbuddets indberetning af den årlige rapport inden for tidsfristen, jf. pkt. 4.2, og i overensstemmelse med de krav, der er til indholdet af den årlige rapport, jf. pkt. 4.1.4, er således en betingelse for tilbuddets godkendelse eller fortsatte godkendelse, jf. herved henvisningen i socialtilsynslovens § 5, stk. 1, til lovens § 12, stk. 5.

4.3.1 *Manglende indberetning af den årlige rapport inden for tidsfristen*

Hvis et tilbud ikke indberetter den årlige rapport rettidigt, kan socialtilsynet træffe afgørelse om ændring eller ophør af godkendelsen, jf. socialtilsynslovens § 5, stk. 9 og 10. Dette kan f.eks. være i tilfælde af, at socialtilsynet vurderer, at der er en grundlæggende tvivl om de økonomiske forhold i det enkelte tilbud.

Inden en sådan afgørelse træffes, skal socialtilsynet som udgangspunkt anmode tilbuddet om at indberette den årlige rapport inden for en ny frist samt redegøre for årsagen til den manglende rettidige indberetning. Socialtilsynet vurderer herefter, om der er grundlag for at iværksætte yderligere foranstaltninger, herunder ændring eller ophør af godkendelsen.

En væsentlig forsinkelse af indberetning af den årlige rapport, fremsendelse af dokumentation eller manglende reaktion eller utilstrækkelig dialog vil også kunne medføre, at socialtilsynet iværksætter et skærpet tilsyn med tilbuddet eller udsteder påbud, jf. socialtilsynslovens § 8.

4.3.2 *Dialog og vejledning ved mangelfulde årlige rapporter*

Socialtilsynet godkender de oplysninger, som tilbuddet har indberettet til Tilbudsportalen, inden oplysningerne offentliggøres, jf. § 4, stk. 3, jf. stk. 2, i bekendtgørelse om Tilbudsportalen. Dette omfatter også den årlige rapport med økonomiske nøgletal, jf. § 4, stk. 2, jf. § 9, stk. 1, der henviser til bilag 1, i bekendtgørelse om Tilbudsportalen.

Socialtilsynet anvender de økonomiske nøgletal fra den årlige rapport i forbindelse med deres tilsyn med tilbuddenes økonomi.

For private tilbud beregnes nøgletallene i den årlige rapport på baggrund af det senest godkendte årsregnskab og er omfattet af revisors påtegning, jf. pkt. 4.1.4.1. Socialtilsynet skal som følge deraf ikke godkende eller kontrollere nøgletallene. Hvis socialtilsynet er i tvivl om, hvorvidt de oplyste nøgletal er korrekte, kan de gå i dialog med tilbuddet, driftsherren eller revisor, jf. socialtilsynslovens § 12, stk. 3, nr. 2.

For offentlige tilbud foretages der ikke revisorgodkendelse af det enkelte tilbuds årsregnskab. Nøgletallene for disse tilbud beregnes derfor på baggrund af kommunens eller regionens samlede regnskab, der er underlagt den kommunale eller regionale revision, jf. pkt. 4.1.4.1. Socialtilsynet skal heller ikke i forhold til offentlige tilbud godkende eller kontrollere nøgletallene. Hvis socialtilsynet er i tvivl om, hvorvidt de oplyste nøgletal er korrekte, kan de gå i dialog med tilbuddet, driftsherren eller revisor, jf. socialtilsynslovens § 12, stk. 3, nr. 2. Hvis socialtilsynet i forbindelse med gennemgangen af den årlige rapport vurderer, at den årlige rapport er mangelfuld, ufuldstændig eller kræver yderligere oplysninger, vil tilsynet i overensstemmelse med det forvaltningsretlige undersøgelsesprincip (officialprincippet), jf. herom også pkt. 1.6.5.3, rette henvendelse til tilbuddet og anmode om supplerende oplysninger og/eller dokumentation.

Socialtilsynet skal i den forbindelse vejlede tilbuddet om, hvilke oplysninger og/eller hvilken dokumentation, der mangler, og fastsætte en rimelig frist for tilbuddets fremsendelse af disse oplysninger eller indberetning af en revideret årlig rapport. Fristen bør fastsættes under hensyntagen til omfanget af manglerne, men vil som udgangspunkt kunne fastsættes til 2-4 uger.

Hvis socialtilsynet efter sådan vejledning og modtagelse af supplerende oplysninger og/eller dokumentation fortsat vurderer, at den årlige rapport ikke er retvisende, f.eks. med henvisning til, at den årlige rapport, herunder enkelte poster i den årlige rapport, ikke opfylder et eller flere krav som redegjort for i pkt. 4.1.4, kan socialtilsynet træffe afgørelse over for

tilbuddet om ændring eller ophør af godkendelsen, jf. socialtilsynslovens § 5, stk. 9 og 10. Dette kan f.eks. være i tilfælde af, at socialtilsynet vurderer, at der er en grundlæggende tvivl om de økonomiske forhold i det enkelte tilbud.

4.3.3 *Generelt om socialtilsynets afgørelser*

Socialtilsynet skal i forbindelse med, at socialtilsynet træffer afgørelse over for tilbuddet, jf. pkt. 4.3.1 og 4.3.2, f.eks. om ændring af godkendelsen, jf. socialtilsynslovens § 5, stk. 9, iagttage gældende forvaltningsretlige regler og grundsætninger. Det betyder bl.a., at socialtilsynet skal sikre, at sagen er tilstrækkeligt oplyst (officialprincippet), og at de berørte parter får mulighed for at udtale sig, inden afgørelsen træffes (partshøring og retten til at afgive en udtalelse). Afgørelsen skal desuden være begrundet (begrundelseskrav), baseret på saglige hensyn (saglighed og lighed) og stå i rimeligt forhold til formålet (proportionalitet). Der henvises til pkt. 1.6.5 for en nærmere redegørelse for disse gældende forvaltningsretlige regler og grundsætninger.

Der henvises desuden til pkt. 1.6.7 for en nærmere redegørelse for mulighederne for at påklage socialtilsynets afgørelser.

5. SÆRLIGE REGLER FOR KONCERNER OG KONCERNLIGNENDE KONSTRUKTIONER

5.1 Generelt

Der er i socialtilsynsloven fastsat supplerende regler for private tilbud, der indgår i en koncern eller en koncernlignende konstruktion.

Private tilbud, der er en del af en koncern eller en koncernlignende konstruktion, skal således ud over at overholde reglerne redegjort for i pkt. 2, 3 og 4 overholde disse supplerende regler.

De supplerende regler relaterer sig til tilbuddets årsbudgetter, årsregnskaber og revision og stiller krav om, at tilbuddet og revisor indleverer nærmere oplysninger m.v. om karakteren og omfanget af eventuel samhandel mellem tilbuddet og andre enheder inden for en koncern eller en koncernlignende konstruktion, samt krav om at en sådan samhandel foregår på markedsvilkår.

5.2 Begreber

Nedenfor følger en redegørelse for, hvornår et privat tilbud anses for at være en del af en koncern eller en koncernlignende konstruktion.

5.2.1 *Definition af koncern*

Det følger af selskabslovens § 6, at en modervirksomhed sammen med en eller flere dattervirksomheder udgør en koncern.

En koncern består af flere virksomheder, hvor én virksomhed (modervirksomheden) har bestemmende indflydelse på de økonomiske og driftsmæssige beslutninger i én eller flere dattervirksomheder, jf. herved selskabslovens § 7.

En virksomhed kan kun have én modervirksomhed. Modervirksomheden kan både være en dansk virksomhed eller en udenlandsk virksomhed. Hvis flere virksomheder opfylder et eller flere af kriterierne i selskabslovens § 7, er det alene den virksomhed, som faktisk udøver den bestemmende indflydelse over dattervirksomhedens økonomiske og driftsmæssige

beslutninger, der anses for at være modervirksomhed. Der er således tale om et koncernforhold, hvis en virksomhed har bestemmende indflydelse over eksempelvis en anden virksomhed gennem besiddelse af kapitalandele. Der henvises til selskabslovens § 7 for nærmere uddybning af, hvornår der foreligger en koncern.

I overensstemmelse med de selskabsretlige regler foreligger der en *koncern*, som er relevant i socialtilsynssammenhæng, hvis en privat virksomhed, et selskab, en forening eller en organisation ejer eller på anden måde har økonomisk og driftsmæssig bestemmende indflydelse over en eller flere virksomheder, hvoraf en eller flere af disse er et tilbud underlagt socialtilsyn, jf. socialtilsynslovens § 4, stk. 1, nr. 2-4.

5.2.2 Definition af koncernlignende konstruktion

En *koncernlignende konstruktion* foreligger, hvis følgende tre kumulative betingelser er opfyldt, jf. socialtilsynslovens § 2 a, stk. 1, dvs. at:

- 1) der ikke er tale om en koncern i selskabsretlig forstand, jf. pkt. 5.2.1 ovenfor,
- 2) der mellem et eller flere private tilbud omfattet af socialtilsynslovens § 4, stk. 1, nr. 2-4, eller andre virksomheder sker en kontinuerlig og ikke ubetydelig samhandel, herunder køb, salg, leje og udleje af varer, ydelser, aktiver, fast ejendom m.v.,
- 3) der er en eller flere fysiske personer, der ejer eller på anden måde har økonomisk og driftsmæssig bestemmende indflydelse på tilbud og virksomheder nævnt i nr. 2, eller der er sammenfald i bestyrelses-, leder- eller ejerkreds i tilbud og virksomheder nævnt i nr. 2, herunder sammenfald ved nærtstående.

Nedenfor følger en nærmere redegørelse for betingelserne i nr. 2 og 3 ovenfor.

Ad 2) der mellem et eller flere private tilbud omfattet af socialtilsynslovens § 4, stk. 1, nr. 2-4, eller andre virksomheder sker en kontinuerlig og ikke ubetydelig samhandel, herunder køb, salg, leje og udleje af varer, ydelser, aktiver, fast ejendom m.v.,

At samhandlen skal være *kontinuerlig* betyder, at samhandlen tidsmæssigt skal være foregået over en længere periode på minimum to år eller forventes at foregå over en sådan længere periode.

At den pågældende samhandel skal være *ikke-ubetydelig* kommer altid an på en konkret og individuel vurdering. Dog følger det af socialtilsynenes praksis, at parternes samhandel som udgangspunkt anses for væsentlig, hvis samhandlen overstiger 200.000 kr. og mindst én af de følgende forudsætninger samtidig er opfyldt:

- Den samlede samhandel overstiger 5 % af tilbuddets samlede omkostninger.
- Den samlede samhandel mellem tilbuddet og den anden part overstiger 1 mio. kr.

Den *samhandel*, der sker inden for en koncern eller en koncernlignende konstruktion, har typisk ikke karakter af handel med det sociale tilbuds kerneydelser, men derimod med andre ydelser, som tilbuddet også ville kunne købe uden for koncernen eller den koncernlignende konstruktion. Eksempler på samhandel inden for en koncern eller en koncernlignende konstruktion er vikardækning, koncerninterne lån inkl. renter, leje af bygninger, rengøring og betaling for administration i anden virksomhed.

Ad 3) der er en eller flere fysiske personer, der ejer eller på anden måde har økonomisk og driftsmæssig bestemmende indflydelse på tilbud og virksomheder nævnt i nr. 2, eller der er sammenfald i bestyrelses-, leder- eller ejerkreds i tilbud og virksomheder nævnt i nr. 2, herunder sammenfald ved nærtstående.

Ved *nærtstående* forstås ægtefæller, samlevende, forældre og bedsteforældre samt børn og børnebørn og disses ægtefæller.

Ved vurderingen af, om der foreligger en koncernlignende konstruktion, kan der lægges vægt på tilbuddets samlede samhandel med alle virksomheder kontrolleret af den eller de personer, der har bestemmende indflydelse i tilbuddet.

Bestemmende indflydelse kan f.eks. foreligge, når en person:

- direkte eller indirekte (via holdingselskab mv.) ejer mere end halvdelen af stemmerettighederne,
- har aftaler, der giver råderet over flertallet af stemmerne,
- kan udpege eller afsætte flertallet af bestyrelsesmedlemmerne eller
- i øvrigt via vedtægter, ejeraftaler eller ledelsespøster reelt har afgørende kontrol med budgetter, væsentlige dispositioner og den overordnede drift.

Ved vurderingen af, om kriteriet i nr. 3 er opfyldt, skal socialtilsynet ikke alene se på den formelle ejerskabskæde, men også på, om de samme fysiske personer – eventuelt via holdingselskaber eller personligt ejede virksomheder – reelt har bestemmende indflydelse i både tilbud og de virksomheder, der handles med. Det kan således tale for, at der foreligger en koncernlignende konstruktion, hvis den samme personkreds kontrollerer flere virksomheder, og samhandlen kunstigt fordeles på flere enheder for at nedbringe de enkelte samhandelsforhold under grænsen for ”ikke ubetydelig samhandel”.

Sammenfald i bestyrelses-, leder- eller ejerkreds omfatter situationer, hvor en eller flere personer har funktioner i både tilbuddet og de virksomheder, som der sker samhandel med – f.eks. som:

- medlem af bestyrelsen i begge enheder,
- daglig leder/direktør i både tilbud og leverandørselskab eller
- samtidig ejer(anpartshaver/aktionær) i både tilbud og leverandørselskab.

5.3 Socialtilsynets vurdering af om der foreligger en koncernlignende konstruktion

Socialtilsynet skal tage stilling til, om der foreligger en koncernlignende konstruktion, jf. socialtilsynslovens § 2 a, stk. 1, inden et privat tilbud godkendes, jf. socialtilsynslovens § 5, stk. 1.

I forbindelse med behandlingen af en ansøgning fra et tilbud, der kan tænkes at indgå i en koncernlignende konstruktion, vil socialtilsynet således skulle vurdere, om tilbuddet falder inden for definitionen af at være en koncernlignende konstruktion, jf. pkt. 5.2.1 og 5.2.2.

5.4 Tilsyn fra det ansvarlige socialtilsyn

Spørgsmålet, om tilbuddet indgår i en koncern eller en koncernlignende konstruktion, kan have betydning for, hvilket af de fem socialtilsyn der er kompetent til at føre tilsyn med tilbuddet, herunder hvilket socialtilsyn der skal vurdere, om der foreligger en koncernlignende konstruktion.

Det ansvarlige socialtilsyn for private tilbud, som indgår i koncerner eller koncernlignende konstruktioner, er socialtilsynet der, hvor koncernen eller den koncernlignende konstruktion har sin hovedadresse, jf. socialtilsynsbekendtgørelsens § 1, stk. 3.

Hovedadressen er som følger:

- For koncerner: hovedadresse er der, hvor koncernens moderselskab har hjemsted, jf. selskabslovens § 5, nr. 13.
- For koncernlignende konstruktioner: hovedadresse er der, hvor det tilbud, jf. socialtilsynslovens § 4, stk. 1, nr. 2-4, der først har søgt om godkendelse hos socialtilsynet, jf. socialtilsynslovens § 5, har adresse, jf. socialtilsynslovens § 2a, stk. 2.

Der gælder dog følgende undtagelser til ovennævnte:

- Socialtilsynet i Region Hovedstaden varetager opgaven vedrørende godkendelse af og tilsyn med private sociale tilbud, der indgår i koncerner eller koncernlignende konstruktioner samt tilsynet med samhandlen i koncerner eller koncernlignende konstruktioner, og som har hovedadresse i Region Hovedstaden eller Region Sjælland, jf. socialtilsynsbekendtgørelsens § 1, stk. 4, nr. 3
- Socialtilsynet i Region Midtjylland varetager opgaven vedrørende godkendelse af og tilsyn med private sociale tilbud, der indgår i koncerner eller koncernlignende konstruktioner samt tilsynet med samhandlen i koncerner eller koncernlignende konstruktioner, og som har hovedadresse i Region Nordjylland, Region Midtjylland eller Region Syddanmark, jf. socialtilsynsbekendtgørelsens § 1, stk. 4, nr. 4.

Konsekvensen af, at et eller flere tilbud indgår i en koncern eller koncernlignende konstruktion, er, at koncernens eller den koncernlignende konstruktions enkelte tilbud og enheder samt den samlede koncern/koncernlignende konstruktion bliver omfattet af ét socialtilsyn, uanset hvor i landet de enkelte tilbud og enheder ligger.

Til brug for socialtilsynets vurdering af, hvorvidt et privat tilbud indgår i en koncernlignende konstruktion og for at kunne fastslå den koncernlignende konstruktions hovedadresse, jf. ovenfor, skal tilbuddet give socialtilsynet de nødvendige oplysninger. Det betyder, at det private tilbud af egen drift skal give socialtilsynet oplysninger, som tilbuddet må være klar over kan have betydning for socialtilsynets vurdering. I det omfang tilbuddet ikke selv har givet socialtilsynet relevante oplysninger, skal tilbuddet på anmodning udlevere disse oplysninger til socialtilsynet, jf. socialtilsynslovens § 2 a, stk. 3.

Det ansvarlige socialtilsyn træffer afgørelse om, hvorvidt der foreligger en koncernlignende konstruktion. Socialtilsynet skal i forbindelse med, at socialtilsynet træffer afgørelse derom iagttage gældende forvaltningsretlige regler og grundsætninger. Det betyder bl.a., at socialtilsynet skal sikre, at sagen er tilstrækkeligt oplyst (officialprincippet), og at de berørte parter får mulighed for at udtale sig, inden afgørelsen træffes (partshøring og retten til at udtale sig), jf. herom nærmere pkt. 1.6.5.1. Afgørelsen skal desuden være begrundet (begrundelseskrav), baseret på saglige hensyn (saglighed og lighed) og stå i rimeligt forhold til formålet (proportionalitet). Der henvises til pkt. 1.6.5 for en nærmere redegørelse for disse gældende forvaltningsretlige regler og grundsætninger.

Der henvises desuden til pkt. 1.6.7 for en nærmere redegørelse for mulighederne for at påklage socialtilsynets afgørelser.

5.5 Særlige krav til årsbudgetter – koncernnote

For private tilbud, der indgår i en koncern eller koncernlignende konstruktion, gælder der supplerende krav til deres årsbudgetter ud over de krav, der følger af pkt. 2.2.

Nedenfor følger en redegørelse for disse supplerende krav.

En central del af socialtilsynets tilsyn med koncerner og koncernlignende konstruktioner er at sikre, at samhandel mellem enheder inden for koncerner og koncernlignende konstruktioner sker på markedsvilkår.

Det følger således af socialtilsynslovens § 11 b, stk. 2, nr. 4, at socialtilsynet som led i godkendelsen af tilbuddets årsbudget skal påse, at transaktioner mellem enkelte enheder i en koncern eller en koncernlignende konstruktion sker på markedsvilkår, i overensstemmelse med hvad der kunne være opnået, hvis transaktionerne var sket mellem uafhængige parter.

Bestemmelsen indebærer, at der ikke mellem koncernen eller den koncernlignende konstruktions enkelte enheder kan afregnes til lavere eller højere priser eller på bedre eller ringere vilkår, end der kunne være opnået, hvis transaktionerne var sket mellem uafhængige parter.

For at socialtilsynet kan påse, at samhandlen sker på markedsvilkår, skal koncerner og koncernlignende konstruktioner som en del af årsbudgettet udarbejde en koncernnote. Koncernnoten skal udarbejdes med udgangspunkt i de enkelte koncernenheders budgetter og skal bl.a. indeholde oplysninger om pengestrømmene mellem koncernens eller den koncernlignende konstruktions enkelte enheder, jf. socialtilsynslovens § 16, stk. 3.

Samhandel, eller pengestrømme, inden for en koncern eller en koncernlignende konstruktion vil typisk ikke være handel med de sociale tilbuds kerneydelser og pladser til borgere efter serviceloven eller barnets lov, men med andre ydelser, som tilbuddet også ville kunne købe uden for koncernen eller den koncernlignende konstruktion. Det kan f.eks. være vikarydelser eller rengøring, hvis der i koncernen eller den koncernlignende konstruktion indgår et vikarbureau eller et rengøringsfirma. Det kan også dreje sig om koncerninterne lån eller leje af bygninger.

Hvis en koncern eller en koncernlignende konstruktion omfatter andre aktiviteter end tilbud og ydelser efter serviceloven og barnets lov, er disse andre aktiviteter alene omfattet af ovennævnte regler, i det omfang, der udveksles ydelser og betaling mellem det eller de tilbud, der skal godkendes efter socialtilsynsloven, og koncernernes eller den koncernlignende konstruktions øvrige enheder.

Bestemmelsen skal sikre, at tilbuddet ikke køber ydelser eller varer til overpris og på den måde overfører penge til koncernens øvrige enheder, uden at dette fremgår tydeligt, og der således er transparens herom.

Socialtilsynet vil både skulle påse dette som led i godkendelsen af et tilbud og som led i det driftsorienterede tilsyn med tilbuddene, hvor socialtilsynet hvert år skal godkende tilbuddets årsbudget.

Årsbudgettet skal således være så detaljeret, at det muliggør en vurdering af, om interne transaktioner sker på markedsvilkår. Dette understøtter kravet om, at årsbudgettet skal specificere omkostningstyper, så socialtilsynet kan identificere potentielt problematiske poster, såsom køb af administrative ydelser, husleje eller konsulentbistand fra nærtstående selskaber.

Hvis socialtilsynet konstaterer, at koncerninterne handler mellem tilbud eller andre enheder inden for koncernen eller den koncernlignende konstruktion *ikke* sker på markedsvilkår i overensstemmelse med, hvad der kunne være opnået, hvis transaktionerne var sket mellem uafhængige parter, vil socialtilsynet kunne træffe afgørelse om afvisning af årsbudgettet, jf. socialtilsynslovens § 11 b, stk. 4,

Da godkendelse af tilbuddets årsbudget er en betingelse for at blive og forblive godkendt som tilbud i henhold til socialtilsynsloven, vil et ikke-godkendt årsbudget medføre, at socialtilsynet vil kunne anvende sanktionsmulighederne i socialtilsynsloven, som i sidste ende betyder, at socialtilsynet vil kunne træffe afgørelse om ophør af tilbuddets godkendelse, jf. socialtilsynslovens § 5, stk. 10.

Der henvises i det hele til pkt. 2.5 for en redegørelse for konsekvenserne af, hvis socialtilsynet i forbindelse med gennemgangen af årsbudgettet vurderer, at årsbudgettet er mangelfuldt, ufuldstændigt, eller kræver yderligere oplysninger.

5.6 Særlige krav til årsregnskaber – koncernnote

For private tilbud, der indgår i en koncern eller koncernlignende konstruktion, gælder der supplerende krav til deres årsregnskaber ud over de krav, der følger af pkt. 3.1.3.

Nedenfor følger en redegørelse for disse supplerende krav.

Koncerner og koncernlignende konstruktioner skal som en del af deres årsregnskab, jf. pkt. 3, udarbejde en koncernnote med udgangspunkt i årsregnskaberne for koncernens eller den koncernlignende konstruktions enkelte enheder, jf. socialtilsynslovens § 17, stk. 2.

Koncernnoten skal beskrive de koncernforbundne (interne) handler, hvilket vil omfatte de enkelte transaktioner imellem enhederne inden for koncernen/den koncernlignende konstruktion.

Koncernnoten skal således synliggøre den faktisk foretagne samhandel mellem koncernens eller den koncernlignende konstruktions enkelte enheder.

Koncernnoten skal beskrive, hvilken post der er tale om, f.eks. leje af bygninger eller lønomkostninger til vikarer og skal samtidig angive beløbenes størrelse.

Koncernnoten skal indgå i årsregnskabet for tilbuddet og kunne danne grundlag for, at revisor og socialtilsynet kan vurdere, om koncerninterne handler er sket på markedsvilkår i overensstemmelse med, hvad der kunne være opnået, hvis transaktionerne var sket mellem uafhængige parter, jf. herom nærmere pkt. 5.5 ovenfor.

Socialtilsynet skal således ikke modtage årsregnskaber for koncernen eller den koncernlignende konstruktion eller for enheder i koncernen eller den koncernlignende konstruktion, som ikke i sig selv er underlagt tilsyn hos socialtilsynet.

Koncernnoten skal indsendes til socialtilsynet samtidig med indsendelse af tilbuddets årsregnskab, jf. socialtilsynsbekendtgørelsens § 13.

Socialtilsynet vil kunne indhente supplerende oplysninger fra revisor om samhandlen mellem de enkelte enheder, hvis der er behov for det for at kunne vurdere tilbuddets økonomi, jf. socialtilsynslovens § 18, stk. 4, 1. pkt., da oplysningen kan have betydning for socialtilsynets vurdering af, om tilbuddet opfylder betingelserne for at være godkendt, jf. socialtilsynslovens § 5, stk. 1.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.5 for en redegørelse for konsekvenserne af, hvis socialtilsynet i forbindelse med gennemgangen af årsregnskabet vurderer, at årsregnskabet er mangelfuldt, ufuldstændigt eller kræver yderligere oplysninger.

5.7 Særlige krav til revision

For private tilbud, der indgår i en koncern eller koncernlignende konstruktion, gælder der supplerende krav til revision af deres årsregnskaber ud over de krav, der følger af pkt. 3.2.

Nedenfor følger en redegørelse for disse supplerende krav.

Revisor skal i forbindelse med revisionen af tilbuddets årsregnskaber påse, at transaktioner mellem enkelte enheder i en koncern eller en koncernlignende konstruktion sker på markedsvilkår i overensstemmelse med, hvad der kunne være opnået, hvis transaktionerne var sket mellem uafhængige parter, jf. socialtilsynslovens § 18, stk. 3, nr. 10.

Revisor skal således påse, at transaktioner mellem enkelte enheder i en koncern eller en koncernlignende konstruktion ikke sker til en højere pris end, hvad der kunne være opnået, hvis transaktionerne var sket mellem uafhængige parter.

Hvis revisor ved revisionen af et privat tilbuds årsregnskab konstaterer, at transaktioner mellem enkelte enheder i koncernen eller den koncernlignende konstruktion ikke sker på markedsvilkår i overensstemmelse med, hvad der kunne være opnået, hvis transaktionerne var sket mellem uafhængige parter, vil revisor skulle anføre det i revisionspåtegningen og i revisionsskemaet, jf. herom nærmere pkt. 3.2.3.2 og 3.2.3.3.

Revisor har derudover pligt til at oplyse socialtilsynet om forholdet, jf. socialtilsynslovens § 18, stk. 4, 2. pkt., da oplysningen kan have betydning for socialtilsynets vurdering af, om tilbuddet opfylder betingelserne for at være godkendt, jf. socialtilsynslovens § 5, stk. 1.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.5 for en redegørelse for konsekvenserne af, hvis socialtilsynet i forbindelse med gennemgangen af årsregnskabet m.v. vurderer, at årsregnskabet m.v. er mangelfuldt, ufuldstændigt eller kræver yderligere oplysninger.

6. SÆRLIGE REGLER FOR FONDE

6.1 Generelt

Der er i socialtilsynsloven fastsat supplerende regler for tilbud, der er etableret som fonde, og som er godkendt af socialtilsynet i henhold til socialtilsynslovens § 15, stk. 1, jf. § 5, stk. 1.

Socialtilsynet har en særlig rolle som fondsmyndighed for tilbud etableret som fonde grundet den omstændighed, at fondene ikke har nogen ejere, der varetager ejerbeføjelser over for fonde.

De pågældende regler supplerer de generelle krav til sociale tilbud i socialtilsynsloven og tager højde for de særlige forhold, der gør sig gældende for tilbud, der er etableret som fonde.

De særlige regler er at finde i socialtilsynslovens § 15, stk. 5-6, for så vidt angår supplerende økonomiske krav.

Fonde, der er omfattet af socialtilsynets særlige tilsyn i socialtilsynslovens § 15, stk. 5-6, falder ligeledes inden for begrebet ”selvejende institutioner” som anvendt i socialtilsynslovens § 12b og § 12c.

6.2 Definition af fonde samt tilsynet med fonde

Fonde er juridiske personer, som besidder en formue, der er uigenkaldeligt udskilt fra stifterens formue, til varetagelse af et eller flere i vedtægten bestemte formål, som skal kunne efterleves i en længere årrække, hvor rådighedsbeføjelserne over fonden tilkommer en i forhold til stifter selvstændig ledelse, og hvor ingen fysisk eller juridisk person uden for fonden har ejendomsretten til fondens formue, jf. fondslovens § 1, stk. 2, og erhvervsfondslovens § 1, stk. 2.

Socialtilsynet godkender sociale tilbud etableret som fonde, jf. socialtilsynslovens § 15, stk. 1, hvis tilbuddet er lovligt etableret som fond. Et privat tilbud, der er stiftet som fond, skal kunne dokumentere, at tilbuddet er stiftet som fond.

I praksis vil et godkendt privat tilbud i henhold til sociallovgivningen, der er etableret som fond, som oftest være undtaget fra både fondsloven og erhvervsfondsloven, jf. fondslovens § 1, stk. 4, nr. 6 og erhvervsfondslovens § 3, stk. 1, nr. 4. I disse tilfælde varetager socialtilsynet de væsentligste tilsynsopgaver i forhold til fonden, som ellers ville være varetaget af fondsmyndigheden, samtidig med den øvrige tilsynsopgave, som ligger i socialtilsynsloven.

Opgaven som fondsmyndighed indebærer bl.a. et tilsyn med, at fondens midler kun anvendes i overensstemmelse med fondens formål, som det er formuleret i vedtægterne. Endvidere skal fondsmyndigheden påse, at fondens økonomiske dispositioner er i overensstemmelse med grundlaget for godkendelsen. Det vil sige, at fondsmyndigheden skal påse, at de økonomiske dispositioner følger betingelserne for godkendelse af fonden. Adskillelsen mellem fondens økonomi og stifterens økonomi skal ikke kun foreligge ved godkendelsen, men skal efterleves løbende. Fonden må således ikke overføre midler fra fonden til fondens stifter eller til personer, som har et nært interessefællesskab med fondens stifter, og socialtilsynet skal som fondsmyndighed føre tilsyn med, at dette ikke sker.

Det er en indbygget forudsætning i fondslovgivningen, at en social fond, som i udgangspunktet falder uden for fondsloven og erhvervsfondsloven, alligevel kan blive omfattet af én af de to fondslove, hvis fonden varetager andre opgaver af væsentligt omfang.

6.3 Krav om godkendelse af ekstraordinære økonomiske dispositioner

Bestyrelsen for tilbud etableret som fonde, der er godkendt af socialtilsynet, må kun med socialtilsynets samtykke foretage eller medvirke til ekstraordinære dispositioner, som kan medføre risiko for, at vedtægten ikke kan overholdes, eller at fonden ikke fortsat vil kunne eksistere, jf. socialtilsynslovens § 15, stk. 5. Modsætningsvist fremgår det af bestemmelsen, at fonden kan foretage andre dispositioner end de i bestemmelsen nævnte uden at indhente samtykke fra socialtilsynet, forudsat at sådanne andre dispositioner ligger inden for rammerne af lovgivningen og fondens vedtægter.

6.3.1 Definition af ekstraordinære dispositioner

Med ekstraordinære dispositioner menes dispositioner, som *ikke* er led i den daglige drift, og som på kortere eller længere sigt kan have betydning for fondskapitalen.

I bedømmelsen af, hvorvidt bestyrelsen skal anmode om samtykke, indgår fondens art og størrelse. Der kan forekomme dispositioner, der f.eks. i visse mindre fonde anses for at være ekstraordinære, mens vurderingen er anderledes i meget store fonde.

Begrebet skal forstås i overensstemmelse med fondslovgivningen, jf. fondslovens § 21 og erhvervsfondslovens § 61, hvortil der henvises.

Det er en forudsætning for, at der er tale om en ekstraordinær disposition, at der ikke er behov for at foretage vedtægtsændringer, idet fonden i så fald skal indlevere en anmodning om vedtægtsændring i stedet for, jf. socialtilsynslovens § 15, stk. 2-4.

Uanset at bestyrelsen ønsker at beslutte en disposition, som formelt set kan rummes inden for vedtægten, kan der i nogle tilfælde være tale om, at dispositionen af ekstraordinær karakter.

Det er ikke muligt at lave en udtømmende liste over, hvad der vil være ekstraordinære dispositioner, da det afhænger af en konkret vurdering af fondens virksomhed, vedtægter og dispositionens karakter.

Der er typisk tale om dispositioner, der kan medføre risiko for, at fondens vedtægter ikke kan overholdes – dvs. dispositioner, der ikke kræver en vedtægtsændring, men som er tæt herpå – eller som vil kunne bringe fondens eksistens i fare, f.eks. fordi dispositionen udsætter fondens formue for væsentlige økonomiske risici.

Som eksempler på dispositioner, der efter en konkret vurdering kan anses for at være ekstraordinære, kan nævnes væsentlige ændringer i fondens aktivsammensætning fra relativt forsigtige aktiver til meget risikofyldte investeringer, som medfører en mere risikabel og farefuld eksponering for fonden, og derved øget risiko for tab samt køb og salg af fast ejendom, pantsætning, lånoptagelse eller låneomlægning, der konkret udgør dispositioner af stor økonomisk betydning eller med væsentlig risiko for fonden.

En anmodning til socialtilsynet om godkendelse til at foretage en ekstraordinær disposition kan ikke bruges som et alternativ til en vedtægtsændring, herunder i særdeleshed en ændring af fondens formål eller en opløsning af fonden, der skal godkendes af socialtilsynet og Civilstyrelsen i henhold til socialtilsynslovens § 15, stk. 4.

6.3.2 Socialtilsynets godkendelse

Socialtilsynet skal som fondsmyndighed godkende en ekstraordinær disposition, førend fonden kan foretage den pågældende ekstraordinære disposition, jf. socialtilsynslovens § 15, stk. 5.

Fonden skal til brug for socialtilsynets vurdering indsende en skriftlig ansøgning til socialtilsynet om godkendelse til at foretage den ekstraordinære disposition. Ansøgningen skal indeholde en detaljeret beskrivelse af dispositionen, dens formål og dens konsekvenser, herunder økonomiske konsekvenser, for fonden samt mulige alternativer til at foretage dispositionen.

I relation til situationer, hvor fondens formue kan bringes i fare, skal ansøgningen desuden indeholde en beskrivelse af, om fonden realistisk set kan komme tilbage til udgangspositionen fra før den ekstraordinære disposition. Hvis dette ikke vurderes at være muligt, er det i stedet en eventuel vedtægtsændring, der afspejler de faktiske forhold, der kan være behov for.

Baseret på beskrivelsen foretager socialtilsynet en samlet vurdering af, om en disposition er ekstraordinær, og om den i givet fald kan godkendes. Socialtilsynet tager i den forbindelse desuden stilling til, om den ekstraordinære disposition er i overensstemmelse med lovgivningen og fondens vedtægt. Socialtilsynet tager derimod ikke i øvrigt stilling til, om dispositionen i sig selv er forsvarlig, lovlig eller ansvarspådragende for fonden. Udgangspunktet er således fortsat, at det er fondens bestyrelse, der har kompetence til at fortolke fondens vedtægt, herunder hvilke dispositioner der kan holdes inden for vedtægten. Det er dermed ikke hensigten, at socialtilsynet skal foretage forretningsmæssige skøn – det er alene bestyrelsens ansvar.

Socialtilsynet kan til brug for socialtilsynets vurdering anmode fonden om at give socialtilsynet øvrige oplysninger, der er nødvendige for, at socialtilsynet kan foretage en vurdering, jf. socialtilsynslovens § 15, stk. 8, 1. led. Fondens er ligeledes af egen drift forpligtet til at give de oplysninger, f.eks. om fondens økonomiske forhold, der er nødvendige for, at socialtilsynet kan foretage en vurdering, jf. socialtilsynslovens § 15, stk. 8, 2. led.

6.4 Krav om overensstemmelse med vedtægterne og grundlaget for godkendelsen

Socialtilsynets tilsyn med tilbud, der er oprettet som fonde, der er godkendt af socialtilsynet efter § 5, stk. 1, omfatter – ud over socialtilsynets opgaver efter §§ 7-10, 11 a og 11 b, § 12 a, stk. 2 og 3, og §§ 16-18 og sundhedslovens § 141, stk. 6, 2. pkt., – jf. socialtilsynslovens § 15, stk. 6, tilsyn med:

- 1) om fondens økonomiske dispositioner er i overensstemmelse med vedtægterne og med grundlaget for godkendelsen, og
- 2) om fonden efterlever lovgivningens krav om regnskabsaflæggelse og revision.

Socialtilsynet skal føre tilsyn med, at fondens økonomiske dispositioner er i overensstemmelse med fondens vedtægtsbestemte formål og øvrige bestemmelser, der er fastsat i vedtægterne. Dette indebærer blandt andet, at fondens midler kun må anvendes til de formål, der er angivet i vedtægterne, og at der skal være en klar adskillelse mellem fondens økonomi og stifterens økonomi, jf. socialtilsynslovens § 15, stk. 3.

Socialtilsynet skal også føre tilsyn med, at fondens økonomiske dispositioner er i overensstemmelse med eventuelle betingelser, der af socialtilsynet blev fastsat ved godkendelsen af fonden, jf. socialtilsynslovens § 5, stk. 1. Dette kan f.eks. være konkrete krav relateret til økonomisk kvalitet, økonomisk bæredygtighed og gennemsigtighed, jf. socialtilsynslovens § 11 a, stk. 1.

Endelig skal socialtilsynet føre tilsyn med, at om fonden efterlever lovgivningens krav om regnskabsaflæggelse og revision.

Socialtilsynet kan til brug herfor kræve indsigt i fondens økonomiske forhold – også ud over fondens årsregnskaber, årsbudgetter og årlige rapporter, jf. socialtilsynslovens § 15, stk. 8.

Fonden har af samme årsag en særlig oplysningspligt over for socialtilsynet. Fonden skal således også af egen drift give de oplysninger, f.eks. om fondens økonomiske forhold, der er nødvendige for, at socialtilsynet kan varetage sine opgaver, jf. socialtilsynslovens § 15, stk. 8.

Oplysningspligten er således ikke begrænset til specifikke anmodninger fra socialtilsynet.

Hvis en fond undlader at opfylde sin oplysningspligt efter den særlige oplysningspligt for fonde efter socialtilsynslovens § 15, stk. 8, eller den generelle oplysningspligt efter socialtilsynslovens § 12, kan dette indgå i socialtilsynets vurdering af, om fonden kan beholde sin godkendelse efter socialtilsynslovens § 5.

Hvis socialtilsynet konstaterer, at fondens dispositioner ikke er i overensstemmelse med vedtægterne eller grundlaget for godkendelsen, eller at fonden ikke efterlever lovgivningens krav om regnskabsaflæggelse og revision, kan socialtilsynet give fonden påbud om at ændre praksis eller træffe andre nødvendige foranstaltninger inden for en nærmere angivet frist, jf. socialtilsynslovens § 8, stk. 2. Der henvises til pkt. 1.6.3.2 for en nærmere redegørelse for socialtilsynets afgørelser om påbud.

Hvis en fond undlader at følge påbuddet, kan socialtilsynet træffe yderligere foranstaltninger. Dette kan i alvorlige tilfælde omfatte ændring eller ophør af godkendelsen, jf. socialtilsynslovens § 5, stk. 9 og 10.

6.5 Socialtilsynets afgørelser

Socialtilsynet skal i forbindelse med, at socialtilsynet træffer afgørelse over for fonden, jf. pkt. 6.2.2 og 6.3, f.eks. om skærpet tilsyn, jf. socialtilsynslovens § 8, stk. 1, påbud, jf. socialtilsynslovens § 8, stk. 2, eller ændring eller ophør af godkendelsen, jf. socialtilsynslovens § 5, stk. 9 og 10, iagttage gældende forvaltningsretlige regler og grundsætninger. Det betyder bl.a., at socialtilsynet skal sikre, at sagen er tilstrækkeligt oplyst (officialprincippet), og at de berørte parter får mulighed for at udtale sig, inden afgørelsen træffes (partshøring og retten til at afgive en udtalelse). Afgørelsen skal desuden være begrundet (begrundelseskrav), baseret på saglige hensyn (saglighed og lighed) og stå i rimeligt forhold til formålet (proportionalitet). Der henvises til pkt. 1.6.5 for en nærmere redegørelse for disse gældende forvaltningsretlige regler og grundsætninger.

Der henvises desuden til pkt. 1.6.7 for en nærmere redegørelse for mulighederne for at påklage socialtilsynets afgørelser.

7. SÆRLIGE REGLER FOR PLEJEFAMILIER

7.1 Generelt

Socialtilsynet godkender og fører driftsorienteret tilsyn med plejefamilier, jf. socialtilsynslovens § 4, stk. 1, nr. 1.

Det er en betingelse for godkendelse af et tilbud som plejefamilie, at plejefamilien efter en samlet vurdering har den fornødne kvalitet, hvori plejefamiliens økonomiske kvalitet indgår som parameter, jf. herom nærmere pkt. 1.4.1.

7.2 Begreber

I henhold til § 4, stk. 1, nr. 1, i socialtilsynsloven, jf. barnets lovs § 43, stk. 1, nr. 1-3, omfatter plejefamilier følgende kategorier:

- **Almene plejefamilier:** Familier, der er godkendt til at varetage omsorg og støtte til børn og unge med lette til moderate støttebehov, som ikke kræver særlige foranstaltninger, jf. barnets lovs § 57, stk. 1, nr. 1.
- **Forstærkede plejefamilier:** Familier, der er godkendt til at varetage omsorg og sikre udvikling og trivsel for børn og unge med moderate til svære støttebehov, jf. barnets lovs § 57, stk. 1, nr. 2.
- **Specialiserede plejefamilier:** Familier, der er godkendt til at varetage omsorg og sikre udvikling og trivsel for børn og unge med svære støttebehov, jf. barnets lovs § 57, stk. 1, nr. 3.

Der henvises til barnets lov for en nærmere regulering af specifikke krav og rammer for plejefamiliernes opgaver og ansvar.

7.3 Særlige krav til plejefamiliers økonomiske forhold

I modsætning til private sociale tilbud omfattet af socialtilsynsloven, er plejefamilier ikke forpligtet til at indlevere årsbudgetter, aflægge årsregnskab eller indlevere årlige rapporter, jf. herom nærmere henholdsvis pkt. 2.1, 3.1 og 4.1. Dette skyldes, at plejefamilier er privatpersoner, der udfører en særlig opgave for kommunerne. Denne forskel er væsentlig, da det økonomiske tilsyn med plejefamilier derved tager højde for, at der er tale om privatpersoners økonomi og ikke en virksomheds økonomi.

Socialtilsynet skal som led i godkendelsen af og tilsyn med en plejefamilie vurdere, om plejefamilien har den fornødne økonomiske kvalitet, jf. socialtilsynslovens § 6, stk. 2, nr. 5.

Økonomi indgår derved på lige fod med de øvrige temaer i godkendelsen af og tilsynet med plejefamilien.

Ved vurderingen af, om en plejefamilie har den fornødne økonomiske kvalitet, skal socialtilsynet foretage en overordnet vurdering af, om plejefamiliens økonomi giver grundlag for en stabil anbringelse, jf. socialtilsynslovens 11 c.

Formålet med det økonomiske tilsyn med plejefamilier er at sikre, at plejefamilien har økonomiske ressourcer til at sikre en stabil anbringelse for det eller de børn og unge, der anbringes hos plejefamilien.

Ved socialtilsynets overordnede vurdering af plejefamiliens økonomi skal socialtilsynet især være opmærksom på, om der er sket, eller er risiko for, væsentlige ændringer i plejefamiliens økonomi, der har betydning for plejefamiliens økonomiske situation og forudsætninger for at have den fornødne kvalitet.

Der er tale om en overordnet og samlet vurdering af plejefamiliens økonomi og ikke en detaljeret styring af, hvordan plejefamilien anvender deres disponible indkomst, eller hvordan plejefamilien har indrettet sin økonomi. Det økonomiske tilsyn med plejefamilien skal således holdes op imod, at der er tale om privatpersoners økonomi.

7.4 Konsekvenser ved manglende overholdelse af krav

Hvis socialtilsynet vurderer, at der er en risiko for, at plejefamiliens økonomiske forhold er utilstrækkelige til at sikre en stabil anbringelse, jf. socialtilsynslovens § 11 c, kan socialtilsynet træffe afgørelse om skærpet tilsyn eller påbud, jf. socialtilsynslovens § 8, stk. 1 og 2.

Hvis socialtilsynet derimod vurderer, at en plejefamilie ikke længere opfylder kravene til økonomisk kvalitet, idet plejefamiliens økonomiske forhold vurderes at være utilstrækkelige til at sikre en stabil anbringelse, jf. socialtilsynslovens § 11 c, kan socialtilsynet træffe afgørelse om ophør af plejefamiliens godkendelse, jf. socialtilsynslovens § 5, stk. 10.

Socialtilsynet skal i forbindelse med, at socialtilsynet træffer afgørelse over for plejefamilien, iagttage gældende forvaltningsretlige regler og grundsætninger. Det betyder bl.a., at socialtilsynet skal sikre, at sagen er tilstrækkeligt oplyst (officielprincippet), og at de berørte parter får mulighed for at udtale sig, inden afgørelsen træffes (partshøring og retten til at afgive en udtalelse). Afgørelsen skal desuden være begrundet (begrundelseskrav), baseret på saglige hensyn (saglighed og lighed) og stå i rimeligt forhold til formålet (proportionalitet). Der henvises i øvrigt til pkt. 1.6.5 for nærmere herom.

For så vidt angår socialtilsynets klagevejledning henvises til pkt. 1.6.7.